د بشري حقونولپاره
د ملګرو ملتونو
د عالي کمیشنرۍ دفتر

د افغانستان لپاره
د ملګرو ملتونو
مرستندویه پلاوی

د شکنجې مخنیوی او د توقیفیانو د حقونو رعایتول په افغانستان کې: د سولې لپاره یو عامل

فبروری۲۰۲۱، افغانستان

د مطالبو فهرست

د راپور لنډيز..4

۱. مخينه 7

۲. ميتودولوژي 9

۲. ۱. د توقيف ځای د څار ليدنې 9

۲. ۲. د معلوماتو د راغونډولو نورې لارې چارې 9

۲. ۳. د مرکې تضمينونه او لارې چارې 9

۲. ۴. د ثبوت معيار او احصائيې 10

۳. حقوقي چوکاټ چې په افغانستان کې شکنجه او ناوړه چلند منع کوي 12

۳. ۱. د شکنجې منع...................................... 12

۳. ۲. د شکنجې او ناوړه چلند د منع اجراآتي تضمينونه...................................... 12

۳. ۳. د شکنجې تورونو ته غبرګونونه 13

۳. ۴. د شکنجې او ناوړه چلند د قربانيانو لپاره جبران...................................... 14

۴. د شکنجې او ناوړه چلند په اړه موندنې...................................... 15

۴. ۱. عمومي موندنې...................................... 15

۴. ۲. افغان ملي پوليس 15

۱ بکس: په کندهار کې اجباري ورکيدنې...................................... Error! Bookmark not defined.

۴. ۳. د ملي امنيت رياست 18

۴. ۴. افغان ملي اردو 19

۴. ۵. د محبسونو د تنظيم اداره...................................... 20

۴. ۶. له ازادۍ څخه محروم شوي ماشومان 21

۴. ۷. د شکنجې او ناوړه چلند طريقې...................................... 22

۲ بکس: د شکنجې او ناوړه چلند د طريقو په خير د سترګو تړل او سر ته کڅوړه اچول...................................... 23

۵. د شکنجې او ناوړه چلند مخنيوي لپاره اجراآتي محافظتونه 25

۵.۱. د حقونو په اړه معلومات...................................... 25

۵.۲. مدافع وکيلانو ته لاسرسی...................................... 26

۵.۳. له کورنۍ سره اړيکه 28

۳ بکس: انفرادي او تجريد شوي توقيف 29

۵.۴. په وخت سره طبي معاينه 30

۵.۵. د اسنادو په محتوياتو د پوهاوي څخه پرته د هغو لاسليک کيدل 31

۶. څارنه، تفتيش او حساب ورکونه...................................... 33

۶.۱. د داخلي ميکانيزمونو نقش...................................... 33

۶.۲. د لويې څارنوالۍ په چوکاټ کې د شکنجې ضد کميټې نقش او د شکنجې د قضيو څېړنه او عدلی تعقيب 34

۶.۳. نمونوي قضيې...................................... 34

۷. سپارښتنې 36

د ولسمشر دفتر ته...................................... 36

د قانون حاکميت عالي شورا ته...................................... 36

د عدليې وزارت ته 36

پارلمان ته 36

ستري محکمې ته...................................... 37

لويې څارنوالۍ ته 37

د کورنيو چارو وزارت ته 37

د ملي امنيت رياست ته 38

د دفاع وزارت ته 38

د زندانونو د چارو ادارې ته 38
د عدليې وزارت ته 39
لومړۍ ضميمه: د نړيوال قانون له مخې د شکنجې او ظالمانه، غير انسانې يا له سپکاوي ډک چلند يا سزا د نورو شکلونو ممنوعيت 40
دويمه ضميمه: د ولاياتو په اساس د موندنو ويش 42
دريمه ضميمه: د افغانستان دولت ځوابونه 56
s

لنډيزونه

ANA:	افغان ملي اردو
ALP:	افغان سيمه ييز پوليس s
ANP:	افغان ملي پوليس
DFiP:	په پروان کې افغان ملي توقيف ځای
JRCs:	د ژنکو د اصلاح او تربيت مرکزونه
MCPC:	د عسکري جزا قانون
MOI:	د کورنيو چارو وزارت
NDS:	د ملي امنيت رياست
OHCHR:	د بشري حقونو لپاره د ملگرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر
UNAMA:	د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو مرستندويه پلاوی (يوناما)

Cover photo by Reuters

د راپور لنډيز

د نړيوال او ملي قانون له مخې شکنجه او ناوړه چلند منع دي. د قانون د نافذوونکو چارواکو له خوا دغه ډول ترسره شوې کړنې په ادارو کې د بې باورۍ د خپرولو له لارې د قانون واکمنې کمزورې کوي. دغه راپور، چې د افغانستان لپاره د ملګرو ملتونو د مرستندویه پلاوي (یوناما) او د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له خوا صادر شوی، په افغانستان کې د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو[1] په تړاو له ازادۍ څخه د محرومو کسانو[2] د شکنجې او ظالمانه، نا انساني او له سپکاوي ډک چلند یا سزا (تر دې وروسته د ناوړه چلند په نامه یادیږي)[3] د عمومیت په اړه معلومات برابروي. یوناما او د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له خوا ترسره شوې څارنه په ډاګه کوي چې د ادعاوو په کچو کې له کموالي سره سره د شکنجې او ناوړه چلند استعمال او کړنې چې د دواړو نړیوال او داخلي قوانینو له مخې منع شوي د افغان دولت په حراست کې شتون لري. سربیره پر دې، حقوقي او اجراآتي تضمینونه - د نړیوال او داخلي قوانینو له مخې توقیفیانو، شکمنو او تورنو کسانو ته ګڼ تضمین شوي حقونه - په کافي ډول نه دي تطبیق شوي.[4]

دا شپږم مهالنی راپور دی چې د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له خوا د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه د محروم شویو کسانو سره د چلند په اړه خپور شوی. له ۲۰۱۱ راهیسې ، د افغانستان دولت په همکارۍ ، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر ، د هیواد په کچه، د دولت په توقیف ځایونو کې، د دغه ډول خلکو سره د چلند څارنه کوي. د دغه مودې په جریان کې، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ملي امنیت ریاست په توقیف ځایونو کې د شکنجې ادعاوو کې کمښت ثبت کړی ، پداسې حال کې چې دا ډول کمښت د افغان ملي پولیسو تر توقیف لاندې کسانو په اړه لږ لیدل شوی.

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه له ۶۵۶ محروم شویو کسانو سره مرکې ترسره کړې چې په دې کې ۵۶۵ سړي، ۶ ښځې، ۸۲ هلکان او ۳ نجونې شامل و. د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر د بشري حقونو افسرانو په ټول افغانستان کې په ۲۴ ولایتونو کې په ۶۳ توقیف ځایونو کې مرکې ترسره کړې. زیات شمیر مرکه ورکوونکې مخکې تر دې چې د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له خوا مرکه شي، په ګڼ شمیر توقیف ځایونو کې ساتل شوي وو. په پای کې د ۶۵۶ مرکو له لارې یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د توقیف ۱۴۵۸ قضیې ثبتې کړې.[5]

دغه راپور د ۲۰۱۹ کال د جنوري له لومړۍ نېټې څخه د ۲۰۲۰ کال د مارچ تر ۳۱ نېټې پورې د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له خوا د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه د محروم شویو کسانو سره د چلند د څارنې موندنې خلاصه کوي. د ۲۰۲۰ کال د مارچ په لومړیو کې په افغانستان کې د کوویډ - ۱۹ وبا په خپریدو سره،[6] یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د

---

[1] په عمومي ډول دغه جرمونه د جزایي اجراآتو د قانون د لومړۍ ضمیمې له خوا تر پوښښ لاندې نیول شوي، کوم چې د دغه قانون له خوا تر پوښښ لاندې نیولو شویو جرمونو د شکمنو اشخاصو لپاره یوه استثنایي طرز العملي موده برابروي. دا د جزا د قانون د ۲۳۸ (ملي خیانت) مادې، ۲۳۹ (ملي خیانت) مادې، ۲۴۰ (جاسوسي) مادې، ۲۴۱ (سخته جاسوسي) مادې، ۲۴۴ (د ډیپلوماتیکو اړیکو په ضد جرمونه) مادې، ۲۴۸ (د نقلیه وسیلو یا تاسیساتو ویجاړول) مادې، ۲۴۹ (د پیسو یا ګټې ترلاسه کول) مادې، ۲۵۴ (د داخلي جګړې راپارول) مادې، ۲۷۹ (د تروریزم تمویل) مادې او ۲۸۰ (د تروریزم تمویل) د مادې له مخې جرمونه ګڼل کیږي. د جزایي اجراتو د قانون د لومړۍ ضمیمې ۱ ماده وګورئ.

[2] په دغه راپور کې "له ازادۍ څخه د محرمونو کسانو" اصطلاح هغو کسانو ته راجع کیږي چې په مشخصو جرمونو شکمن، تورن یا مجازات شوي وي او د چارواکو په نظارت/حراست کې وي. د لا زیاتو معلوماتو لپاره د میتودولوژۍ برخه وګورئ.

[3] د شکنجې د منع کنوانسیون له مخې د شکنجې تعریف د نن سبا په عمل کې تر ټولو زیات یاد شوي او معتبر تعریف دی: شکنجه هر هغه عمدي عمل دی چې له امله یې سخت درد یا کړاو که جسمي وي یا رواني رامنځ ته شوی وي په دې موخه چې له یوه شخص یا د دریم شخص څخه د معلوماتو یا اعتراف د ترلاسه کولو، یا د یو عمل لپاره چې شخص یا دریېم شخص ترسره کړی وي یا یې پر ترسره کولو تورن وي شخص ته د سزا ورکولو، یا د شخص یا د دریم شخص د تهدیدولو یا اړ ایستلو یا د هر ډول تبعیض پر بنسټ د بل هر دلیل په موخه ترسره شوي وي، په داسې حال کې چې هغه د یوه دولتي چارواکي یا په رسمي ظرفیت کې د یوه بل شخص له خوا، یا د هغه په ملګرتیا یا د هغه په رضایت ترسره شوی وي. په دې کې هغه درد یا کړاو نه دی شامل چې په ذاتي یا ضمني ډول له قانوني بندیزونو څخه رامنځ ته کیږي. د شکنجې یا نورو ظالمانه، نا انساني یا له سپکاوي ډک چلند یا سزا د منع کنوانسیون (د شکنجې د منع کنوانسیون) ۱ ماده. ظالمان، نا انساني یا له سپکاوي ډک چلند یا سزا ("ناوړه چلند") همدارنګه حقوقي اصطلاحګانې دي کوم چې هغه چلند ته راجع کیږي چې د کړاو مختلفې اندازې اړوني کومې چې نه باید د مشخصو موخو لپاره واړول شي. د غړو هیوادونو له خوا د ۲ مادې د تطبیق په اړه د شکنجې د منع کمیټې، ۲ شمیره عمومي تبصره (۲۰۰۸)(CAT/G/GS/2)(2008) ، ۱۰ پاراګراف.

[4] اجراآتي تضمینونه د توقیفیانو، شکمنو او تورنو اشخاصو هغو مختلفو حقونو ته راجع کیږي کوم چې هغوي ته د بشري حقونو د نړیوال قانون، د افغانستان د اساسي قانون او د جزایي اجراآتو د قانون له خوا ورکړل شوي څو عادلانه محاکمه او اړین قانوني اجراآت (لکه حقوقي مشاور/مدافع وکیل ته د لاس رسي حق او په وخت سره طبي معاینه) چې د شکمنې د مخنیوي لپاره اړین دي.

[5] قضیې عبارت دي د توقیف له هغې سلسلې چې هر یو توقیفي ورسره مخامخ شوی، او د توقیف په هر ځای کې چې کوم چلند ورسره شوي وي او د اجراآتي محافظتي تضمینونو پلیتوب.

[6] د روغتیا نړیواله اداره، "د کوویډ-۱۹ په اړه د ډبلیو ایچ او د عمومي رئیس په اړه رسنیو ته معلوماتي وینا – ۱۱ مارچ ۲۰۲۰" (۱۱ مارچ ۲۰۲۰)، پر دغې ویپ پاڼې د لاس رسي وړ ده: https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020.

عالي کمیشنر دفتر په توقیف ځایونو کې له بندي کسانو سره خپلې مرکې په موقت ډول وځنډولې. د دغه دلیل له امله، د عین موضوع په اړه د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د نورو راپورونو په خلاف چې د دوه کلنۍ مودې پر بنسټ یې خپلې موندنې ترسره کړې، د دغه راپور لپاره د څارنې موده ۱۵ میاشتو ته راکمه شوې. دغه راپور د پرېکنده شمیرو پر ځای د سلنې مقایسې ترسره کوي. د سلنو کارونه د دغه ډول مقایسو کارول مناسب ګرځوي.

د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر د هغه راپور په پرتله چې ۲۰۱۷ او ۲۰۱۸ کلونه[7] تر پوښښ لاندې نیسي، اوسنی راپور د افغان دولت له خوا د شکنجې او ناوړه چلند په کړنو کې د کموالي پرمختګ تاییدوي، په ځانګړي ډول راتلونکي هغه:

- له ۳۱.۹ سلنې څخه ۳۰.۳ سلنې ته د افغان حکومت په حراست کې د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه د محروم شویو مرکه ورکوونکو کسانو په سلنه کې یو څه کموالی، چا چې د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او باوري معلومات ورکړي.
- د افغان ملي پولیسو له خوا له ۳۱.۲ سلنې څخه ۲۷.۵ سلنې ته د توقیف په قضیو کې د شکنجې او ناوړه چلند په عمومیت کې دوامدار کموالی.
- د ملي امنیت د ریاست له خوا له ۱۹.۴ سلنې څخه ۱۶ سلنې ته د توقیف په قضیو کې د شکنجې او ناوړه چلند په عمومیت کې دوامدار کموالی.

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د هغه فعال رول هرکلی کوي کوم چې د دولت د داخلي څارنې د میکانیزمونو له خوا لوبول شوي، په ځانګړي ډول د ملي امنیت د ریاست د بشري حقونو د افسرانو له خوا چا چې په منظم ډول په ټول هیواد کې د ملي امنیت د ریاست له حراست خونو[8] څخه لیدنې ترسره کړې. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر دغه راز د لوي څارنوالۍ د شکنجې د منع کمیټې له خوا د جزا د قانون د ۴۵۰ مادې له مخې د شکنجې د جرمونو د فعالې عدلي تعقیبونې هرکلی کوي.

په ورته وخت کې، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر له اندېښنې سره د دې یادونه کوي چې د افغانستان د قوانینو او د بشري حقونو د نړیوال قانون له مخې ورکړل شوي اجراآتي تضمینونه د هغو کسانو لپاره په ندرت سره تطبیق شوي څوک چې د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه محروم شوي. د څارنې په ۱۵-میاشتنۍ موده کې، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر موندلې چې د مرکه شویو توقیفیانو ترمنځ:

- د افغان ملي پولیسو یا د ملي امنیت د ریاست[9] د توقیف په نږدې هیڅ قضیه کې توقیفیانو ته د استنطاق تر دورې مخکې د هغوي د حقونو په اړه معلومات نه وو ورکړل شوي. د افغان ملي پولیسو په حراست کې د توقیف په ۵.۴ سلنه قضیو کې او د ملي امنیت د ریاست په حراست کې د توقیف په ۱۲.۷ سلنه قضیو کې له استنطاق څخه د وروسته مودې په ګډون، توقیفانو ته په یوه مرحله کې د هغوي د حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي وو.

- د افغان ملي پولیسو یا د ملي امنیت د ریاست له خوا د توقیف په نږدې هیڅ یوه قضیه کې توقیفیان د دې وړ نه وو چې تر استنطاق مخکې مدافع وکیل ته لاس رسی ولري. د افغان ملي پولیسو په حراست کې د توقیف په ۶.۳ سلنه قضیو او د ملي امنیت د ریاست په حرسات کې د ۱۱.۴ سلنه قضیو کې توقیفیانو د خپل توقیف پرمهال په یوه مرحله کې مدافع وکیل ته لاس رسی ترلاسه کړی.

[7] له ۲۰۱۳ کال راهیسې د دغې موضوع په اړه د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر عامه راپورونو د څارنې دوه کلنۍ مودې تر پوښښ لاندې ونیولې. د ۲۰۲۰ کال په پیل کې د کوویډ-۱۹ خپریدو یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر دې ته اړ کړل چې د ۲۰۲۰ کال په مارچ کې له توقیف ځایونو څخه خپلې فیزیکي لیدنې وځنډوي، ځکه دغه راپور یوازې ۱۵ میاشتې تر پوښښ لاندې نیسي. څرنګه چې د سلنو په اړه له تیر راپور سره مقایسې د پرېکنده شمیرو پر ځای د توقیف د قضیو د هغه شمیر پر اساس وې چې په دغې موده کې د مرکو له لارې مستندې شوي، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر هغه معلومات په پام کې نیسي چې د څارنې د ۱۵-میاشتنۍ مودې څخه راغونډ شوي، کوم چې د پخوانیو راپورونو د څارنې له ۲۴-میاشتنیو مودو سره د مقایسې وړ دي. د یادونې وړ ده چې د مرکه ورکوونکو د شمیر په برخه کې، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ۲۰۱۹-۲۰۲۰ په ۱۵-میاشتنۍ موده کې (۶۵۶) د هغو په پرتله چې د ۲۰۱۷-۲۰۱۸ په ۲۴-میاشتنۍ موده (۶۱۸) کې مرکه شوي، له زیات شمیر خلکو سره مرکې ترسره کړې.
[8] په افغان قرینه کې دغه اصطلاح د هغو مرکزونو لپاره کارول شوې کوم چې د ملي امنیت د ریاست او افغان ملي پولیسو د افسرانو له خوا د استنطاق په موده کې د شکمنو کسانو د ساتنې لپاره کارول شوي، مخکې تر دې چې شکمن شخص څارنوالۍ ته ولیږدول شي. د مثال په ډول وګورئ، د جزايي اجراآتو د قانون (۲۰۱۴) ۸۱ ماده.
[9] افغان ملي پولیس د کورنیو چارو د وزارت تر تشکیل لاندې یوه پولیسي ځواک دی، په داسې حال کې چې د ملي امنیت ریاست یوه استخباراتي اداره ده. د ملي امنیت ریاست د افغان ملي پولیسو په څیر د جزايي اجراآتو د قانون له مخې د یوې کشفي ادارې په څیر تعین شوې. د ملي امنیت ریاست د امنیت - او تروریزم اړوند جرمونو په تړاو د شکمنو کسانو په نیونه او توقیف کې لا زیات فعال نقش لوبوي؛ خو له دې سره سره د نقش تفکیک واضح نه دی څرنګه چې افغان ملي پولیس هم د جنايي جرمونو د تحقیقاتو تر ریاست لاندې له تروریزم سره د مبارزې واحد لري او د امنیت - او تروریزم اړوند جرمونو شکمن کسان نیسي او توقیفوي.

- د افغان ملي پولیسو په حراست کې د ۲۷.۲ سلنې او د ملي امنیت ریاست په حراست کې د ۱۹.۷ سلنې په درلودو سره د توقیفیانو دا وړتیا چې د توقیف په لومړیو پړاونو کې له خپلو کورنیو سره اړیکه ټینګه کړي، ټيټه وه. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ملي امنیت د ریاست په حراست کې د انفرادي او تجرید شوي توقیف په اړه په ځانګړي ډول اندېښمن دی، چې د دغه ډول توقیف ۳۹ قضیې مستندې شوې (چې ۲۰ قضیې یې د پروان په توقیف ځای کې د ملي امنیت د ۲۴۱ ریاست لخوا وې).
- د افغان ملي پولیسو په حراست کې د توقیف نږدې په هیڅ قضیه او د ملي امنیت د ریاست په حراست کې دتوقیف په یوازې ۵ سلنه قضیو کې توقیفیانو تر استنطاق مخکې د بدن طبي ازموینه ترلاسه کړې.
- د افغان ملي پولیسو له خوا د توقیف نږدې په نیمه یې قضیو کې (۴۲.۹ سلنه) او د ملي امنیت ریاست (۴۹.۱ سلنه) کې له توقیفیانو پر یوه سند لاسلیک کولو یا د ګوتې لګولو غوښتنه شوې پرته له دې چې توقیفي د هغه په منځپانګه پوه شي.

د پورته او نورو اړوندو حقوقي او اجراآتي تضمینونو موثر تطبیق کولی شي لا زیات د شکنجې او ناوړه چلند د پیښو په راکمولو کې مرسته وکړي. دا همدارنګه له ازادۍ څخه له محروم شویو کسانو سره د چلند د ښه کولو لپاره خورا مهم دي؛ دغه چارې به دغه راز د قانون په نافذوونکو چارواکو او قانون پر واکمنۍ په عمومي ډول د خلکو باور زیات کړي.

دغه راپور یوازې د دولتي توقیف ځایونو په اړه دی. د طالبانو او نورو دولت ضد عناصرو توقیف ځایونه، د لاسرسي د نشتون له کبله، په دې راپور کې شامل نه دي.

د ملي امنیت ریاست او افغان ملي پولیسو په توقیف ځایونو کې د شکنجې او بد چلند د کره او باوري تورونو کچه

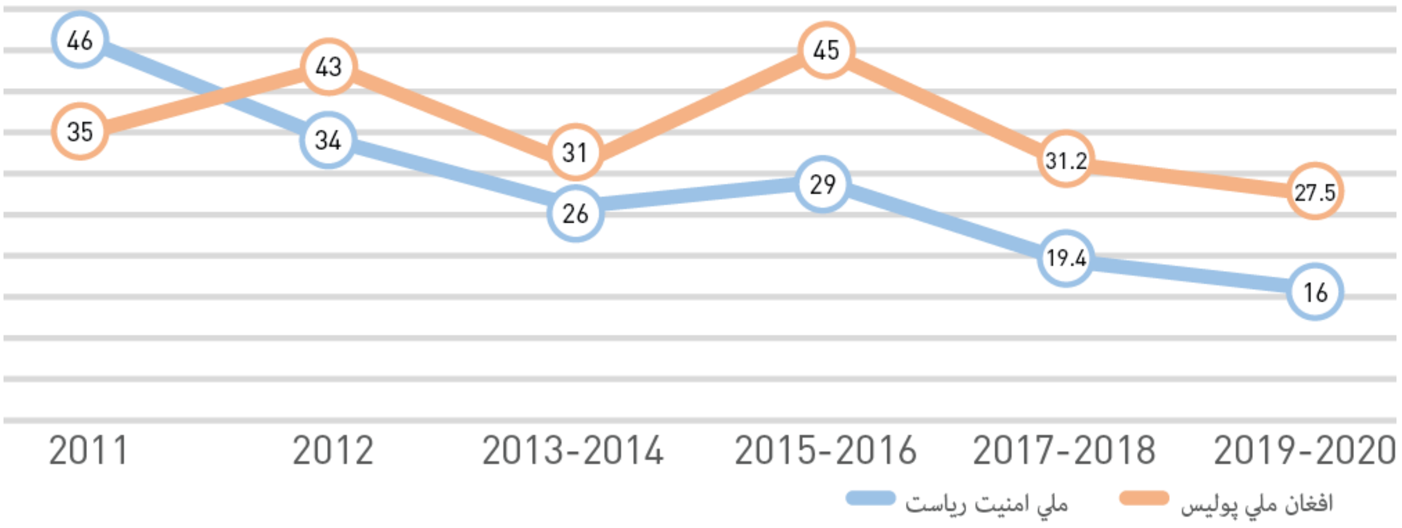

۱. مخینه

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر دغه راپور د امنیت شورا د اوسنیو او پخوانیو هغو پریکړه لیکونو په تعقیب چمتو کړی کوم چې یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر ته دنده سپاري چې په عدلي او زندانونو په سکتورونو کې بشري حقونو ته درناوی ښه کړي. د امنیت شورا تر ټولو وروستی ۲۵۴۳ (۲۰۲۰) پریکړه لیک یوناما ته دنده سپاري چې "توقیف ځایونه او له ازادۍ څخه له محروم شویو کسانو سره چلند وڅاري، احتساب ته وده ورکړي او د افغانستان اساسي قانون او هغو نړیوالو تړونونو چې افغانستان یې غړی دولت دی، د بنسټیزو ازادي ګانو او د بشري حقونو د احکامو په بشپړ تطبیق کې مرسته وکړي".[10]

د ۲۰۱۰ کال په اکتوبر میاشت کې، د ملي امنیت له ریاست او د کورنیو چارو له وزارت سره په همغږۍ، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د افغان دولت په حراست کې د امنیت - او تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه د محروم شویو کسانو[11] د چلند د څارنې خپل پروګرام پیل کړ.[12] له هغه وخت راهیسې، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر په ټول افغانستان کې د امنیت - او تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه د محرومو کسانو د شکنجې او د ظالمانه، نا انساني او له سپکاوي ډک چلند او سزا د نورو شکلونو (تر دې وروسته ناوړه چلند یادیږي) شتون مستند او راپور کړي. د پروګرام هدف دا دی چې له دولت سره د شکنجې او ناوړه چلند د منع او مخنیوي لپاره د هغه د ژمنو په پلي کولو کې د هغه له روانو هڅو سره مرسته وشي او چیرې چې د دغه ډول چلند ادعا شوې وي په اړه یې پړې، خپلواکې او باوري څېړنې ترسره کړي او د قربانیانو د جبران لپاره مناسبې وسیلې رامنځ ته کړي.[13]

دا راپور شپږم مهالنی راپور دی چې د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر له خوا د امنیت - او تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه له محروم شویو کسانو سره د چلند په اړه خپور شوی.[14] په داسې حال کې چې پخوانیو زیاترو راپورونو دوه کلنه دوره تر پوښښ لاندې نیولې، دغه راپور د ۲۰۱۹ کال د جنوري له ۱ څخه د ۲۰۲۰ کال د مارچ تر ۳۱ پورې ۱۵ میاشتنۍ دوره تر پوښښ لاندې نیسي. د دغه راپور له خوا تر پوښښ لاندې نیول شوې موده لنډه ده، ځکه چې یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر باید په افغانستان کې د کوویډ-۱۹ وبا د خپریدو له امله له توقیف ځایونو څخه خپلې فیزیکي لیدنې ځنډولې وای.

د ۲۰۱۰ کال راهیسې، افغان حکومت توقیف ځایونو ته د څارنې لپاره د دوامدار لاس رسي په تسهیلولو سره له یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر له دفتر سره خپل رغنده ګډون او تعامل جاري ساتلی. په داسې حال کې چې د امنیت - او تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه له محروم شویو کسانو سره د چلند په اړه د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له ځینو موندنو سره اختلاف لري، اړوندو دولتي ادارو له یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر له دفتر سره د توقیف د حالاتو د اړوندو اړخونو او له ازادۍ څخه د محروم شویو کسانو سره د چلند په اړه خپل ګډون او تعامل جاري ساتلی.

---

[10] د امنیت شورا ۲۴۵۳ (۲۰۲۰) پریکړه لیک، عملیاتي پاراګراف ۶ (ای).

[11] په دغه راپور کې "له ازادۍ څخه د محرومو کسانو" اصطلاح هغو کسانو ته راجع کیږي چې په مشخصو جرمونو شکمن، تورن یا مجازات شوي وي او په حراست کې وي.

[12] هغه توقیفیان چې د جګړې اړوند جرمونو په تورن او مجازات شوي په عموم ډول تروریستي جرمونه، د نسل وژنې جرمونه، د بشریت ضد جرمونه، جنګي جرمونه، د دولت په ضد جرمونه او د داخلي او بهرنی امنیت په ضد مشخص جرمونه دي چې د جزا په قانون کې یې تصریح شوي (د جزایي اجراآتو د قانون د لومړۍ ضمیمې لومړۍ ماده وګورئ).

[13] یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د "ژوندي پاتې شوو" په ځیر کوم چې ښايي په مشخصو قرینو کې د ترجیح وړ وي، له نورو اصطلاحاتو سره تر کوم تعصب او توپېر پرته د "قربانیانو" حقوقي اصطلاح کاروي، همدارنګه وګورئ، د ملګرو ملتونو د شکنجې د منع کمیټې ۳ شمیره عمومي تبصره: د غړو هیوادو له خوا د ۱۴ مادې تطبیق (۲۰۱۲)(CAT/C/GC/3) ۳ پاراګراف.

[14] یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر لومړي راپور چې دغې موضوع ته رسیدګي کوي د ۲۰۱۱ په اکتوبر کې او د هغه په تعقیب هر دوه کاله وروسته نور راپورونه خپاره شوي. *مهرباني وکړئ وګورئ*: یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر، *په افغان نظارت کې د جګړې اړوند توقیفیانو سره چلند* (اکتوبر ۲۰۱۱)؛ یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر، *په افغان نظارت کې د جګړې اړوند توقیفیانو سره چلند: یو کال* (جنوري ۲۰۱۳)؛ یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر، *په افغان نظارت/حراست کې د جګړې اړوند توقیفیانو سره د چلند په اړه تازه معلومات: احتساب او د ولسمشر د ۱۲۹ شمیره فرمان تطبیق* (فبروري ۲۰۱۵)؛ یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر، *په د جګړې اړوند توقیفیانو سره چلند: د شکنجې د له منځه وړلو په اړه د افغانستان د ملي پلان تطبیقول* (اپریل ۲۰۱۷)؛ یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر، *په افغانستان کې د جګړې له اړوند توقیفیانو سره چلند: د شکنجې د منع د قانون له مخې د شکنجې او ناوړه چلند مخنیوی* (اپریل ۲۰۱۹). ټول راپورونه پر راتلونکې انټرنیټ پاڼه د لاس رسي وړ دي: https://unama.unmissions.org/treatment-conflict-related-detainees-afghan-custody.

د ۲۰۲۰ کال په جنوري میاشت کې، افغان دولت د محابسو د پراخو اصلاحاتو د یوې برخې په څیر د محابسو د مدیریت اداره، یوه ملکی اداره، تاسیس کړه.[15] دغه اصلاحات د دې پیشبیني کوي چې د توقیف د ټولو ځایونو مدیریت چې اوس مهال د مختلفو ادارو له خوا په مخ وړل کیږي، تر دغې ادارې لاندې توحید شي.[16] د مدیریت بشپړ لیږد د دغه راپور تر لیکلو پورې نه دی ترسره شوی.

د ۲۰۲۰ کال تر پایه، افغان دولت د شکنجې او نورو ظالمانه، نا انساني او له سپکاوي ډک چلند یا سزا د منع کنوانسیون له الحاقي پروتوکول سره سم له کوم سره چې افغانستان د ۲۰۱۸ کال په اپریل کې یو ځای شوی، د مخنیوي کوم ملي میکانیزم نه دی تاسیس کړی. له دې سره یو شمیر ادارو لکه د افغانستان د بشري حقونو خپلواک کمیسیون، د لوي څارنوالۍ د شکنجې د منع کمیټه او د شکنجې د منع کمیسیون (د ۲۰۱۸ کال د شکنجې د منع د قانون له مخې تاسیس شوي) د شکنجې د له منځه وړلو او د توقیفیانو د حقونو د ښه والي لپاره کار کوي. د مخنیوي د ملي میکانیزم د تاسیسولو په اړه خبرې اترې چې د الحاقي پروتوکول له مخې اړین شرایط پوره کړي، د ۲۰۲۰ کال تر پایه د اړوندو ادارو ترمنځ رواني وي.

[15] د محابسو د بنسټیزو بدلونونو په تړاو د افغانستان د اسلامي جمهوري د ولسمشر ۱۰۶ شمیره فرمان (۱۵ جنوري ۲۰۲۰)، ۱ پاراګراف.
[16] همدا ماخذ، ۲ پاراګراف.

۲. میتودولوژي

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د مخه نیوونکي څارنې تکلار تعقیبوي. د توقیف ځایونو د مخه نیوونکو لیدنو موخه د شکنجې او ناوړه چلند د خطر فکټورونو او سیستماتیکو نقضونو معلومول دي، کوم چې ښايي د بشري حقونو د نقض او سرغړونې لامل شي. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر په پام کې نیسي چې د مرکو له لارې ثابت او منسجم راغونډ شوي معلومات د یوې نمونې یا جریان ښکارندی دي. د میتودولوژي په اړه نور معلومات لاندې په ډاګه شوي.

۲. ۱. د توقیف ځای د څار لیدنې

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د افغان دولت له خوا اداره کېدونکي له توقیف ځایونو څخه لیدنې ترسره کوي له ازادۍ څخه له محروم شویو کسانو سره محرمانه مرکې ترسره کوي. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د افغان ملي پولیسو له ولایتي او ولسوالۍ له حراست خونو؛ د ملي امنیت د ولایتي حراست خونو او د ملي امنیت د ۲۴۱/۰۴۱ ریاست (له تروریزم سره د مبارزې ریاست) او د ملي امنیت ۵۰۱/۰۴۹ ریاست (د تحقیقات ریاست) له حراست خونو؛ په پروان کې د افغان له ملي توقیف ځای؛ له ولایتي محبسونو او توقیف مرکزونو؛ او د ژنکو د اصلاح او تربیت له مرکزونو څخه لیدنې ترسره کوي. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر هڅه کوي چې تر شونې حده په زیات شمیر ولایتونو کې له توقیف ځایونو څخه لیدنې ترسره کړي، خو امنیتي اندېښنې او د بشري منابعو محدودیتونه له ټولو ولایتونو لیدنې له ننګونو سره مخ کوي. د ۲۰۱۹ په پای کې په کابل او نورو موقعیتونو کې امنیتي اندېښنې له توقیف ځایونو څخه د کم شمیر لیدنو لامل شوې. د ۲۰۲۰ کال په مارچ کې د کوویډ-۱۹ وبا خپریدو په هیواد کې ټولې لیدنې په موقت ډول وځنډولې.

د امنیت شورا له ۲۵۴۳ (۲۰۲۰) پریکړه لیک سره سم چې یوناما ته دنده سپاري "...، توقیف ځایونه او له ازادۍ څخه له محروم شویو کسانو سره چلند وڅاري، احتساب ته وده ورکړي ...." (۶ فقره (هـ)) او د ۲۰۰۹ کال راهیسې د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر لپاره په دې تمرکز شوی و چې د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو[17] په تړاو له ازادۍ څخه له محروم شویو کسانو سره مرکې ترسره کړي. له توقیف مرکزونو څخه د څارنې د لیدنو پر مهال، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ثبت له کتاب څخه مرکه ورکوونکي انتخاب کړي. د دغه راپور له خوا تر پوښښ لاندې نیول شوې مودې لپاره، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر هغه کسان غوره کړي چې په ۲۰۱۹ یا ۲۰۲۰ کال کې نیول شوي څو په توقیف ځایونو کې د قانون د تنفیذ د چارواکو د کړنو په تړاو تر ټولو وروستي معلومات راغونډ کړي.

دغه راپور یوازې د دولتي توقیف ځایونو په اړه دی. د طالبانو او نورو دولت ضد عناصرو توقیف ځایونه، د لاسرسي د نشتون له کبله، په دې راپور کې شامل نه دي.

۲. ۲. د معلوماتو د راغونډولو نورې لارې چارې

له توقیف ځایونو څخه پر لیدنو سربیره، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د افغانستان د بشري حقونو د خپلواک کمیسیون، قضائیه غړو، څارنوالانو، مدافع وکیلانو، د توقیف ځایونو له چارواکو، د داخلي تفتیش له میکانیزمونو او اړوندو مرستندویه ادارو سره کار کړی او معلومات یې خپرېلي. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر دغه راز د توقیف د حالاتو او له ازادۍ څخه د محروم شویو کسانو سره د چلند په اړه له قوانینو، نورو رسمي سندونو او راپورنو معلومات راغونډ کړي او هغه یې تحلیل کړي.

۲. ۳. د مرکې تضمینونه او لارې چارې

---

[17] د ۲۰۱۸ کال د جزا د قانون، دویم فصل، لومړی برخه کې د (د داخلي او بهرني امنیت په وړاندې جرمونو) لومړی فصل او د (تروریزم) دویم فصل وګورئ. په عمومي ډول دغه جرمونه د جزایي اجراآتو د قانون د لومړی ضمیمې له خوا تر پوښښ لاندې نیول شوي، کوم چې د دغه قانون له خوا تر پوښښ لاندې نیولو شویو جرمونو د شکمنو اشخاصو لپاره یوه استثنایي اجراآتي موده برابروي، لکه د څارنوال له اجازې پرته یوه ۱۰ ورځنی یو طولانی استنطاقي توقیف. له دې سره سره لومړی ضمیمه د امنیت - او تروریزم اړوند جرمونه په ځانګړي ډول هغه چې د جزا د قانون په ۲۷۷ ماده تصریح شوي (د تروریستي سازمان تاسیسول، د هغه د غړیتوب ترلاسه کول او له هغه سره همکاري کول) تر پوښښ لاندې نه نیسي.

له ازادۍ څخه محروم شویو کسانو سره د مرکو ترسره کولو پر مهال د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر تر ټولو مهم لومړیتوب "زیان نه رسول" دي. له همدې امله او له معیاري کړنو سره سم یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د هر انفرادي مرکه ورکوونکي هویت محرم ساتي. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر په انفرادي قضیو کې له چارواکو سره له دې احتمال خطر له امله مداخله نه کوي چې ښايي هغه مرکه ورکوونکي د غچ له بالقوه خطر سره مخ شي پر چا چې د توقیف ځای پر چارواکو د شکنجې یا ناوړه چلند د تورونو ترسره کولو شک وشي.

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر له هر فرد سره د دولتي چارواکو یا له ازادۍ څخه د محروم شویو د نورو کسانو په نشتون کې په یوه محرم او خوندي چاپیریال کې مرکې ترسره کوي. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د مرکې د موخې، محرمیت او رضا کارانه ماهیت او دغه راز د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ماموریت تشریح او د شخص ازاد او با خبر رضایت له ترلاسه کولو وروسته له ازادۍ څخه له محروم کس سره مرکه ترسره کوي. مرکې د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر د بشري حقونو د افسرانو له خوا د مرکه ورکوونکي په مورنۍ ژبه (عموماً پښتو یا دري) ترسره کوي. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر نیمه رسمي مرکې ترسره کوي چې مرکه ورکوونکو ته د دې زمینه برابروي چې د نیونې له وخت راهیسې د خپلو تجربو په اړه خپل معلومات شریک کړي، په داسې حال کې چې کلیدي نکتې هم تر پوښښ لاندې نیسي لکه په توقیف ځایونو کې چلند او د اجراآتي تضمینونو تطبیق.

۲. ۴. د ثبوت معیار او احصائیې

د ثبوت معیار

په داسې حال کې چې د شکنجې او ناوړه چلند ټول تورونه باید وڅېړل شي، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د "په کافي ډول کره او باوري" حد کارول غوره کړي، څو معلومه کړي چې ایا له ازادۍ څخه د محروم شوي کس له خوا برابر شوي معلومات باید په خپل راپور کې شامل کړي.

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر ټول موجوده معلومات ارزوي څو معلومه کړي چې آیا د شکنجې او ناوړه چلند یا د اجراآتي تضمینونو د نقض په اړه د هر تور ترلاسه شوي معلومات د کارولو لپاره په کافي ډول کره او باوري دي. د ارزونې په شرایطو کې په هره څرګندونه کې (ذاتي باوریتوب) د تفصیلاتو او تسلسل کچه او د توقیف د یوه ځانګړي توقیف ځای په اړه د نورو مرکه ورکوونکو له خوا ورته ترسره شوي تورونه او نور قرینه یي یا مرستندویه معلومات (بهرني باوریتوب) شامل دي.

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د مرکو له لارې د ترلاسه شویو معلوماتو د دوه اړخونو د کره توب ارزونه ترسره کوي. یو د شکنجې او ناوړه چلند د تورونو د کره توب په اړه دی، که چېرې کوم مرکه ورکوونکي کوم تور پورې کړی وي، بل هغه یې د اجراآتي تضمینونو د تطبیق په اړه د معلوماتو د کره توب په اړه دی. په پای کې د مثال په ډول کله چې د اجراآتي تضمینونو په اړه یوه مرکه ورکوونکي معلومات باوري وي خو د شکنجې او ناوړه چلند په اړه تورونه باوري نه وي، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د مرکه ورکوونکي معلومات د لومړۍ برخې په تړاو په احصائیو کې شاملوي او د دویمې برخې په اړه یې نه شاملوي.

احصائیې

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر دوه ډوله احصائې راغونډوي. لومړي ډول یې د مرکه ورکوونکو په اړه د معلوماتو په تړاو دی، لکه د هغوی د نیونې موقعیت او د هغوی نیوونکي چارواکي. دویم ډول یې د حراست د هغه تسلسل په اړه له کوم څخه چې هر مرکه ورکوونکی تیر شوی او په هر توقیف ځای کې د چلند او د اجراآتي تضمینونو د تطبیق په اړه دی. د مثال په ډول، یو کس کیدای شي د افغان ملي پولیسو له خوا په یوه ولسوالۍ کې نیول شوی او توقیف شوی وي او بیا د ولایت په کچه د ملي امنیت ریاست ته لیږدول شوی وي. که چیرې یو کس په کافي ډول په باوري او کره ډول د دې ادعا کړې وي چې په دواړو ځایونو کې له ناوړه چلند سره مخ شوی (د ولسوالۍ په کچه د افغان ملي پولیسو او ولایت په کچه د ملي امنیت د ریاست له خوا)، د کس له خوا د ناوړه چلند معلومات دوه ځلې شمیرل کیږي – یو ځلې د افغان ملي پولیسو او یو ځلې د ملي امنیت د ریاست لپاره.

د ۲۰۱۹ کال د جنوري د ۱ او د ۲۰۲۰ کال د مارچ د ۳۱ ترمنځ، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر په ۲۴ ولایتونو کې په ۶۳ توقیف مرکزونو کې له ۶۵۶ کسانو سره مرکې ترسره کړې. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د توقیف ۱۴۵۸ قضیې ثبت کړې. څرنګه چې یې په اړه پورته بحث وشو، په هغو قضیو کې په کومو کې چې معلومات/څرګندونې په کافي ډول کره او باوري نه ګڼل کیږي، هغه په اړوندو احصائیو نه دي شامل شوي.

د پریکنده شمیرو پر ځای د توقیف د قضیو د شمیر پر بنسټ کوم چې د مرکو له لارې د څارنې په موده کې مستند شوي له پخواني راپور سره د مقایسو په څیر، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر هغه معلومات په پام کې نیسي چې د څارنې د ۱۵-میاشتنۍ مودې څخه راغونډ شوي، کوم چې د پخوانیو راپورونو د څارنې له ۲۴-میاشتنیو مودو سره د مقایسې وړ دي. د یادونې وړ ده چې د مرکه ورکوونکو د شمیر په برخه کې، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ۲۰۱۹-۲۰۲۰ په ۱۵-میاشتنۍ موده کې (۶۵۶) د هغو په پرتله چې د ۲۰۱۷-۲۰۱۸ په ۲۴-میاشتنۍ موده (۶۱۸) کې مرکه شوي، له زیات شمیر خلکو سره مرکې ترسره کړې.

۳. حقوقي چوکاټ چې په افغانستان کې شکنجه او ناوړه چلند منع کوي

۳. ۱. د شکنجې منع

یو شمیر نړیوال تړونونه چې افغانستان یې غړیتوب لري شکنجه، او نور ظالمانه، نا انساني یا له سپکاوي ډک چلند یا سزا منع کوي. په دې کې د شکنجې او نورو ظالمانه، نا انساني یا له سپکاوي ډک چلند یا سزا د منع کنوانسیون (د شکنجې د منع کنوانسیون) او د هغه الحاقي پروتوکول، د مدني او سیاسي حقونو نړیوال کنوانسیون، د ماشومانو د حقونو کنوانسیون، د معلولیت لرونکو کسانو کنوانسیون، د جنیوا د ۱۹۴۹ کال کنوانسیونونه، د نړیوالې جنایي محکمې د روم اساسنامه شامل دي. د دغه ډول کړنو ممانعت د دولت د درناوي مکلفیت د تقلیل وړ نه دی؛ نو له دې امله دولت د دغو کړنو د کارونې انتخاب یا د ممانعت په رعایت کولو کې پاتې راتلل هیڅ کله نه شي توجیه کولی، آن په بیړنیو حالاتو کې هم.[18] (د نړیوال قانون له مخې د شکنجې او ناوړه چلند د ممانعت د لنډیز لپاره لومړی ضمیمه وګورئ.)

افغان قانون په څرګند ډول شکنجه منع کوي، اساسي قانون په دې اړه داسې تصریح کوي چې "هیڅوک نه شي کولای چې له بل شخص څخه حتی د حقایقو د ترلاسه کولو لپاره که څه هم تر تعقیب، نیونې یا توقیف لاندې وی او یا په جزا محکوم وي، د هغه د تعذیب لپاره اقدام وکړي یا یې د تعذیب امر ورکړي" (۲۹ ماده). اساسي قانون همدارنګه تصریح کوي چې "هر څوک چې له اداري څخه یې موجبه زیانمن شي د تاوان اخیستلو مستحق دی او کولای شي د تاوان د ترلاسه کولو لپاره په محکمه کې دعوا اقامه کړي" (۵۱ ماده).

د ۲۰۱۸ کال د جزا قانون د هغو عنصرونو سره سم چې د شکنجې د منع په کنوانسیون کې یې تصریح شوې د پراخ تعریف په درلودو سره د شکنجې کړنې جرم ګڼي (۴۵۰ ماده). پر دې سربېره د جزا قانون د دولتي چارواکي له خوا د هر شخص په وړاندې "تاوتریخوالی" لکه تیری کوونکی، ناوړه یا له سپکاوي ډک چلند (۴۴۸ ماده) جرم ګڼي. په ورته ډول د شکنجې د منع د ۲۰۱۸ کال قانون د شکنجې کړنې منع کوي (۶ ماده) او تصریح کوي چې په دغه ممنوعیت کې هیڅ ډول استثنا نشته (۷ ماده).[19] د ولسمشر ۱۲۹ شمیره فرمان[20] چې په ۲۰۱۳ کال کې خپور شوی، یو ځل بیا د شکنجې اساسي ممنوعیت تاییدوي او په ځانګړې ډول د کورنیو چارو وزارت، د ملي امنیت ریاست او لوي څارنوالی ته امر کوي چې "له هیڅ شکمن شخص یا توقیفي سره د پوښتنو ګروېږنو او توقیف پر مهال ناوړه چلند و نه کړي یا شکنجه نه کړي".

۳. ۲. د شکنجې او ناوړه چلند د منع اجراآتي تضمینونه

د شکنجې د منع کنوانسیون افغان دولت مکلفوي چې نه یوازې شکنجه او ناوړه چلند منع کړي، بلکې دغه راز د شکنجې او ناوړه چلند د مخنیوي لپاره موثر تدابیر وضع کړي.[21] د شکنجې د منع کمیټې افغان دولت ته د دې سپارښتنه کړې چې په قانون او په عمل کې دا ډاډمن کړي چې له ازادۍ څخه د محروم شویو ټولو کسانو لپاره له ازادۍ څخه د محرومیت له پیل راهیسې ټول بنسټیز حقوقي تضمینونه برابر شوي، او د دې یقیني کولو په ګډون چې هغوی ته د خپلو حقونو په اړه اطلاع ورکړل شوې، څو په چټک ډول خپلواکه حقوقي مرسته او خپلواکه طبي مرسته ترلاسه کړي او له خپلو خپلوانو سره په اړیکه کې شي.[22] د افغانستان اساسي قانون د مدافع وکیل او له هغه سره د محرمانه مکالماتو د درلودو د حق، د نیونې پرمهال د اتهام په اړه د خبریدو د حق او په وخت سره په محکمه کې د حاضریدو د حق تصریح کوي (۳۱ ماده). د شکنجې د منع قانون همدارنګه له لوي څارنوالۍ، د کورنیو چارو له وزارت، د ملي امنیت له ریاست او له دفاع وزارت

[18] د شکنجې د منع کنوانسیون، ۲ (۲) ماده؛ د مدني او سیاسي حقونو نړیوال کنوانسیون، ۴ (۲) ماده؛ دغه راز د بشري حقونو د کمیټې ۲۶۵۷/۲۰۱۵ شمیره ابلاغیه، لوپېنز د هسپانیې په وړاندې (۲۰۱۹) (دې پایلې ته رسیدل چې د تروریزم د ګواښونو په ګډون تر هیڅ ډول شرایطو لاندې شکنجه د توجیه وړ نه ده).

[19] د شکنجې د منع کمیټې د جزا د قانون (۴۵۱ مادې) له مخې د شکنجې د جرم لپاره د مخففه مجازاتو لپاره کوم چې له ۳ تر ۵ کلونو د حبس سزا کیږي، خپله اندېښنه په ډاګه کړې. د شکنجې د منع کمیټې د افغانستان د دویم مهالني راپور (۲۰۱۷) په اړه خپل ملاحظات نهایي کړي (CAT/C/AFG/C2)، ۲۳ پاراګراف.

[20] د افغانستان اسلامي جمهوریت د ولسشمر فرمان څو په توقیف ځایونو کې د شکنجې او ناوړه چلند د شتون په اړه د افغان حقیقت موندنې د پلاوي سپارښتنې تطبیق کړي، ۱۲۹ شمیره (۱۶ فبروري ۲۰۱۳).

[21] د شکنجې د منع کنوانسیون ۲ ماده، د شکنجې د منع کمېټه، ۲ شمیره عمومي تبصره، سوپرا، ۸-۱۴ پاراګرافونه.

[22] د شکنجې د منع کنوانسیون د افغانستان د دویم مهالني راپور (۲۰۱۷) په اړه خپل ملاحظات نهایي کړي، سوپرا. ۲۵ پاراګراف؛ د شکنجې د منع کمېټه، ۲ شمیره عمومي تبصره، سوپرا، ۱۳ او ۱۴ پاراګرفونه.

څخه د شکنجې د منع د تدابیرو د وضع کولو غوښتنه کوي (۸ ماده). د جزايي اجراآتو قانون او نور اړوند قوانین همدارنګه زیاتره هغه حقونه تضمینوي کوم چې د شکنجې او ناوړه چلند د منع لپاره خورا مهم تضمینونه انګیرل کیږي.[23]

په محکمه کې په وخت د حاضریدو د حق په اړه د اساسي قانون له حکم سره سره (۳۱ ماده)، د جزايي اجراآتو قانون تر نیونې وروسته په لومړیو ورځو کې د توقیف قضايي بیاکتنه نه برابروي. قضايي بیاکتنه د جنحې د جرمونو لپاره تر اوومې ورځې او د جنايي جرمونو لپاره تر ۱۵ ورځې پورې لازمي نه ګڼل کیږي (۱۰۰ ماده). د جزايي اجراآتو ۱ ضمیمه له قضايي بیاکتنې پرته د جنحې جرمونو لپاره توقیف د ۴۰ ورځو او د امنیت - او ترورېزم اړوند انتخاب شویو جنايي جرمونو لپاره د ۷۰ ورځو لپاره د ممکنه توقیف موده غځوي (۶ ماده).

د ۲۰۱۹ کال د جنورۍ راهیسې، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د دغو تضمینونو د تطبیق په اړه په لا زیات سیستماتیک ډول معلومات راغونډوي. (د هغوی د تطبیق په اړه له موندنو سره، د هر کلیدي تضمین په اړه د تطبیق ور حقوقي چوکات په اړه د مفصلې مباحثې لپاره لاندې پنځمه برخه *وګورئ*).

۳. ۳. د شکنجې تورونو ته غبرګونونه

د شکنجې د منع کنوانسیون چې افغانستان یې غړیتوب لري تصریح کوي چې "هر غړی دولت باید ډاډمن کړي چې صلاحیت لرونکي چارواکي یې په *چټک او بې پرې ډول* هغه مهال څېړنې ترسره کوي، کله چې یې د قلمرو په هره برخه کې د شکنجې د عمل د رامنځ ته کیدو په اړه یو موجه دلیل موجود وي" (۱۲ ماده).

کله چې د افغان ملي پولیسو او د ملي امنیت د ریاست په ګډون د افغان ملي دفاعي او امنیتي ځواکونو پر پرسونلو د جرم د ترسره کولو شک کیږي، د جزايي اجراآتو د قانون پر ځای د عسکري جزا قانون د تطبیق ور دی (د عسکري جزا قانون ۳ ماده). د عسکري جزا د قانون له مخې، هغه قوماندان چې د هغه تر قوماندې لاندې د پرسونل له خوا د ادعا شوي جنايي کړنې د ترسره کولو په اړه خبر وي، باید د ادعا شوي جرم د حقیقتونو او شرایطو په اړه ابتدايي څېړنې ترسره کړي (۱۸ (۳) ماده). که چیرې د دې موجه لاملونه موجود وي چې ادعا شوی عمل یو جرم دی، قوماندان باید قضیه د عدلي تعقیب اړوند ډیپارټمنټ ته راجع کړي (همدا ماخذ). کله چې شکمن شخص د څارنوالۍ حراست ته ولیږدول شي او بیا وروسته له قوماندان څخه اړوند اسناد تر لاسه کوي، څارنوال نورې څېړنې ترسره کوي، د ۷۲ ساعتونو په دننه کې له شکمن شخص څخه د پوښتنو ګروېږنو په ګډون (د عسکري جزا قانون ۲۱ ماده). نوموړی قانون د څارنوال د دې صلاحیت په اړه خاموش دی چې په خپل ابتکار څېړنې ترسره کړي.

د جزايي اجراآتو قانون تصریح کوي که چیرې څارنوال د څېړنو پرمهال دا معلومه کړي چې پولیسو او د ملي امنیت کارمندانو له قضیې سره د تعامل پر مهال له قانون څخه سرغړونې ترسره کړې، څارنوال له شرایطو سره سم اړوندې صلاحیت لرونکې مرجع ته د موضوع په اړه راپور ورکوي (۹۱ ماده).

د جزايي اجراآتو د قانون او د عسکري جزايي قانون له مخې اوسنی چوکاټ د شکنجې د ترسره کوونکو د شکمنو چارواکو له مسوول قوماندان څخه د لومړنیو حقیقت موندنې د ترسره کولو غوښتنه کوي، داسې نه برېښي چې د بې طرفه څېړنو لپاره زمینه برابروي. څرنګه چې ولیدل شول، د جزايي اجراآتو د قانون ۹۱ ماده له څارنوال څخه یوازې با صلاحیته مرجع ته د راپور ورکولو غوښتنه کوي او د هغه/هغې په خپل ابتکار د کومو چټکو څېړنو غوښتنه نه کوي.

---

[23] د جزايي اجراآتو قانون (۲۰۱۴) ۷ او ۸ مادې؛ د عسکري جزا قانون (۲۰۱۰) ۱۳، ۱۴ او ۲۱ مادې؛ د پولیسو قانون (۲۰۰۹) ۱۵ (۴) ماده؛ د مدافع وکیلانو قانون (۲۰۰۷) ۱۰ ماده. د ۲۰۱۴ کال د جزايي اجراآتو د قانون د ۷ مادې له مخې د شکمنو او متهمو کسانو لپاره تضمین شوي حقونه په راتلونکي ډول دي: (۱) له اتهام څخه خبریدل، (۲) له خپل سرې نیونې یا توقیف څخه ازادیدل او د دغه ډول چلند لپاره د خسارې جبران، (۳) له شکنجې او ناوړه چلند څخه ازاد، (۴) له نیونې څخه د کورنۍ خبریدل، (۵) په ازاد ډول د څرګندونو کول، (۶) د ثبوتونو او شواهدو برابرول، (۷) خاموش پاتې کیدل، (۸) د مدافع وکیل ټاکل یا د حقوقي مرستې د برابرونکي درلودل، (۹) په نیول شوي توکو او ثبوتونو تبصره کول، (۱۰) د ترجمان درلودل، (۱۱) د دوسیې منځپانګې ته لاس رسي درلودل او د دفاعيې چمتو کول، (۱۲) پر جنايي اجراآتو نیوکه کول، (۱۳) د توقیف قضايي کتنه (habeas corpus)، (۱۴) له حقوقي مشاور سره ازاد او محرمانه مکالمات، (۱۵) له ځنډ پرته عدلي تعقیب، (۱۶) علني محکمه، (۱۷) محکمه کې حاضریدل، (۱۸) په محکمه د وروستیو څرګندونو کول، (۱۹) د شاهدانو ازمایل، او (۲۰) قاضي ، څارنوال ، مدافع وکیل او کارپوهانو ته اعتراض کول.

۴.۳. د شکنجې او ناوړه چلند د قربانیانو لپاره جبران

د اساسي قانون ۵۱ ماده تصریح کوي چې "هر څوک چې له اداري څخه بې موجبه زیانمن شي د تاوان اخیستلو مستحق دی او کولای شي د تاوان د تر لاسه کولو لپاره په محکمه کې دعوا اقامه کړي." د شکنجې د منع په قانون کې په ځانګړي ډول د شکنجې د قربانیانو د خسارې د جبران په اړه یو فصل شامل دی، او حکم کوي چې د خسارې د جبران لپاره د قرباني ادعا د جزائي اجراآتو په پایله پورې تړلې نه ده.[24]

له دې سره سره، داسې ښکاري چې د شکنجې د منع قانون د خسارې د جبران د ټاکلو لپاره ("له کوم معقول شک پرته") د اثبات درونده مسوولیت غوښتنه کوي. دغه شرط د مسوولیت د اثبات له هغه دقیق حکم سره تړاو لري، کوم چې یوازې هغه مهال تطبیق کیږي کله چې له ازادۍ د محروم شوي شخص پر بدن د شکنجې نښې نښاني ولیدل شي.[25] له نړیوالو معیارونو سره سم، د شواهدو د برابرولو مسوولیت او اجراآتي شرایط ښايي د خسارې د جبران د حق د موثر تطبیق په وړاندې خنډونه رامنځ ته کړي.[26]

---

[24] د شکنجې د منع د قانون (۲۰۱۸) ۲۰ ماده؛ د شکنجې د منع کمیټې ۳ شمیره عمومي تبصره: د غړو دولتونو له خوا د ۱۴ مادې تطبیق (۲۰۱۲) (CAT/C/GC/3)، ۲۶ پاراګراف.
[25] د شکنجې د منع د قانون (۲۰۱۸) ۲۲ او ۲۳ مادې.
[26] د شکنجې د منع کمیټې ۳ شمیره عمومي تبصره، سوپرا، ۳۸ پاراګراف.

۴. د شکنجې او ناوړه چلند په اړه موندنې

په دغه راپور کې وړاندې شوې موندنې د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر له خوا د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه له محروم شویو د ۵۶۵ سړیو، ۶ ښځو، ۸۲ هلکانو او ۳ نجونو په ګډون له ۶۵۶ کسانو سره د ترسره شویو مرکو پر بنسټ دي چې د ۲۰۱۹ کال د جنوري له ۱ څخه د ۲۰۲۰ کال د مارچ د ۳۱ نېټو ترمنځ د ټول هېواد د ۲۴ ولایتونو په ۶۳ توقیف ځایونو کې بندي وو. د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر د بشري حقونو افسرانو په ټول افغانستان کې په ۲۴ ولایتونو کې په ۶۳ توقیف ځایونو کې مرکې ترسره کړې. زیات شمیر مرکه ورکوونکي مخکې تر دې چې د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له خوا مرکه شي، په ګڼ شمیر توقیف ځایونو کې بندي او تر پوښتنو ګرویږنو لاندې نیول شوي. په پای کې یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ځار په ۱۵ میاشتنۍ دوره کې د ۶۵۶ مرکو له لارې د توقیف ۱۴۵۸ قضیې ثبتې کړې. د توقیف له ۱۴۵۸ قضیو څخه مرکه ورکوونکو د توقیف په ۱۴۰۰ قضیو کې افغان دولت (افغان ملي پولیس د ۳۳۵ قضیو؛ افغان سیمه ییز پولیس د ۱۷ قضیو؛ د ملي امنیت ریاست د ۷۲۵ قضیو؛ د ملي امنیت ریاست ځانګړي ځواکونه د ۴۵ قضیو؛ افغان ملي اردو د ۶۹ قضیو؛ ولایتي محبسونه د ۱۵۵ قضیو او د ژنکو د اصلاح او تربیت مرکزونه د ۵۴ قضیو لپاره)؛ "د ملي پاڅون خوځښتونه"[27] د توقیف د ۹ قضیو؛ په افغانستان کې د متحده ایالاتو ځواکونه د توقیف د ۸ قضیو لپاره د هغوي د نیوونکو چارواکو په څیر په ګوته کولی شول. په پاتې ۴۱ قضیو کې مرکه ورکوونکو د هغوي نیونکي چارواکي په ګوته نه شوای کړل.

۴. ۱. عمومي موندنې

د دغه راپور له خوا تر پوښښ لاندې نیول شوې د ځارنې په موده کې، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر موندلې چې ۳۰.۳ سلنه مرکه ورکوونکو (له ۶۵۶ څخه ۱۹۹) د افغان دولت په حراست کې له شکنجې او ناوړه چلند سره د مخ کیدو په اړه کره او باوري معلومات ورکړي. دغه شمیر د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر په تیر راپور کې چې د ۲۰۱۷ کال د جنوري د ۱ او د ۲۰۱۸ کال د ډسمبر د ۳۱ ترمنځ موده تر پوښښ لاندې نیسي، له ثبت شوې ۳۱.۹ سلنې (له ۶۱۸ څخه ۱۹۷) یو څه کموالی په ډاګه کوي.

له ۱۹۹ کسانو څخه پنځوس (۵۰) هغو یې راپور ورکړی چې هغوي له یوه توقیف ځای څخه په زیاتو هغو کې له شکنجې او ناوړه چلند سره مخ شوي. افغان دولت ته منسوب شویو د توقیف له ۱۴۰۰ قضیو څخه په ۲۵۶ (۱۸ سلنه) هغو کې توقیفیانو له شکنجې او ناوړه چلند سره د مخ کیدو په اړه کره او باوري معلومات ورکړي.

لاندنۍ برخه د مرکه ورکوونکو له خوا په ګوته شوي د هرې نیوونکې اداري له خوا له ازادۍ څخه له محروم شویو کسانو د چلند په اړه د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشر د دفتر د موندنو په اړه مفصله کتنه وړاندې کوي.

۴. ۲. افغان ملي پولیس

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ۲۰۱۹ کال د جنوري د ۱ او ۲۰۲۰ کال د مارچ د ۳۱ ترمنځ د افغان ملي پولیسو د ولسوالۍ او/یا ولایتي کچې توقیف ځایونو په حراست کې د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه د محروم شویو کسانو د توقیف ۳۳۵ قضیې مستندې کړې. د توقیف په دغو ۹۲ قضیو کې **(۲۷.۵ سلنه)** توقیفیانو له شکنجې یا د ناوړه چلند له نورو شکلونو سره د مخ کیدو په اړه کره او باوري معلومات ورکړي. د ۲۰۱۷-۲۰۱۸ د ځارنې مودې په پرتله کله چې یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د توقیفیانو ترمنځ د شکنجې او ناوړه چلند ۳۱.۲ سلنه (له ۱۷۹ څخه ۵۴) تورونه مستند کړل، دلته د

[27] "نادولتي وسله وال فعالین چې له دولتي ځواکونو، یاغي او جنایي ډلو جلا په جګړه کې ښکیل دي... دغه وسله والې ډلې د افغانستان د قوانینو له مخې کوم قانون بنسټ نه لري. وسله والې ډلې د ځواک په کارونه کې د وسلو د کاروني پوتنسیال لري خو سیاسي، ایډیالوژیک یا اقتصادي هدفونه ترلاسه کړي؛ دوي د دولت، د دولت د متحدینو یا دولتي سازمانونو د رسمي نظامي تشکیلاتو په داخل کې فعالیت نه کوي؛ او نه هم چیرې چې په فعالیت کوي د دولت تر کنترول لاندې دي. په ځینو قضیو کې، وسله والې ډلې له کوربه یا نورو دولتونو څخه مستقیم/غیر مستقیم ملاتړ ترلاسه کوي." د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر، *افغانستان: په وسله واله جګړه کې د ملکي وګړو د ساتنې د ۲۰۱۴ کال کلنی راپور (۲۰۱۵) ۱۹۷ شمیره لمن لیک، پر راتلونکي انټرنیټ پاڼه د لاس رسي وړ دی:* https://UNAMA/OHCHR.unmissions.org/sites/default/files/2014-annual-report-on-protection-of-civilians-final.pdf.

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له خوا په ملي کچه د افغان ملي پولیسو په حراست کې د شکنجې او ناوړه چلند د ثبت شویو تورونو په سلنه کې کموالی لیدل کیږي.

د هغو ولایتونو ترمنځ چیرې چې یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د څارنې په موده کې له ۱۰ څخه زیات د توقیف قضیې ثبتې کړې، **د کندهار افغان ملي پولیس** د څارنې د ټولو پخوانیو مودو په څیر[28] لا اوس هم د توقیف د قضیو خورا لوړه سلنه لري، چیرې چې د شکنجې او ناوړه چلند تورنه کره او باوري وو (له ۷۱ څخه ۴۱، **۵۷.۷ سلنه**). په داسې حال کې د هغه څه په پرتله چې د ۲۰۱۷-۲۰۱۸ د څارنې په موده کې (۷۷ سلنه) راپور شوې، سلنه راکمه شوې، د کندهار د افغان ملي پولیسو ادعا شوې کړنې اوس هم د جدي اندېښنې وړ ګڼل کیږي.

سربېره پر دې، **هرات** (له ۳۰ څخه ۱۱، ۳۶.۷ سلنه)، **سمنګان** (له ۱۱ څخه ۴، ۳۶.۴ سلنه) او **پکتیکا** (له ۳۶ څخه ۱۱، ۳۰.۶ سلنه) د ملي اوسط په پرتله تر ټولو لوړې سلنې درلودې. مشخصو ولایتونو ته د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر محدود لاس رسي په هر ولایت کې د مرکو او تورونو پر ثبت شویو شمیرو اغیز درلود؛ له دې سره سره په ځانګړې ډول د هرات، کندهار او سمنګان ولایتونو کې، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د دواړو افغان ملي پولیسو او د ملي امنیت د ریاست په حراست کې د شکنجې او ناوړه چلند د تورونو لوړې سلنې ثبت کړې (د ملي امنیت د ریاست لپاره لاندې ۳.۴ برخه *وګورئ*).

جدول 4.1. افغان ملي پولیس: د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او د باور وړ راپورونه

د افغان ملي پولیسو د ولایت او ولسوالی په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بېلګو شمېر	د تو قیف د هغه بېلګو شمېر چیرې چې د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او د باور وړ ادعا شوې ده	د تو قیف د هغه بېلګو فیصدي چیرې چې د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او د باور وړ ادعا شوې ده
ختیځه حوزه			
ننګرهار	23	2	8.7
شمال حوزه			
فاریاب	10	2	20
سمنګان	11	4	36.4
شمال ختیځه حوزه			
بدخشان	43	4	9.3
بغلان	26	5	19.2
کندوز	13	0	0
سویل حوزه			
کندهار	71	41	57.7
سویل ختیځه حوزه			
پکتیکا	36	11	30.6
لویدیځه حوزه			
هرات	30	11	36.7
په ټول هیواد کې	**335**	**92**	**27%**

*جدول یوازې هغه ولایتونه شیې چیرې چې یوناما د 1 جنوري 2019 څخه تر 1 مارچ 2020 پورې د توقیف د 10 څخه ډیرې بېلګې ثبت کړې دي.

[28] د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر، *په افغان حراست کې د جګړې اړوند توقیفیانو سره چلند* (اکتوبر ۲۰۱۱)؛ یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر، *په افغان حراست کې د جګړې اړوند توقیفیانو سره چلند: یو کال وروسته* (جنوري ۲۰۱۳)، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر، *په د جګړې اړوند توقیفیانو سره چلند: د شکنجې د له منځه وړلو په اړه د افغانستان د ملي پلان تطبیقول* (اپریل ۲۰۱۷)؛ یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر، *په افغانستان کې د جګړې له اړوند توقیفیانو سره چلند: د شکنجې د منع د قانون له مخې د شکنجې او ناوړه چلند مخنیوی* (اپریل ۲۰۱۹) تر ۱۷ شمیرې لاندې.

۱ بکس: په کندهار کې اجباري ورکیدنې

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر په ۲۰۱۷-۲۰۱۸ کې[29] د اجباري ورکیدو[30] ترلاسه شوي ۳۴ تورنه تعقیب کړي او په ۲۰۱۹-۲۰۲۰ کې درې تورنه ترلاسه کړي.

په ۲۰۱۷-۲۰۱۸ کې د ترلاسه شویو قضیو ترمنځ د اتو او په ۲۰۱۹-۲۰۲۰ کې د راغونډ شویو دریو قضیو کسان د راپور ورکولو پر مهال نامعلوم پاتې دي. لس هغه يې د کندهار ښار ته څېرمه کندهار ولایت: اوه د افغان ملي پولیسو، یو يې د ملي امنیت د ریاست د ۰۳ قطعې او دوه هغه يې د نامعلومو فعالینو له خوا نیول شوي. یو هغه يې د افغان ملي پولیسو له خوا د غزني په ښار، غزني ولایت کې نیول شوی، او کورنۍ ته يې خبر ورکړل شوی چې هغه د کندهار افغان ملي پولیسو په غوښتنه کندهار ته لیږدول شوی.

له ۱۱ هغو څخه یو هغه يې په ۲۰۱۴ کال، ۲ هغه يې په ۲۰۱۵، ۳ هغه يې په ۲۰۱۶ کال، ۴ هغه يې په ۲۰۱۷ کال او یو هغه يې په ۲۰۱۹ کال کې ورک شوي. د هغوي د کورنۍ له خوا هڅې څو د خپلو عزیزانو د برخلیک او درک په اړه معلومات ترلاسه کړي تر دې دمه بریالۍ نه وې.

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر له ځايي او مرکزي چارواکو سره مدافعه ترسره کړې چې څېړنې ترسره کړي او د بې درکه شویو د برخلیک او درک معلوم کړي؛ د هغوي کورنۍ د څېړنو د پایلو په اړه خبرې کړي؛ او مرتکبین د احتساب منګولو ته وسپاري.

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ۱۱ قضیو په تړاو د اجباري ورکیدو په اړه د ملګرو ملتونو کاري ګروپ ته معلومات لیږدولي.

افغان سیمه ییز پولیس

افغان سیمه ییز پولیس په سیمه ییز ډول ګمارل شوي او د کورنیو چارو د وزارت تر صلاحیت لاندې کار کوي. د ۲۰۱۹ کال د جنوري د ۱ او د ۲۰۲۰ کال د مارچ د ۳۱ ترمنځ، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د افغان سیمه ییزو پولیسو له خوا د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه د محروم شویو کسانو د توقیف ۱۷ قضیې ثبتې کړې، سره له دې چې سیمه ییز پولیس باید هغه د ملي امنیت ریاست یا افغان ملي پولیسو ته وسپاري. د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له خوا د توقیف د ۸ ثبت شویو قضیو په تړاو (۴۷ سلنه)، توقیفیانو له شکنجې او ناوړه چلند سره د مخ کیدو په اړه کره او باوري معلومات ورکړي، چې وهل ټکول يې د اصلي تخنیک په څیر یاد کړي. دغه پېښې په راتلونکو شپږو ولایتونو کې رامنځ ته شوي: بدخشان، بلخ، کندهار، ننګرهار، پکتیا، او پکتیکا.

د هغو مرکه شویو کسانو نمونه چا چې د شکنجې او ناوړه چلند په اړه باوري راپورونه ورکړي له جغرافیايي پلوه په پراخ ډول شیندلې وو څو په یوه ځانګړې موقعیت کې د افغان سیمه ییزو پولیسو له خوا د توقیف شویو کسانو د چلند کومه نمونه معلومه شي. له دې سره سره د افغان سیمه ییزو پولیسو له خوا د هغو توقیف شویو کسانو لوړه سلنه چا چې په ټول هیواد کې د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او باوري

[29] د بشري حقونو نړیوال قانون "اجباري ورکیدل" داسې تعریفوي: اجباري ورکیدل د دولت د مختلفو څانګو یا کچو د چارواکوا، یا تنظیم شویو ډلو یا د شخصي افرادو له خوا چې د هغوي استازیتوب عمل کوي، یا د دولت په مستقیم یا غیر مستقیم ملاتړ، رضایت یا ملتیا نیول، توقیف، او له ازادۍ د محرومیت بل هر ډول دی، چې په تعقیب يې له ازادۍ څخه د محرومیت نه انکار یا د ورک شوي شخص د ځای یا درک پټول رامنځ ته شوي وي، کوم څه چې دغه ډول شخص له قانون څخه بهر ساتي" (له اجباري ورک کیدو څخه د ټولو اشخصا د ساتلو نړیواله کنوانسیون/اعلامیه). د اجباري ورک کیدو په اړه د ملګرو ملتونو کاري ګروپ دا تایید کړې چې اجباري ورک کیدل پخپله شکنجه یا د منع شوي چلند نور ډولونه جوړوي، او په ډاګه کوي چې "د ورک شوي شخص په څیر د توقیف واقعیت، شخص د اوږدې مودې لپاره له کورنۍ څخه ګوښه شوی، په قطعې ډول د توقیف د انساني شرایطو سرغړونه ګڼل کیږي او دغې ډلې ته د شکنجې په څیر معرفي شوي". د ملګرو ملتونو اقتصادي او ټولنیزه شورا، د اجباري ورکیدونو په اړه د کاري ګروپ راپور (۱۹۸۳) (E/CN.4/1983/14)، ۱۳۱ پاراګراف. افغانستان له اجباري ورکیدو څخه د ټولو افرادو د ساتنې نړیوال کنوانسیون نه دی تایید کړی. د ۲۰۱۸ کال د جزا قانون اجباري ورکیدل د بشریت په ضد د جرم د تشکیلوونکي عنصر په څیر جرم ګڼي (۳۳۵ ماده)، نه د یوه مستقل جرم په څیر.

[30] یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر، *په افغانستان کې د جګړې اړوند توقیفیانو سره چلند: د شکنجې د منع قانون له مخې د شکنې او ناوړه چلند مخنیوی* (اپریل ۲۰۱۹).

معلومات ورکړي، د افغان سیمه ییزو پولیسو له خوا د توقیفیانو د سمبالولو د نړدې څارنې او له افغان قانون او د بشري حقونو د نړیوال قانون له معیارونو سره د ښه تطابق لپاره د هغوی د روزنې اړتیا په ډاګه کوي.[31]

۴. ۳. د ملي امنیت ریاست

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ملي امنیت د ریاست له خوا د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه د محروم شویو کسانو د توقیف ۷۲۵ قضیې ثبتې کړې. د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له خوا ثبت شویو د توقیف له دغو قضیو څخه په ۱۱۶ **(۱۶ سلنه)** هغو کې مرکه ورکوونکو له شکنجې او د ناوړه چلند له نورو شکلونو سره د مخ کیدو په اړه کره او باوري معلومات ورکړي. د ۲۰۱۷-۲۰۱۸ د څارنې د مودې په پرتله چیرې چې یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر ۲۵.۱ سلنه (له ۵۱۰ څخه ۱۲۸) مستند کړې، د ملي امنیت د ریاست په حراست کې په ملي کچه د شکنجې د تورونو په سلنه کې کموالی رامنځ ته شوی. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ملي امنیت د ریاست په حراست کې د شکنجې او ناوړه چلند د تورونو په سلنه کې د دوامدار کموالي هرکلی کوي.

په ولایتي کچه، د ملي امنیت د ریاست د حراست پرمهال د کسانو د شکنجې او ناوړه چلند د تورونو تر ټولو لوړه سلنه د **غور** (له ۱۲ څخه ۹، ۷۵ سلنه)؛ **هلمند** (له ۱۴ څخه ۴، ۳۳ سلنه)؛ **هرات** (له ۳۷ څخه ۱۱، ۳۰ سلنه)؛ **سمنګان** (له ۲۹ څخه ۷، ۲۴ سلنه)؛ **کندهار** (له ۴۷ څخه ۱۱، ۲۳ سلنه)؛ او **د کابل د ملي ۲۴۱ ریاست** (له ۳۴ څخه ۷، ۲۰.۶ سلنه) په ترتو رامنځ ته شوې. د شکنجې او ناوړه چلند لوړې سلنې چې له دغو ولایتونو څخه د ملي امنیت ریاست ته منسوب شوې، جدي اندېښنې را ولاړوي.

جدول 4.2. ملي امنیت ریاست: د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او د باور وړ راپورونه

د ملي امنیت د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بېلګو شمېر	د تو قیف د هغه بېلګو شمېر چیرې چې د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او د باور وړ ادعا شوې ده	د تو قیف د هغه بېلګو فیصدي چیرې چې د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او د باور وړ ادعا شوې ده
مرکزي حوزه			
کابل	20	2	10
پروان	13	2	15.4
د کابل د ملي امنیت مرکز 241	34	7	20.6
دکابل د ملي امنیت مرکز 501	45	0	0
د پروان په توقیفخانه کې د امنیت ملي مرکز 241	33	1	3
د پروان په توقیفخانه کې د امنیت ملي مرکز 501	18	1	5.6
ختیځه حوزه			
کنړ	28	4	14.3
لغمان	25	5	20
ننګرهار	53	5	9.4
شمال حوزه			
بلخ	42	7	16.7
فارياب	15	1	6.7
سمنګان	29	7	24.1
شمال ختیځه حوزه			

[31] د ۲۰۲۰ کال سپتمبر پورې ، افغان سیمه ییز پولیس په رسمي ډول منحل شول، او ډیری غړي یې یا د افغان ملي اردو - سیمه ایز ځواک او افغان ملي پولیسو ته انتقال شوي یا یې وسلې شوي.

بدخشان	43	2	4.7
بغلان	34	6	17.6
کندوز	40	9	22.5
تخار	14	1	7.1
سویل حوزه			
هلمند	12	4	33.3
کندهار	47	11	23.4
سویل ختیځه حوزه			
خوست	38	6	15.8
پکتیکا	25	3	12
پکتیا	33	5	15.2
لویدیځه حوزه			
هرات	37	11	29.7
غورss	12	9	75
په ټول هیواد کې	**725**	**116**	**16 %**

*جدول یوازې هغه ولایتونه ښيي چیرې چې یوناما د 1 جنوري 2019 څخه تر 1 مارچ 2020 پورې د توقیف د 10 څخه ډیرې بیلګې ثبت کړې دي.

د ملي امنیت ځانګړي ځواکونو او د خوست ساتني ځواک

د ملي امنیت د ریاست له خوا د تر لاسه شویو معلوماتو سره سم، د ملي امنیت د ریاست هیڅ عملیاتي او ځانګړی واحد د توقیف خپل ځایونه نه لري. د نیونې پرمهال، د ملي امنیت د ریاست ځانګړي واحدونه د جرمونو د ترسره کولو شکمن کسان په کابل یا ولایتي مرکزونو کې د ملي امنیت د ریاست حراست خونو ته راجع کوي.

له دې سره سره، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ملي امنیت د ریاست د مختلفو ځانګړو ځواکونو له خوا د توقیف ۳۳ قضیې ثبتې کړې؛ د ملي امنیت ریاست ۰۱ قطعه (۷ قضیې)، د ملي امنیت ریاست ۷۵۵ قطعه (۲ قضیې)، په کونړ کې د ملي امنیت ریاست ۰۴ قطعه (۳ قضیې)، په ننګرهار کې د ملي امنیت د ریاست ۰۲ قطعه (۲ قضیې)، په بلخ کې نا معلوم واحد (۲ قضیې)، په کندز کې د ملي امنیت د ریاست ۰۹ قطعه (۱ قضیه)، په کندهار کې د ملي امنیت د ریاست ۰۳ قطعه (۱۳ قضیې)، په کندهار کې د ملي امنیت ۹۰۶ قطعه (۱ قضیه) او په هلمند کې نا معلوم واحد (۲ قضیې). سربیره پر دې یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د خوست ساتني د ځواک له خوا ۱۲ قضیې ثبتې کړې. د توقیف له دغو قضیو په ۱۹ هغو کې، مرکه ورکوونکو د ملي امنیت د ریاست د ځانګړو قطعو او د خوست ساتني ځواک له خوا د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او باوري معلومات ورکړي.

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ملي امنیت د ریاست د ۰۳ قطعې له خوا په کندهار کې د توقیف ۱۳ قضیې ثبتې کړې: د توقیف له دغو قضیو څخه په ۹ هغو کې توقیفیانو په کره او باوري ډول د شکنجې ادعا کړې (۶۹ سلنه). په داسې حال کې چې د ۲۰۱۷-۲۰۱۸ مودې (۴۵) په پرتله د توقیف د قضیو شمیر ټیټ دی، د تورونو سلنه لوړه ده (په تیره موده کې ۳۷.۷ سلنه وه).

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر همدارنګه د خوست ساتني د ځواک له خوا د توقیف ۱۲ قضیې ثبتې کړې؛ په یوې هغې کې د یوه توقیفي له خوا په کره او باوري ډول د شکنجې ادعا شوې.

۴.۴. افغان ملي اردو

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د افغان ملي اردو له خوا د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه د محروم شویو کسانو د توقیف ۵۹ قضیې ثبتې کړې او مخکې تر دې چې کسان له خپلې ازادۍ محروم شي، د ملي امنیت ریاست یا افغان ملي پولیسو ته لیږدول شوي. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر له خوا د توقیف په ۱۴ ثبت شویو قضیو کې (۲۳.۷ سلنه)، توقیفیانو له شکنجې او ناوړه چلند سره د مخ کیدو په اړه کره او باوري راپورونه ورکړي. د افغان ملي اردو له خوا ترسره

شوې دغه پېښې په ۱۰ ولایتونو کې رامنځ ته شوې؛ کاپیسا (۱ قضیه)، لوګر (۱ قضیه)، بلخ (۱ قضیه)، فاریاب (۲ قضیې)، کندز (۲ قضیې)، نیمروز (۲ قضیې)، غزني (۱ قضیه)، خوست (۱ قضیه)، پکتیا (۱ قضیه)، او هرات (۲ قضیې).

په داسې حال کې چې یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د افغان ملي اردو له خوا د بندي شویو هغو کسانو د لوړې سلنې په اړه اندېښمن دي چا چې د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او باوري راپورونه ورکړي، د دغو راپورونو بیلګې له جغرافیايي پلوه په پراخ ډول شیندلې وې، چې له امله یې نه شوای کیدلی په یوه ځانګړي موقعیت کې د دغې ډلې له خوا له توقیف شویو کسانو سره د چلند کومه نمونه په ګوته شي.

په پروان کې افغان ملي توقیف ځای

په پروان کې افغان ملي توقیف ځای د توقیف یوه قرارګاه ده چې په پروان ولایت کې موقعیت لري. دغه توقیف ځای د دفاع وزارت له خوا د ملي پوځ د ستر جنرال په قومانده اداره کیږي او ساتنه یې د افغان ملي اردو د پوځي پولیسو د ساتونکو له خوا ترسره کیږي. دا د ملي امنیت د یوه جلا اداره شوي توقیف ځای سره نږدې موقعیت لري چیرې چې د ملي امنیت د ریاست ۲۴۱/۰۴۱ (له تروریزم سره د مبارزې ریاست) او ۵۰۱/۰۴۹ (د تحقیقاتو ریاست) واحدونه قرار لري.

د څارنې د مودې پرمهال، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د افغان ملي اردو له خوا د امنیت - یا تروریزم سره د اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه د محروم شویو کسانو د توقیف ۱۰ قضیې ثبتې کړې. د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له خوا ثبت شوې د توقیف په یوه قضیه کې توقیفي په کره او باوري ډول د افغان ملي اردو د پرسونل له خوا د شکنجې او ناوړه چلند ادعا کړې.
یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر په پروان کې په افغان ملي توقیف ځای کې د ۲۰۱۹ کال د راپور تر خپریدو وروسته د افغان ملي اردو له خوا د یوازیني تادیبي اقدام په څیر د انفرادي سلولونو د کارونې د تعلیق هرکلی کوي. په ورته وخت کې، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر دا ملاحظه کړې او په دې اړه اندېښمن دي چې په پروان کې د افغان ملي اردو په افغان ملي توقیف ځای کې د رواني-ټولنیز معلولیت لرونکي یو شمیر بندیان د معلولیت لرونکو کسانو له کنوانسیون چې افغانستان یې د ۲۰۱۲ کال راهیسې غړیتوب لري، څخه په سرغړونې او له کافي رواني یا طبي پاملرنې پرته په انفرادي بند کې پاتې دي.[32]

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر دغه راز له اندېښنې سره د دې یادونه کوي چې د نورو ولایتي محبسونو خلاف، په پروان کې افغان ملي توقیف ځای د بندیانو لپاره د اصلاح یا ښوونیز پروګرام نه لري څو هغوی تر خوشې کیدو وروسته له ټولنې سره بیرته د یو ځای کیدو لپاره چمتو کړي، لکه د حرفوي مهارتونو روزنه کوم چې ښايي د دې شونتیا زیاته کړي چې خوشې شوي بندیان بیرته له وسله والو ډلو سره نه یو ځای کیږي یا په جنايي کړنو کې نه ښکیل کیږي.

مدافع وکیلانو ته د لاس رسي په تړاو، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر ملاحظه کړې چې په پروان کې افغان ملي توقیف ځای کې د ملي امنیت د ریاست مرکزونو ته د هغوی لاس رسي محدود دی، په اونۍ کې یوازې دوه ورځې. وکیلان په پروان کې په افغان ملي توقیف ځای کې د ملي اردو مرکز ته هره ورځ تلای شي؛ خو له دې سره سره، هغوی باید د افغانستان د مدافع وکیلانو له خپلواکې ټولنې څخه د توقیف ځای چارواکو لپاره یو رسمي مکتوب ولري چې له خپلو موکلینو سره د لیدنې غوښتنه کوي. دغه ډول محدودیتونو د وکیلانو لپاره دا ستونزمنه کړې چې له خپلو موکلینو سره کافي وخت ولري، په تیره بیا د کابل او دغه مرکز ترمنځ د تګ راتګ لپاره د سفر د وخت په پام کې نیولو سره. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر همدارنګه ملاحظه کړې چې نوموړی توقیف ځای لا اوس هم خونې نه لري چې وکیلان له خپلو موکلینو سره په خصوصي ډول لیدنې ترسره کړي.

۴ .۵. د محبسونو د تنظیم اداره

د ۲۰۲۰ کال په جنوري د محبسونو د اصلاحاتو په رڼا کې، ولایتي محبسونه او د ژنکو د اصلاح او تربیت مرکزونه د محبسونو د تنظیم تر اداري لاندې راغلل. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر زیاتره مرکې په محبسونو او د ژنکو په اصلاح مرکزونو کې مخکې تر دې چې لیرد صورت وموي، ترسره کړې، د کوویډ-۱۹ د خپریدو له امله راتلونکې موندنې تر پخواني مدیریت لاندې حالاتو ته راجع کیږي (ولایتي محبسونه د کورنیو چارو د وزارت او د ژنکو د اصلاح او تربیت مرکزونه د عدلیې وزارت تر صلاحیت لاندې وو).

[32] د بشري حقونو شورا، د معلولیت لرونکو اشخاصو حقونه: د معلولیت لرونکو اشخاصو د حقونو په اړه د ځانګړي خبریال راپور (A/HRC/40/54) (2019) چې په معلولیت او له آزادۍ څخه محروم شویو کسانو باندې تمرکز کوي، وګورئ.

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر په ولایتي محبسونو زیاتره هغه یې د ولایتي محبسونو په توقیف ځایونو کې د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه د محروم شویو کسانو د توقیف ۱۵۵ قضیې ثبتې کړې. د توقیف د دغو قضیو د پنځو هغو په تړاو، مرکه ورکوونکو په کره او باوري ډول د شکنجې او ناوړه چلند ادعا کړې. د توقیف دغه پنځه قضیې د څلورو راتلونکو ولایتونو په تړاو دي: کاپیسا (۱ قضیه)، پروان (۱ قضیه)، بغلان (۲ قضیې)، او کندهار (۱ قضیه).

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ژیکو د اصلاح او تربیت په مرکزونو کې د توقیف ۵۴ قضیې ثبتې کړې؛ کابل (۲۵ قضیې)، لوګر (۱ قضیه)، لغمان (۲ قضیې)، ننګرهار (۹ قضیې)، سمنګان (۲ قضیې)، بدخشان (۳ قضیې)، بغلان (۱ قضیه)، کندز (۳ قضیې)، کندهار (۱ قضیه)، اروزګان (۱ قضیه)، غزني (۲ قضیې)، خوست (۲ قضیې) او هرات (۲ قضیې). په لغمان ولایت کې د ژیکو د اصلاح او تربیت مرکز د توقیف د یوې قضیې په تړاو، یوه ماشوم د ژیکو د اصلاح او تربیت په یوه مرکز کې د شکنجې او ناوړه چلند ادعا کړې.

۴. ۶. له ازادۍ څخه محروم شوي ماشومان

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ۸۲ هلکانو او ۳ نجونو په ګډون د امنیت - یا تروریزم اړوند جرمونو لپاره له ازادۍ څخه د ۸۵ محروم شویو ماشومانو سره مرکې ترسره کړې.[33] هغه ماشومان چې مرکې ورسره شوي خپل ځانونه یې د ۱۰ او ۱۸ کلنو ترمنځ معرفي کړي. ماشوم د توقیف له مختلفو ځایونو تیریږي تر څو چې هغوی د ژیکو د اصلاح او تربیت ولایتي مرکز یا په کابل کې د ژیکو د اصلاح او تربیت مرکز ته ورسیږي. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر له ۸۵ مرکو څخه د ماشومانو د توقیف ۲۴۱ قضیې ثبتې کړې.

د ۲۰۱۷-۲۰۱۸ کال د څارنې د مودې د حالت په څیر، ماشومان لا اوس هم د شکنجې او ناوړه چلند سره د مخ کیدو له لوړ خطر مخ دي او ښکاري چې دغه وضعیت د ملي امنیت د ریاست په حراست کې لا اوس هم ادامه لري.

د افغان ملي پولیسو په حراست کې د ماشومانو د توقیف د ۵۳ قضیو په تړاو، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د توقیف ۱۳ داسې قضیې ثبتې کړې چیرې چې ماشومانو په کره او باوري ډول د شکنجې او ناوړه چلند ادعا کړې (۲۴ سلنه). د افغان ملي پولیسو په حراست کې د ماشومانو له خوا د کره او باوري تورونو سلنه د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له خوا د افغان ملي پولیسو په حراست کې د توقیف د ټولو ثبت شویو قضیو په پرتله ټیټه وه (۲۷.۵ سلنه، پورتنۍ ۲ .۴ برخه وګورئ).

د ملي امنیت د ریاست په حراست کې د ماشومانو د توقیف د ۹۴ قضیو ترمنځ، مرکه ورکوونکو د توقیف د ۲۳ قضیو (۲۴.۵ سلنه) په تړاو د شکنجې او ناوړه چلند په کافي ډول کره او باوري تورونه وړاندې کړې. د ملي امنیت د ریاست په حراست کې دغه سلنه د ملي امنیت د ریاست په حراست کې توقیف د ټولو ثبت شویو قضیو په پرتله لوړه وه (۱۶ سلنه، پورته ۴ .۴ سلنه وګورئ).

څرنګه چې د ملي امنیت په ریاست (۹۴، ۲۱ هغه یې په کابل کې د ملي امنیت په ۵۰۱ ریاست کې)او افغان ملي پولیسو (۵۳)کې د توقیف د قضیو د شمیر له خوا په ډاګه شوه، ماشومان د ژیکو د اصلاح او تربیت د مرکزونو پر ځای په نورو ځایونو کې بندي شوي. د ازادۍ د سلب د مرکزونو د مدیریت قانون (۲۰۲۰) تصریح کوي چې د ژیکو د اصلاح او تربیت مرکزونه باید هغه مرکزونه وي چیرې چې باید شکمن، تورن یا محکوم شوي ماشومان وساتل شي (۳ (۵) ماده).[34]

جدول 4.3. ماشومان: د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او د باور وړ راپورونه

دفترونه	د توقیف د بیلګو شمېر	د تو قیف د هغه بیلګو شمېر چیرې چې د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او د باور وړ ادعا شوې ده	د تو قیف د هغه بیلګو فیصدي چیرې چې د شکنجې او ناوړه چلند په اړه کره او د باور وړ ادعا شوې ده
افغان ملي پولیس	53	13	24.5

[33] د ۲۰۰۵ کال د ژیکو قانون ماشوم د یوه داسې کس په څیر معرفي کوي "چا چې د ۱۸ کلنۍ عمر نه وي بشپړ کړی" (۴ (۱) ماده) او د جنایي مکلفیت دوره د ۱۳ کلنۍ عمر ټاکي (۵ ماده).

[34] د ۲۰۰۵ کال د ژیکو قانون، ۲۰مه ماده (۴).

افغان محلي پولیس	8	4	50
ملي امنیت ریاست، ملي امنیت ریاست 241 او501، د پروان په توقیفخانه کې د ملي امنیت ریاست 241 او501	94	23	245
د ملي امنیت ریاست ځانګړی ځواک (د خوست د ساتنې قطعه 01)	4	1	25
افغان ملي اردو	6	2	33.3
د زندانونو د تنظیم اداره	14	0	0
دماشومانو د اصلاح اوتربیت مرکز	53	1	1.9
نامعلوم / نور	9	4	44.4
په ټول هیواد کې	**241**	**48**	**19.9 %**

*جدول یوازې هغه ولایتونه ښیي چېرې چې یوناما د 1 جنوري 2019 څخه تر 1 مارچ 2020 پورې د توقیف د 10 څخه ډېرې بېلګې ثبت کړې دي.

۴. ۷. د شکنجې او ناوړه چلند طریقې

د شکنجې او ناوړه چلند د هغو طریقو په اړه د کره او باوري تورونو پر بنسټ چې د افغان حکومت د پرسونلو له خوا کارول شوي او څرنګه چې د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له خوا د مرکو له لارې راغونډې شوې، دغه طریقې په درېو کټګوریو ویشل شوې: (۱) هغه فیزیکي طریقې (لکه وهل ټکول، په لغتو وهل) چې د دې احتمال لري چې د کارونې پر مهال د قرباني پر بدن څرګندې نښې نښانې پرېږدي؛ (۲) هغه فیزیکي طریقې (لکه تربټول) چې د دې لږ احتمال لري چې د کارونې پر مهال د قرباني پر بدن څرګندې نښې نښانې پرېږدي؛ (۳) غیر فیزیکي طریقې (لکه رواني یا شفاهي تیری). د هرې کټګورۍ لپاره د ثبت شویو طریقو د بشپړ لست لپاره، ۴. ۴. جدول وګورئ).

یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر ثبت کړې چې د دواړو افغان ملي پولیسو او د ملي امنیت د ریاست په حراست کې د اوسیدو پرمهال هغه فیزیکي طریقې چې د عملي کولو پر مهال د قرباني پر بدن څرګندې نښې نښانې پرېږدي، معمول وې. د افغان ملي پولیسو په حراست کې تر ټولو معمول طریقه وهل ټکول او د ملي امنیت د ریاست په حراست کې په څپېړه وهل وو.

د هغو فیزیکي طریقو په اړه چې د دې لږ احتمال لري چې د قرباني پر بدن څرګندې نښې نښانې پرېږدي، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د توقیف ۸ داسې قضیې چېرې چې توقیفیان د مایعاتو څښلو ته اړ ایستل شوي (لکه قرباني د خولې پرانستلو ته اړ ایستل او په خوله کې اوبه ور اچول او له اوبو په ډک سطل کې د قرباني د سر ډوبول)، او د افغان ملي پولیسو په حراست کې د تربټولو ۱۳ قضیې ثبتې کړې. یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر دغه راز د دواړو د ملي امنیت د ریاست او افغان ملي پولیسو په حراست کې د بریښنایي شاکونو او توقیفیانو د په نا ارام/سټرس حالت کې د ساتلو ۱۰ یا زیاتې قضیې ثبتې کړې.

د دواړو د ملي امنیت د ریاست او افغان ملي پولیسو په حراست کې د پوښتنو ګروېرنو/استنطاق یا د توقیف پر مهال د ټول وخت لپاره له ۲۰ څخه په زیاتو قضیو کې د سترګو تړلو یا سر ته کخوړه اچولو په اړه په کره او باوري ډول ادعا شوې. (د سترګو د تړلو او سر ته د کخوړې اچولو د حقوقي شننې لپاره لاندنی ۲ بکس وګورئ). د یادونې وړ ده چې د یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر د دفتر له ۶۵۶ مرکه ورکوونکو څخه ۹۸ هغو يې په کره او باوري ډول د دې ادعا کړې چې د نیونې پر مهال د هغوی سترګې تړل شوې. له دغو ۹۸ مرکه ورکوونکو څخه، ۶۶ هغه يې د ملي امنیت د ریاست، د ملي امنیت د ریاست د ځانګړو ځواکونو او خوست ساتنې د ځواک، ۱۷ د افغان ملي پولیسو؛ ۷ د افغان سیمه ییزو پولیسو؛ ۳ يې د افغان ملي اردو؛ ۱ يې د ګډو افغان امنیتي ځواکونو؛ ۱ يې د نړیوالو نظامي ځواکونو؛ او ۳ هغه يې د نامعلوم لوري له خوا نیول شوي.

د غیر فیزیکي طریقو په تړاو، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر زیات شمیر داسې پیښې ثبتې کړې چېرې چې د دواړو د ملي امنیت د ریاست (۵۱) او افغان ملي پولیسو (۲۹) په حراست کې له ازادۍ څخه محروم شوي کسان له تهدیدونو (لکه د توقیفي د کورنۍ د غړو په وړاندې د تاوتریخوالي یا د اوږدې مودې د حبس ګواښونه) سره مخ شوي.

جدول 4.4. دشکنجې او ناوړه چلند میتودونه

	ملي امنیت ریاست	افغان ملي پولیس
میتودونه چې کیدای شي نښې پر ځای پرېږدي		
وهل ډبول (د پښو په شمول د بدن په مختلفو برخو باندي د وهلو ټکولو ګډې ببلګې)	27	48
په پایپ / کیبل سره وهل	17	27
ستنې دننه کول	0	2
هغه فزیکي میتودونه چې د نښو پرېښودو احتمال يې لږ وي	29	33
خپه ورکول	3	4
څپېړه وهل	32	9
ځورندول	1	4
میتودونه چې د نښو پرېښودو احتمال يې لږ وي		
سترګې ترل (په سر کځوړه اغوستلو په شمول د تفتیش پر مهال یا ټوله وخت	20	23
د مایعاتو څښلو ته اړ ایستل (په مخ باندي اوبه تویولو په شمول)	3	8
برق ورکول	13	10
لاسونو ته زولنې اچول د تفتیش پر مهال او یا ټوله وخت	16	16
د وریښتانو کشول	6	4
جنسي تیری (تناسلي غړو باندي وهل ټکول او د تناسلي غړو د کشولو په شمول)	4	4
د خوب څخه محرومول	6	1
د فشار په حالت کې اچول	18	11
خپه کول (د تنفس بندولو په شمول)	4	13
غیر فزیکي میتودونه		
سپکاوی / ذلیله کول	11	14
ګواښونه	51	29
جنسي ګواښونه	4	4

۲ بکس: د شکنجې او ناوړه چلند د طریقو په څېر د سترګو ترل او سر ته کځوړه اچول

د سر په پټولو کې د کځوړې یا بورۍ په وسیله په بشپړ ډول د یوه شخص د سر پټول شامل دي. د سترګو ترل د یوې مادې په وسیله یا د تورو عینکو په واسطه د یوه شخص د سترګو پټول دي.

د سترګو ترل او سر ته کځوړه اچول له دغه عمل سره پر مخ کیدونکي شخص فیزیکي او رواني اغیزې لري. سر ته کځوړه اچول افراد له نورمال لید، اوریدو، تنفس او د بوی له حس څخه بې برخې کوي. دغه زیانونه د توازن او همغږۍ له لاسه ورکولو لامل کیږي. له پخوا څخه موجوده روغتیايي ستونزې او رواني اختلالات شايي د سترګو ترلو او سر ته کځوړې اچولو پر مهال د تنفس د ناوړه کیدو لامل

شي. د دغو کړنو په جریان کې حسي محرومیت کولی شي رواني اغیزې لکه وېره، اضطراب، د لوړې کچې فشار، انحراف، او د ناتوانۍ احساس رامنځ ته کړي.[35]

د سترګو تړل او سر ته کڅوړه اچول د حقوقي اجراآتو عواقب هم لري. په هغو قضايي حوزو کې چې د مثبتې بصري پیژندنې غوښتنه کوي، دغه ډول کړنې قرباني ناتوانه کوي څو هغه شخص معلوم کړي چا چې هغوی شکنجه کړي یا یې ورسره ناوړه چلند کړی، کوم څه چې د شکنجې عدلي تعقیب نږدې ناشونی کوي.[36]

د شکنجې او ناوړه چلند د یوې طریقې په څیر د سترګو تړل او سر ته کڅوړه اچول

د شکنجې د منع کمیټې موندلې چې د پوښتنو ګرویږنو پر مهال "تر ځانګړو شرایطو لاندې د شخص سر ته کڅوړه اچول" شکنجه تشکیلوي.[37] نوموړې کمېټې ملاحظه کړې چیرې چې سر ته کڅوړه اچول د پوښتنو ګرویږنو له نورو جبري طریقو سره یو ځای کارول شوي وي "نتیجه ګیري په ځانګړي ډول څرګنده ده".[38]

په واقعیت کې حسي حرمان د شکنجې او ناوړه چلند د یوې طریقې په څیر ګڼل شوی. د مثال په ډول، د شکنجې او نورو ظالمانه، نا انساني یا له سپکاوي ډک چلند یا سزا د موثرې څیړنې او مستندونې په اړه د ملګرو ملتونو لاسي کتاب (د استانبول پروتوکول) "د طبیعي حسي تحریک څخه حرمان لکه غږ، رڼا یا د وخت حس" د شکنجې د طریقې په څیر شمیري.[39] د توقیف یا حبس تر هر ډول لاندې د ټولو خلکو د ساتنې لپاره د اصولو تولګه هم په څرګند ډول تصریح کوي چې د "ظالمانه، نا انساني یا له سپکاوي ډک چلند یا سزا" اصطلاح داسې تفسیر او تعبیر شي چې ... "په داسې شرایطو کې د توقیف شوي یا حبس شوي شخص بندي کول کوم چې هغه په موقت یا دایمي ډول د خپلو طبیعي حواسو لکه لید یا اوریدو له کارونې یا د ځای یا د وخت د تیریدو څخه له خبریدو بې برخې کوي" راونغاړي.[40]

د شکنجې او نورو ظالمانه، نا انساني یا له سپکاوي ډک چلند یا سزا په اړه د ملګرو ملتونو ځانګړی راپورټر (د شکنجې په اړه د ملګرو ملتونو ځانګړی راپورټر) په ډاګه کړې چې رواني شکنجه کیدای شي له حسي حرمان د اقدامات د تراکم لامله را منځ ته کیدای شي په کوم کې چې د سترګو تړل او سر ته کڅوړه اچول هم شامل دي.[41]

د سترګو د تړلو او سر ته کڅوړې اچولو د پرېکنده منع غوښتنه

د بشري حقونو مختلفو نړیوالو میکانیزمونو د دې سپارښتنه کړې چې دولتونه په صریح ډول د سترګو تړل او سر ته کڅوړه اچول منع کړي. د هغو راپورونو د بیا کتنې د یوې برخې په څیر چې د غړو دولتونو له خوا د مدني او سیاسي حقونو په اړه نړیوال کنوانسیون ته سپارل شوي، د بشري حقونو کمیټې په ۲۰۰۶ کې په ډاګه کړه چې حسي حرمان او سر ته کڅوړه اچول د شکنجې او ناوړه چلند له ممنوعیت سره په نقض کې دي. کمیټې بیا په ډاګه کړه چې د پوښتنو ګرویږنو تخنیکونه باید له دغه ممنوعیت سره په تطابق کې وي. د شکنجې په اړه د ملګرو ملتونو ځانګړي راپورټر لا وار د مخه ملاحظه کړې وه چې سترګې تړل او سر ته کڅوړه اچول باید منع شي.

---

[35] د عدلي طب کارپوهانو نړیوال ګروپ، "سر ته د کڅوړې اچولو په اړه اعلامیه"، د *شکنجې جورنال،* ۲۱ ټوک، ۳ ګڼه (۲۰۱۱)، ۱۸۸ مخ، پر دغې انټرنیټ پاڼې د لاس رسي وړ دی: https://irct.org/publications/torture-journal/115.

[36] د شکنجې د منع کمیټه، نهايي ملاحظات: فلیپین (۲۰۱۶)(CAT/C/PHL/CO/3)۲۰-۱۹ پاراګرافونه؛ د شکنجې او نورو ظالمانه، نا انساني او له سپکاوي ډک چلند یا سزا په اړه ځانګړی ریپورتر، د *شکنجې په اړه د ځانګړي ریپورتر عمومي سپارښتې (۲۰۰۳)* (E/CN.4/2003/68)، *۲۶ (جی) پاراګراف.*

[37] د شکنجې د منع کمیټه، د کنوانسیون د ۱۹ مادې له مخې د غړو دولتونو له خوا د سپارل شویو راپورونو په پام کې نیول- د اسرائیلو ځانګړی راپور (۱۹۹۷) (CAT/C/SR.297/Add.1)، ۵ او ۸ (۱) پاراګرافونه.

[38] د شکنجې د منع کمیټه، د اسرائیلو ځانګړی راپور، *همدا ماخذ،* ۵ پاراګراف. د توقیف په څارنه کې، یوناما/د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر مستند کړې چې د پوښتنو ګرویږنو پرمهال د سترګو تړلو او سر ته کڅوړې اچولو زیاتره پېښې د شکنجې او ناوړه چلند له نورو طریقو سره ملې وې.

[39] د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر، *د شکنجې او نورو ظالمانه، نا انساني یا له سپکاوي ډک چلند یا سزا د موثرې څیړنې او مستندونې په اړه لاسي کتاب* (۲۰۰۴)، ۱۴۵ (ان) پاراګراف، *پر راتلونکې انټرنیټ پاڼه د لاس رسي وړ دی:* https://www.un.org/ruleoflaw/files/training8Rev1en.pdf.

[40] د توقیف یا حبس تر هر ډول لاندې د ټولو خلکو د ساتنې لپاره د اصولو بدنه، ۱ عمومي فقره.

[41] د بشري حقونو شورا، *د شکنجې او نورو ظالمانه، نا انساني یا له سپکاوي ډک چلند یا سزا، د شکنجې په اړه د ځانګړي راپورټر راپور* (۲۰۲۰) (A/HRC/43/49)، ۵۴ پاراګراف.

۵. د شکنجې او ناوړه چلند مخنیوي لپاره اجراآتي محافظتونه

د شکنجې د منعې کنوانسیون د افغانستان حکومت مکلفوي چې نه یوازې د شکنجې او ناوړه چلند مخه ونیسي، بلکه د شکنجې او ناوړه چلند د مخنیوي لپاره مؤثره تدبیرونه هم غوره کړي.[42] د شکنجې ضد کمیټې د افغانستان حکومت ته سپارښتنه کړې چې دواړه په قانوني لحاظ او په عمل کې ډاډ ترلاسه کړي چې ټولو توقیفیانو ته د آزادۍ د محرومیت له پیل څخه ټول بنسټیز حقوقي محافظتونه ورکړل شي او همدارنګه هغوی باید د خپلو حقونو په اړه خبر کړای شي، سمدستي خپلواکه حقوق او طبي مرستې ترلاسه کړي او د خپلوانو سره اړیکه ونیسئ[43]. همدغه راز، د افغانستان د شکنجې ضد قانون د لوېي څارنوالۍ ، د کورنیو چارو وزارت، د ملي امنیت ریاست او د ملي دفاع وزارت ملکفوي چې د شکنجې د مخنیوي لپاره تدبیرونه غوره کړي (۸مه ماده). د پام وړ خبره دا ده چې، د شکنجې او ناوړه چلند پروړاندې ډېرې هغه حقونه چې د اساسي محافظتونو په توګه ګڼل شوي، د افغانستان اساسی قانون، د جزايي اجراآتو قانون او نورو اړوند قوانینو لخوا تضمین شوي. یاد حقونه په لاندې برخو کې خلاصه شوي دي.

د ۲۰۱۹ کال له جنوري راهیسې، په افغانستان کې د ملګرو ملتونو مرستندویه پلاوی (یوناما) /د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر(OHCHR) په ډېر سیستماتیک ډول د داسې محافظتونو د پلي کولو په اړه معلومات راټولوي. د موندنو یوه اجمالي کتنه په لاندې ډول وړاندې شوې چې د شکنجې او ناوړه چلند مخنیوي لپاره د ګڼ شمر محافظتي اقدامات د پلي کیدو څرنګوالی په ګوته کوي چې د یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر لخوا له آزادۍ څخه محروم شویو افرادو سره مرکې ترسره شوې چې د امنیت او تروریزم پورې اړوند د تورونو په تړاو تر توقیف لاندې وو.

۵.۱. د حقونو په اړه معلومات

نړیوال معیارونه وړاندیز کوي چې د توقیف مسؤلین باید په سمدستي توګه یو توقیفي ته د هغه د حقونو په اړه په هغه ژبه خبر کړي چې پرې پوهیږي[44]. د خپلو حقونو څخه خبر کیدل د شکنجې او ناوړه چلند څخه د مخنیوي لپاره یو له مهمو تضمینونو څخه دی.[45]

د جزايي اجراآتو قانون تصریح کوي چې " پولیس د نیولو پر وخت، څارنوال د تحقیق پیل کولو دمخه او قاضي د محاکمې پیل کولو دمخه مکلف دي، ددې قانون په اوومه ماده کې درج شوي حقوق[46] مظنون او تورن یا د هغوی قانوني استازي ته څرګند او موضوع په محضر کې درج، د هغوی لاسلیک او د ګوتې نښه واخلي."(۸مه ماده).

یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د څارنې په موده کې د توقیف ۱۴۵۸مستند شویو مواردو څخه یوازې د توقیف لږ موارد ثبت کړي په کوم کې چې توقیفیان د پښتونو ګروېرنو څخه دمخه د خپلو حقونو څخه خبر شوي وو.

د ملي پولیسو توقیف کې د ۳۳۵ توقیف ځایونو څخه، یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر یوازې د توقیف دوې قضیې ثبت کړي چیرې چې توقیفیان د پوښتنو ګروېرنو دمخه له خپلو حقونو څخه خبر شوي وو **(۰،۶ سلنه)**. د توقیف پر مهال په ځینو وختونو کې د خپلو حقونو څخه خبر شویو توقیفانو اوسط حد اوس هم خورا ټیټ دي، (له ۳۳۵ څخه ۱۸)، یعنې ۵ سلنه. په استثنايي توګه، په بدخشان کې ملي پولیسو، د توقیف له ۱۸ څخه په ۱۰ مواردو کې، توقیفیان د توقیف په جریان کې د یو ځل لپاره د خپلو حقونو په اړه معلومات ترلاسه کړي.

د ملي امنیت په توقیف ځای کې، د توقیف د مواردو شمیر چې توقیفیان د پوښتنو ګروېرنو دمخه د خپلو حقونو څخه خبر شوي وو، په ورته ډول کم دي (له ۷۲۵ څخه په ۱۹ مواردو کې، **۲.۶ سلنه)**. د ټول هیواد په کچه، د توقیف په ۱۲.۹ مواردو کې (له ۷۲۵ څخه ۹۲)، توقیفیان د ملي امنیت په توقیف ځایونو کې د توقیف په وخت کې د خپلو حقونو څخه خبر شوي. په ولایتي کچه، د **پروان** ملي امنیت په توقیف ځای کې نږدې ۴۶ سلنه قضیو په درلودلو سره تر ټولو لوړه سلنه درلوده چیرې چې توقیفیان له خپلو حقونو څخه خبر شوي وو (له ۱۳ جملې څخه ۶)، وروسته **تخار** (له ۱۴ څخه ۵ مواردو کې، ۳۵.۷ سلنه) او بیا **سمنګان** (له ۲۹ څخه ۳۴ مواردو کې، ۳۴.۵ سلنه).

---

[42] د شکنجې د منعې کنوانسیون، ۲ ماده؛ د شکنجې ضد کمیټه، ۲مه عمومي تبصره، هماغه، ۸-۱۴ پاراګرافونه.
[43] د شکنجې ضد کمیټه، د افغانستان دویم دوره یی په اړه نهایي ملاحظه، هماغه، ۲۶ پاراګراف؛ د شکنجې ضد کمیټهو ۲مه عمومي تبصره، هماغه ۱۳ او ۱۴ پاراګرافونه.
[44] د بشري حقونو کمیټه، د ۹ مادې (د شخص آزادي او امنیت) په اړه ۳۵مه عمومی تبصره (۲۰۱۴)، ۵۸ پاراګراف؛ د هرډول توقیف یا بندي کیدو تر عنوان لاندې د ټولو وګړو د ساتنې لپاره د ملګرو ملتونو د اصولو مجموعه، (A/RES/43/279)(1988) ، ۱۳۰۱۴ اصول، د بندیانو د درملنې لپاره د ملګرو ملتونو معیاري حد اقل قواعد (د نیلسون مانډیلا قواعد) (۲۰۱۵)،(A/RES/70/175)(، ۵۳-۵۵ قواعد؛ د آزادۍ څخه محروم شویو ژنکیو د خوندیتوب لپاره د ملګرو ملتونو قوانین (د بیجینګ قواعد) (۱۹۹۰) (A/RES/45/113)، ۲۴-۲۵ قواعد.
[45] د شکنجې ضد کمیټه، ۲مه عمومي تبصره، ۱۳ پاراګراف.
[46] پورتنې ۲۲ شمیره پای لیک وګورئ.

په ولايتي محبسونو کې، د توقيف له ۱۵ مواردو څخه په ۴ کې، توقيفيان د پوښتنو ګرويږنو څخه دمخه له خپلو حقونو څخه خبر شوي وو **(۶.۶ سلنه)** او د توقيف په بهير کې له خپلو حقونو څخه په ۲۴ مواردو کې (۷.۴ سلنه) خبر شوي وو.

د ژڼکيو د اصلاح او تربيت په مرکزونو کې، د توقيف په ۵۴ قضيو کې **هيڅ يو** توقيفي ژڼکې د پوښتنو ګرويږنو څخه دمخه د خپلو حقونو څخه خبر شوي نه وو. د ژڼکيو د اصلاح او تربيت په مرکزونو کې، له ۵۴ قضيو څخه په ۸ کې، توقيفي ژڼکې د توقيف په جريان کې له خپلو حقونو څخه خبر شوي (۱۴.۸ سلنه).

يوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر يادونه کوي کله چې توقيفيان، د ژڼکيو په ګډون، په زندانونو يا د ژڼکيو د اصلاح او تربيت مرکزونو ته ليږدول کيږي، د دوی د قضيو دوسيې د لوېي ځارنوالۍ دفتر سره وي. په دې وخت کې، دا د ځارنوالانو مسؤليت دی چې مظنونين او متهمين د تحقيقاتو له پيل څخه دمخه د جزايي اجراآتو قانون د۷ مادې پراساس د خپلو حقونو څخه خبر کړي[47].

سربيره پردې، د يوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر د مرکه شويو اشخاصو لخوا د وړاندې شويو معلوماتو پراساس، څرګنده شوه چې د موظفينو لخوا د توقيف شويو د حقونو په اړه معلومات کافي ندي. دا ډول معلومات اکثرا د مظنونينو او متهمينو ټول حقونه تر پوښښ لاندې نه راولي کوم چې د جزايي اجراآتو قانون په ۸ مادې ذکر شوي دي او دا چې ياد کسانو ته پوره جزئيات نه ورکول کيږي چې څنګه د دې ډول حقونو څخه په اغيزمنه توګه کار واخلي. د مثال په توګه، د آزادۍ څخه محروم شوي اشخصو ته اکثرا د مدافع وکيل د ترلاسه کولو د حق په اړه ويل کيږي، مګر، د چپ پاتې کيدو حق (حق السکوت) په اړه ورته معلومات نه ورکول کيږي. حق کله چې دوی د مدافع وکيل درلودو حق په اړه معلومات ترلاسه کوي، ممکن دوی ته معلومات ور نه کړل شي چې څنګه مدافع وکيل ته د لاسرسي ولري، او څنګه مدافع وکيل د ځان لپاره وټاکي.

چوکاټ 5.1: د خپلو حقونو په اړه معلومات

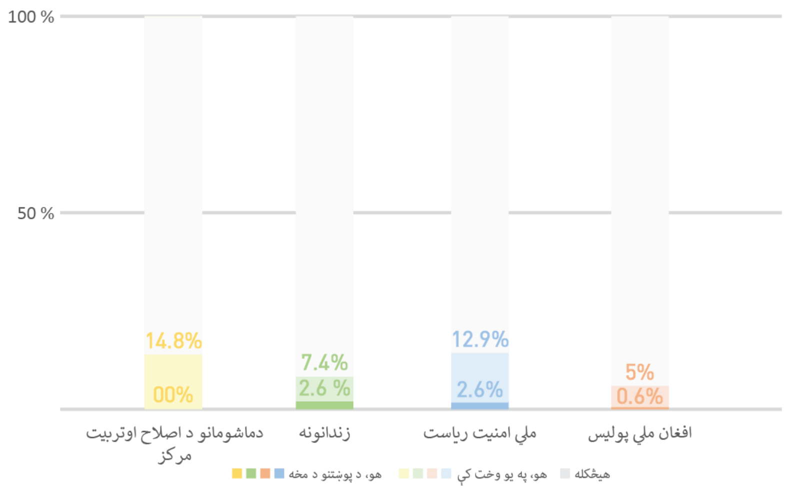

۲.۵. مدافع وکيلانو ته لاسرسی

مدافع وکيل ته د لاسرسي حق په هر هغه چا د تطبيق وړ ده چې نيول شوی يا توقيف شوی دی. دا د شکنجې او ناوړه چلند او نورو بشري حقونو سرغړونو پروړاندې د پام وړ محافظت ګڼل کيږي کله چې اشخاص د قانون نافذ کونکو ادارو په توقيف کې وي. د مدني او سياسي حقونو په نړيوال تړون کې، د مدافع وکيل څخه د مرستې حق په ځانګړې ډول په جزايي عدالت کې د لازمي عادلانه محاکمې تضمين په توګه رامنځته شوی[48]. د محاکمې دمخه توقيف په پام کې نيولو سره، د عادلانه محاکمې حق ته اړتيا ليدل کيږي چې توقيف شوي اشخاص، د پوليس لخوا د ابتدايي پوښتنو ګرويږنو په شمول، ترڅو د جزايي عدلي تعقيب په ټولو پړاونو کې مدفع وکيل ته لاسرسی ومومي[49].

د افغانستان اساسي قانون هر شخص ته حق ورکړې چې د نيول کيدو پر مهال مدافع وکيل د ځان لپاره وټاکي (۳۱ ماده). که چيرې مظنون يا متهم بې وزله وي، حقوق مرستې مساعدين بايد د هغه په رضايت سره ټاکل شي[50]. د جزايي اجراآتو قانون څارنوال مکلفوي ترڅو د تحقيق له پيل څخه مخکې له متهم څخه وغواړي مدافع وکيل له ځانه سره ولري (۱۵۲ ماده).

يوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر د ملي پوليسو په توقيف کې د توقيفيانو خورا ټيټ شمير مستند کړی چې تر پوښتنو ګرويږنو دمخه وکيل ترلاسه کړی (له ۳۳۵ څخه ۲ ، **۰،۶ سلنه**). حتی د توقيف ټول معياد په پام کې نيولو سره، د ملي پوليسو توقيف ځايونو کې د توقيف په وخت کې يوازې د ۶ سلنه (۳۳۵ له جملې څخه ۲۱) يو مدافع وکيل ترلاسه کړی.

---

47 د جزايي اجراآتو قانون (۲۰۱۴)، ۸مه ماده.
48 د مدني او سياسي حقونو نړيوال ميثاقو (۱۴)(۳)(ب)؛ همدغه زار وګورئ، د نړيوالې جزايي محکمې لپاره د روم اساسنامه، (۶۷)(۱)(د)؛ د بشري حقونو جهاني اعلاميه، ۱۱ (۱).
49 وګورئ – د بشري حقونو کميټه، نهايي ملاحظات: ګرجستان (۲۰۰۷) (CCPR/C/79Add.74)، ۲۸ پاراګراف؛ د بشري حقونو کميټه، د ۱۴مې مادې په اړه ۳۲مه عمومي تبصره : د محکمې او عادلانه محاکمې پروړاندې د برابرې حق .(CCPR/C/GC/32).
50 د افغانستان جمهوري اسلامي دولت اساسي قانون (۲۰۰۴)، ۳۱مه ماده؛ د جزايي اجراآتو قانون (۲۰۱۴)، ۱۰مه ماده.

په ورته ډول، یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر مستند کړې چې د ملي امنیت په توقیف ځایونو کې هیڅ یوه توقیف د پوښتنو ګروېږنو دمخه مدافع وکیل نه دی ګمارلی (له ۷۲۵ څخه ۵، **۰،۷ سلنه**). کله چې د پوښتنو ګروېږنو څخه وروسته وخت پشمول، د توقیف ټوله موده په پام کې ونیول شي، د مرکه شویو کسانو سلنه چې د ملي امنیت ریاست کې د مدافع وکیل ترلاسه کولو ۱۱.۴ سلنه ده (له ۷۲۵ څخه ۸۳).

د ملي پولیسو په پرتله، د ملي امنیت په توقیف ځایونو کې مدافع وکیلانو ته د لاسرسي لوړه سلنه کیدی شي هم دې حقیقت پورې اړه ولري چې مظنونین د ملي امنیت په توقیف کې ډېر وخت پاتې وي، حتی وروسته له دې چې د قضیې دوسیه څارنوالۍ ته لیږل کیږي.

د توقیفیانو سلنه کوم چې مدافع وکیلانو ته لاسرسی درلود هغه مهال زیات شو چې هغوی ولایتي محبس یا د ژنکیو د اصلاح او تربیت مرکز ته ولیږدول شول. په ولایتي محبسونو کې، یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر مستند کړې چې د توقیف له ۱۵۵ مواردو څخه په ۱۰ کې، توقیفیان د پوښتنو ګروېږنو څخه دمخه یو مدافع وکیل ترلاسه کړی (**۶.۵ سلنه**). کله چې د توقیف ټوله موده، له محاکمې دمخه او وروسته موده تر پوښښ لاندې ونیول شي، یاد شمیر ۵۱.۶ سلنې ته لوړیږي (له ۱۵۵ څخه ۸۰). په ورته ډول د ژنکیو د اصلاح او تربیت په مرکزونو کې، پداسې حال کې چې د توقیف له ۵۴ څخه یوازې ۴ څخه مرکه شویو ژنکیو د پوښتنو ګروېږنو دمخه مدافع وکیل نیولی (**۷.۴ سلنه**) ، د توقیف له ۵۴ قضیو څخه په ۲۷ کې، هغوی د یادې مودې په اوږدو کې مدافع وکیل ترلاسه کړی وو (۵۰ سلنه).

احتمال لري چې مدافع وکیلانو ته د لاسرسي خورا ټیټ سلنه کې، په ځانګړي توګه له نیول کیدو وروسته په مقدماتي مرحله کې، مختلف عوامل ونډه ولري.. د مثال په توګه، په یو شمیر ولایتونو کې، یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د عدلیې له ریاست څخه واوریدل چې لدې امله چې د حقوقي مساعدینو شمیر ټیټ دی، دوی وخت نلري چې د کشفي ارګان توقیف ځایونو څخه لیدنه وکړي ترڅو کشفي ارګان لخوا د لومړیو مرکو ترسره کولو په مهال هلته شتون ولري[51]. یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر ته خبر ورکړل شو چې مدافع وکیلان لیوالتیا نلري تر څو د خپلو امنیتی اندیښنو له امله، د امنیت یا تروریزم پورې اړوند جرمونو د قضیو وکالت په غاړه واخلي. په ورته وخت کې، مدافع وکیلانو د یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر ته وویل چې یو شمیر ادارو ته لاسرسی په سیستماتیک ډول محدود دی، په ځانګړي توګه هغه ادارو ته چې د ملي امنیت ریاست تر کنټرول لاندې دي. (په بګرام کې ملی امنیت توقیف ځای په اړه هم، د پورتني برخې په ۴.۴ پاراګراف کې وګورئ.) یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر معلومات ترلاسه کړي چې دا محدودیت د کووېډ-۱۹ راتلو پرمهال، په ځانګړي توګه د ۲۰۲۰ کال د اپریل او جون ترمنځ موده کې، لا نور هم سخت شوی.

چوکاټ 5.2: وکیلانو ته لاسرسی

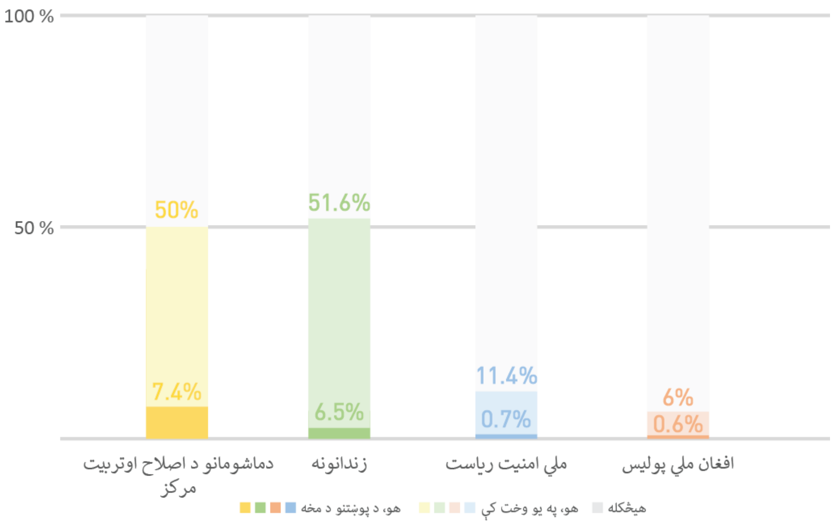

---

[51] دغه اصلاح به افغانستان کې د ملی پولیسو او ملی امنیت ریاست دفترونو لپاره کارول کیږي، کوم چې د جرمونو د کشف وظیفه ترسره کوي او په مقابل کې، لوبه څارنوالی د تحقیق وظیفه مخ ته وړي. د جزایي اجراآتو قانون (۲۰۱۴) ۸۱مه ماده وګورئ.

۳.۵ له کورنۍ سره اړیکه

د مدني او سیاسي حقونو نړیوال میثاق بیان کوي چې کورنۍ ، د ټولنې د طبیعي او بنسټیزې ډلې په توګه، د ټولنې او دولت لخوا د ساتنې حق لري[52]. د آزادۍ څخه محروم شوي اشخاص حق لري چې کورنۍ سره اړیکه ونیسي او د کورنۍ لخوا د دوی سره ولیدل شي[53]. دا حق باید "د ډیرو ورځو لپاره" له پامه ونه غورځول شي[54].

د جزايي اجراآتو قانون تصریح کوي چې د نیوونکي مرجع لخوا د نیلو په وخت کې د هغه کورنۍ یا خپلوانو ته خبر ورکړل شي (۴ فقره، ۷ ماده). د آزادۍ د سلب مرکزونو د مدیریت قانون تصریح کوي چې توقیفیان او محبوسین حق لري چې له خپلو کورنیو سره اړیکه ونیسي (۱ فقره، ۱۰ ماده).

د ملي پولیسو توقیف کې د توقیف نږدې دربیمه برخه کې چې یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر مستند کړي، توقیفیان کولی شي له خپلو کورنیو سره اړیکه ونیسي (له ۳۳۵ څخه ۹۱، **۲۷.۲ سلنه**).

د توقیف د قضیو سلنه چې پکې توقیفیان له خپلو کورنیو سره تماس لري د ملي امنیت په توقیف ځای کې ټیټ وو (له ۷۲۵ څخه ۱۴۳، **۱۹.۷ سلنه**). یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر په ډیرى توقیف ځایونو یا ولایاتو کې په ځانګړي توګه ټیټه سلنه مستند کړې. د مثال په توګه، **په پروان کې د ملی امنیت د ۲۴۱ ریاست په توقیف ځای کې**، د توقیف هیڅ ډول مورد شتون نه درلود چیرې چې توقیف ته اجازه ورکړل شوې وه چې له خپلې کورنۍ سره اړیکه ونیسي (له ۳۳ څخه ۰). په هرات، کابل، کندهار او ننګرهار ولایتونو کې د ملي امنیت په توقیف ځایونو کې ارقام هم خورا ټیټ وو. (د ولایتي احصایو د جزئیاتو لپاره، د ولایتي موندنو تقسیم بندي په اړه دوهمه ضمیمه وګورئ).

هغه توقیفیان چې له کورنیو سره تماس نیولې معمولا د هغو تلیفونونو له لارې یې دا کار ترسره کړې چې د توقیف ځایونو چارواکو یا د کورنۍ لیدنې لخوا هغوی ته چمتو شوي. یوه مهمه ننګونه دا ده چې اکثراً د دوی کورنۍ نه پوهیږي چې د دوی د کورنۍ غړي چیرته ساتل کیږي. یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر ثبت کړي چې یوازې **۳۸.۵** سلنه مورد د ملي پولیسو په توقیف کې او **۲۹.۵** د ملي امنیت د توقیف په قضیو کې توقیفیانو ویلي چې کورنۍ یې د دوی د ځای په هکله خبر وه. کورنیو ته د دوی د توقیف شوي کورنۍ غړو د ځای په اړه د معلوماتو نشتوالی ممکن په ځینو مواردو کې د اجباري لادرکه کیدولو سبب شي. (د انفرادي او تجرید شوي توقیف اړه لاندې دریيم بکس وګورئ).

sکله چې اشخاص زندانونو یا د ژنکیو د اصلاح او تربیت مرکزونو ته ولیږدول شي، له کورنیو سره د اړیکو سلنه لوړیږي. په ولایتي محبسونو کې، د توقیف له ۱۵۵ مواردو څخه په ۱۰۵ کې، توقیفیان وتوانیدل چې د توقیف پر مهال له خپلو کورنیو سره اړیکه ونیسي (۶۷.۷سلنه). د ژنکیو د اصلاح او تربیت په مرکزونو کې، د توقیف له ۵۴ قضیو څخه په ۳۱ کې، هغو ژنکیو چې مرکه ورسره شوې د دې توان درلود چې له خپلو کورنیو سره اړیکه ونیسي (۵۷.۴ سلنه).

چوکاټ 5.3: د کورنۍ سره اړیکه

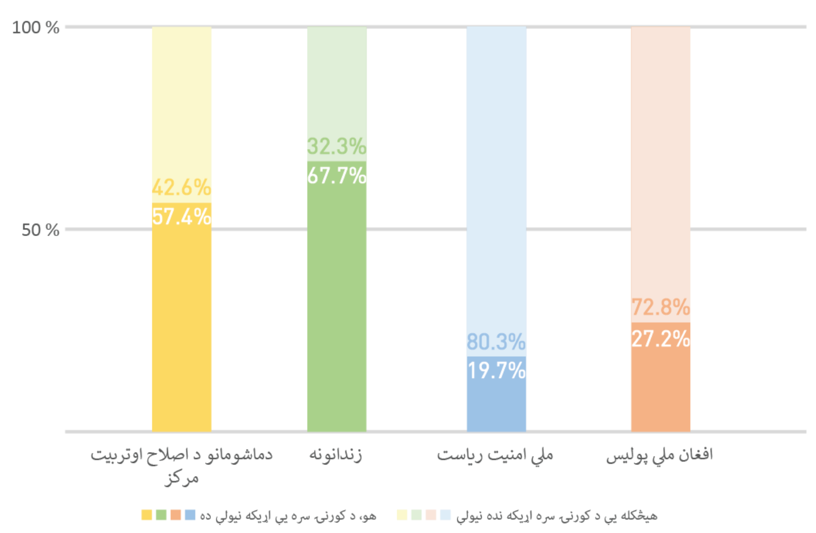

یو بل لامل چې د اشخاصو او ژنکیو سره د دوی له کورنیو سره د اړیکې نیولو څخه مخنیوی کوي د تلیفونونو نشتون دی. عموماً، په توقیف ځایونو کې د ګرځنده تلیفونونو کارول منع دي[55]. خو، په ولایتي محبوسونو کې د عامه تلیفون سیستم څخه پرته، د ملي امنیت او ملي پولیسو توقیف ځایونو او د ژنکیو د اصلاح او تربیت په مرکزونو تلیفونونه شتون نلري چې د اشخاصو یا ژنکیو لخوا وکارول شي ترڅو له خپلو کورنیو سره اړیکې ونیسي. په داسې ځایونو کې، اشخاص یا ژنکې ځینې وختونه د کارمندانو، مدافع وکیلانو یا څارنوالانو شخصي تلیفونونه غواړي چې له خپلو کورنیو سره اړیکه ونیسي.

---

[52] د مدني او سیاسي حقونو نړیوال میثاق، ۲۳مه او ۱۷مه ماده.
[53] د توقیف هرې بڼې تر عنوان لاندې د ټولو وګړو د ساتنې لپاره د اصولو مجموعه، ۱۵ اصل؛ د نیلسون منډیلا قواعد، ۴۱ (۵)، ۵۴، ۵۸، ۶۱ او ۱۱۹ قاعدې.
[54] د توقیف هرې بڼې تر عنوان لاندې د ټولو وګړو د ساتنې لپاره د اصولو مجموعه، ۱۵ اصل
[55] د آزادۍ د سلب مرکزونو د تنظیم او مدیریت قانون (۲۰۲۰)، ۲۰مه ماده.

۳ بکس: انفرادي او تجريد شوي توقيف

انفرادي توقيف د يو له آزادۍ محروم شخص فزيکي او ټولنيز انزوا ته وايي چې ياد شخص د ۲۲ يا ډېرو ساعتونو لپاره په يو کسيزه توقيف خونه (سلول) کې اچول کيږي[56]. پدې کې معمولاً د نورو توقيفيانو يا محبوسينو سره د اړيکې بشپړ محروميت، او د توقيف ځای کارمندانو سره محدود تماس شامل وي - د مثال په توګه، حتی که چيرې هغه شخص د تمرين کولو لپاره د لنډې مودې لپاره د انفرادي توقيف (سلول) څخه بهر شي. پداسې حال کې چې انفرادي توقيف ذاتاً د نړيوال بشري حقونو قانون څخه سرغړونه نه ده، دغه چاره يوازې په استثنايي حالاتو کې او د ډېر محدود وخت لپاره جواز لري. په نورو حالاتو کې، د دې چارې کارول ممکن شکنجه او ناوړه چلند وګڼل شي[57]. سربيره پردې، د محاکمې څخه دمخه توقيف کې د اشخاصو لپاره انفرادي توقيف بايد و نه کارول شي[58].

تجريدي توقيف هغه وخت پيښيږي کله چې له آزادۍ څخه محروم شخص ته اجازه ور نه کړل شي چې د بهرنۍ نړۍ سره هيڅ ډول اړيکې و نه نيسي[59]. که چيرې انفرادي د ځو ورځو څخه واوړي بيا دغه چاره د نړيوال قانون څخه سرغړونه ګڼل کيږي[60]. کله چې کورنۍ د توقيف ځای په اړه نه خبريږي او د آزادۍ څخه محروم شخص د موقعيت په اړه د هغه کورنۍ بې خبره پاتې شي، دغه چاره ممکن د اجباري لادرکه کيدو په توګه هم وګڼل شي[61]. اوږد مهاله غيرقانوني توقيف هم په ځينو مواردو کې د شکنجې او ناوړه چلند يوه بڼه ګڼل کيږي[62].

يوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر د توقيف ۸۸ قضيې ثبت کړي چې پکې توقيفيانو په موثقه او کره ډول ويلي چې دوی په انفرادي توقيف کې ساتل شوي وو: ۸۱ مورده د ملي امنيت په توقيف ځای کې او ۷ مورده د ملي پوليسو په توقيف ځای کې. د توقيف له دې ۸۸ قضيو څخه په ۴۰ قضيو کې، انفرادي توقيف د مرکه شويو اشخاصو په لومړي توقيف ځای کې ترسره شوي. دغه چاره پدې دلالت کوي چې د نيونې وروسته د توقيف په لومړي مرحله کې ډيری احتمال لري چې دغه کړنه ترسره شي.

د ملي امنيت په توقيف ځای کې، يوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر د توقيف کولو ۴۰ قضيې ثبت کړي چې پکې توقيفيان پرته له دې چې له خپلو کورنيو سره اړيکه ونيسي، د وکيل سره اړيکه ونيسي يا بهرنيو ادارو (لکه د سره صليب نړيواله کميټې)سره ليدنې ترسره کړي، په انفرادي توقيف کې اچول شوي دي. د دغو ۴۰ مواردو څخه ۲۰ قضيې په پروان کې ملي امنيت ۲۴۱ رياست لخوا توقيف پورې اړوند دي؛ ۵ مورده په کندهار کې د ملي امنيت توقيف پورې اړوند دي؛ ۳ مورده په خوست کې د ملي امنيت پورې اړوند دي؛ ۳ مورده په هلمند کې د ملي امنيت توقيف پورې اړوند دي، پداسې حال کې چې پاتې ۹ قضيې په مختلفو ولايتونو کې د ملي امنيت توقيف پورې اړوند دي.

---

56 د نيلسن منډيلا قواعد، ۴۴مه قاعده.

57 د بشري حقونو کميټه، ۴۵۸/۱۹۹۱ ګڼه مکتوب، موکانګ د کاميرون په مقابل کې (۱۹۹۴)، ۳.۹ او ۴.۹ پاراګراف؛ د شکنجې او نور ظالمانه، غير انساني يا له سپکاوي څخه ډک چلند يا مجازاتو په اړه د بشري حقونو د شورا د ځانګړي راپور ورکونکي لنډمهاله راپور(۲۰۱۱) (A/66/268)، ۷۴ پاراګراف.

58 د شکنجې ضد کميټه، نهايي ملاحظات: ناروې (۲۰۱۲) (CAT/C/NOR/CO/6-7)، ۱۱ پاراګراف.

59 د ځانګړي راپور ورکونکي، ښاغلي پي کوجمنز، راپور چې د بشري حقونو د کميسيون د کميټې 33/1985 (1986) ګڼې پريکړه ليک په اساس تعيين شوي دي، (E/CN.41/1986/15)، ۱۰۹ پاراګراف.

60 پورتنې منبع، ۱۵۱ پاراګراف؛ د توقيف هرې بڼې تر عنوان لاندې د ټولو وګړو د ساتنې لپاره د اصولو مجموعه، ۱۵ اصل

61 د اجباري يا غير داوطلبانه لادرکه کيدو په اړه د کاري ډلې راپور(۲۰۱۸)، (A/HRC/39/46) ، ۱۴۳ پاراګراف (“د اجباري لادرکه کيدو د پيښيدلو لپاره د وخت محدوديت شتون نلري، که څه هم څومره لنډ وي، او د آزادۍ څخه د بې برخه شوي هر فرد د توقيف و د هغه د توقيف ځای په اړه بايد دقيق د هغه د کورنۍ غړو ته سمدستي ورکړل شي”.)

62 د بشري حقونو کميټه، ۴۴۰/۱۹۹۰ ګڼه مکتوب، الميګريسی د ليبيا عربي جمهوريت په مقابل کې (۱۹۹۴)، ۴.۵ پاراګراف؛ ۱۴۷/۱۹۸۳ ګڼه مکتوب، آرزودا د اورګوای په مقابل کې (۱۹۸۵)، ۱۴ پاراګراف؛ ۱۴۶۹/۲۰۰۶ ګڼه مکتوب، شرما د نيپال په مقابل کې (۲۰۰۸)، ۲.۷ پاراګراف، ۱۱۹۶/۲۰۰۳ ګڼه مکتوب، بوچيرف د اجزاير په مقابل کې (۲۰۰۶)، ، ۴۴۰/۱۹۹۰ ګڼه مکتوب، الميګريسی د ليبيا عربي جمهوريت په مقابل کې (۱۹۹۴)، ۴.۵ پاراګراف.

۴.۵. په وخت سره طبي معاینه

د توقیف ځای ته د رارسیدو پرمهال طبي معاینه یوه له هغه محافظتونو څخه ده چې د شکنجې او ناوړه چلند مخنیوی کوي. د نړیوالو معیارونو سره سم، د آزادۍ څخه محروم شویو اشخاصو ته باید سمدلاسه مناسبه طبي معاینه ورکړل شي کله چې دوی د توقیف ځای ته داخله شي[63]. دا ډول معاینه د موجوده فزیکي یا رواني ناروغۍ پېژندلو لپاره اړینه ده. همدغه راز دغه چاره د احتمالي شکنجې او ناوړه چلند پیژندلو لپاره اړینه ده، کوم چې ممکن هغه مهال پیښ شوی وي چې شخص لومړني توقیف ځای ته داخل شي. د ورته طبي معاینې اسناد باید وساتل شي او د توقیف ځای به محضر کې هم درج شي[64]. د آزادۍ د سلب د مرکزونو مدیریت قانون تصریح کوي چې په توقیف ځای کې د ننوتلو پرمهال، د طبي معایناتو د معلوماتو پشمول، باید د هر شخص لپاره یوه دوسیه رامنځته شي (۱۹ ماده).

یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د توقیف د قضیو خورا ټیټه سلنه مستنده کړې چیرې چې په توقیف ځای کې د پوښتنو ګرویږنو دمخه، د توقیفي د بدني معاینې په ګډون، طبي معاینات ترسره کړي وي.

د ملي پولیسو توقیف ځای کې، یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر یوازې د توقیف یوه قضیه ثبت کړې په کوم کې چې توقیفي د پوښتنو ګرویږنو دمخه په بدني معایناتو کې برخه اخیستې وه (له ۳۳۵ قضیو څخه ۱ قضیه، **۰،۳ سلنه**).

د ملي امنیت په توقیف ځای کې، توقیفیان د توقیف په وخت کې یوازې په **۸.۸ سلنه** (د ۷۲۵ موردو څخه ۶۴ مورده) د مواردو کې د پوښتنو ګرویږنو دمخه بدنی معاینات ترسره کړي. داسې بریښیدله چې په **کابل او پروان کې د ملي امنیت ۲۴۱ ریاست** پدې برخه کې ترټولو ښه کړنه درلوده، چیرې چې توقیفیان راپور ورکړ چې په ترتیب سره په ۳۵ او ۳۰ سلنه د مواردو کې داسې طبي معاینات ترسره کړي.

داسې بریښي چې په توقیف ځایونو کې د طبي دایمي کارمندانو محدود شتون ددې سبب شوې چې په وخت سره د طبي معاینې ترسره کول ورته ستونزمن وي. په عمومي ډول، یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر مشاهده کړې چې د ملي امنیت نږدې دریيمه برخه توقیف ځایونه خپل دایمي طبي کارمندان لري، پداسې حال کې چې د ملي پولیسو یواځې لسمه برخه توقیف ځایونه دایمي طبي کارمندان لري. یاد توقیف ځایونه چې دایمي طبي کارمندانو نلري اکثرا د خپل د مرکزي دفتر څخه د طبي کارمندانو په ملاتړ تکیه کوي، چې د اړتیا په وخت کیدای شي د لاسرسي وړ نه وي.

په ولایتي محبسونو او د ژېکیو د اصلاح او تربیت په مرکزونو کې، د پوښتنو ګرویږنو دمخه په نادرو حالتونو کې طبي معاینات په وخت هم ترسره کیږي. ، د بشري حقونو څانګې (HRS) په ولایتي محبسونو کې د توقیف ۴ قضیې (له ۱۵۵ قضیو څخه) ثبت کړې چیرې چې توقیفیان د پوښتنو ګرویږنو دمخه طبي معاینات تر لاسه کړي (**۲.۶ سلنه**). د ژېکیو د اصلاح او تربیت په مرکزونو کې، دغه شمیره له ۵۴ قضیو څخه په ۳ قضیو کې وې (**۵.۶ سلنه**).

چوکاټ 5.4: د تحقیقاتو دمخه طبي معاینه

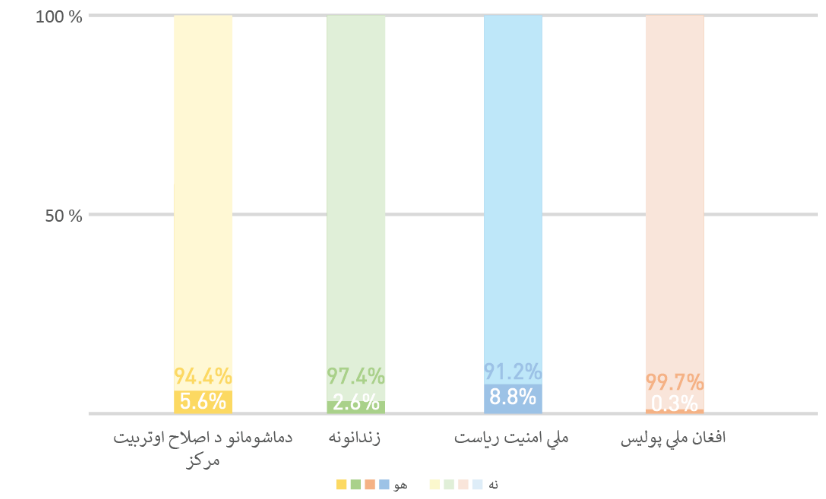

[63] د توقیف یا حبس هرې بڼې تر عنوان لاندې د ټولو وګړو د ساتنې لپاره د اصولو مجموعه، ۲۴ اصل؛ د شکنجې ضد کمیټه، نهایي ملاحظات: سویزرلاند (۱۹۹۷)(A/53/44)، ۹۶ پاراګراف.

[64] د توقیف یا حبس هرې بڼې تر عنوان لاندې د ټولو وګړو د ساتنې لپاره د اصولو مجموعه، ۲۶ اصل؛ د نیلسن منډېلا قواعد، ۲۶مه قاعده.

۵.۵.   د اسنادو په محتوياتو د پوهاوي څخه پرته د هغو لاسليک کيدل

د نړيوالو معيارونو سره سم، هر شخص حق لري چې د ځان په وړاندې په شاهدي ورکولو يا په جرم باندې د اقرار کولو ته مجبور نه شي[65]. دا حق د متهم په حق السکوت باندې هم د تطبيق وړ دې[66]. د متهم له چوپتيا يا سکوت څخه هيڅ ډول منفي استنباط بايد وا نخيستل شي[67].

د جزايي اجراآتو قانون مظنون يا متهم ته حق ورکوي چې غلی پاتې شي يا له هر ډول نظر ورکولو څخه ډډه وکړي (۷ فقره، ۷ ماده او ۱ فقره، ۱۵۰ ماده) د جزايي اجراآتو قانون تصريح کوي چې د متهم سکوت د هغه د بيان په حکم کې ندی (۲ فقره، ۱۵۰ ماده). د جزايي اجراآتو قانون دا هم تصريح کوي چې هر هغه بيان چې د مظنون څخه اخيستل شوی وی بايد د هغه لاسليک سره په ليکلی بنه ثبت شی، خو دا هم تصريح کوي چې مظنون ممکن د داسی بيان له لاسليک کولو يا ګوتو د نښان اېښودلو څخه ډډه وکړي (۳ فقر ۸۵ ماده). د يادونې وړ ده چې د جزايي اجراآتو قانون تصريح کوي چې هغه بيان چې د شکنجې، زورزياتي، ګواښونو او ډارونې له لارې اخيستل شوې وي، د استناد وړ ندي (۲۲ ماده).

يوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر د توقيف داسې قضيې مستندې کړې چيرې چې توقيفيان د پوښتنو ګرويږنو په پای کې د اسنادو په پای کې لاسليک کولو يا د ګوتو د نښان اېښودولو غوښتنه کوي پرته لدې چې هغوي ياد اسناد ولولي يا ورته د محتوياتو په اړه توضيح ورکړل شي. دا ډول چاره جدي انديښنې راپورته کوي. د محتوياتو د لوستلو يا په اړه يې د توضيحاتو ترلاسه کولو پرته، دوی نشي کولی ډاډ ترلاسه کړي چې ايا د دوی بيانونه په مناسب ډول په اسنادو کې منعکس شوي او که نه. د داسې فرصت نشتوالی کيدای شي پخپله د ځان په وړاندې د نه شاهدي ورکولو حق باندې هم اغيزه ولري، چيرې چې سند د دوی د بيان د ثبت په توګه ګڼل کيږي. سربيره پردې، که چيرې يو شخص د پوښتنو ګرويږنو پر مهال د چپ پاتې کيدو حق څخه ګټه واخلي، نو د دې شخص لپاره هيڅ وسيله شتون نلري چې پوه شي چې څنګه دا د سند لوستلو يا د محتوياتو په اړه توضيحاتو ترلاسه کولو پرته په اسنادو کې منعکس شوی.

يوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر د توقيف د قضيو لوړه سلنه مستندې کړې چيرې چې د توقيفانو څخه غوښتل شوي وو چې پر محتوياتو د پوهيدلو پرته يو سند لاسليک کړي يا د ګوتې نښان پرې ولګوي. د توقيف د ورته قضيو **۴۲.۹ سلنه** د ملي پوليسو لپاره وه (له ۳۳۵ قضيو څخه ۱۴۴ مورده) او **۴۹ سلنه** د ملي امنيت لپاره (له ۷۲۵ قضيو څخه ۳۵۶) وه. داسې بريښي چې دا چاره د قانون پلي کونکو مامورينو ترمنځ يو عام دود دی. په ورته وخت کې، د عامو خلکو تر منځ د لوړې بې سوادۍکچه هم پدې معنی ده چې چارواکي بايد اضافي هڅه وکړي ترڅو ډاډ ترلاسه کړي چې يو شخص پوه شي د سند لاسليک کول يا د ګوتې نښې ايښيدلو څه معنی لري. دا حالت د پوښتنو ګرويږنو پرمهال د مدافع وکيل د شتون اهميت هم روښانه کوي.

د يادونې وړ ده چې په زندانونو او د ژېکيو د اصلاح و تربيت په مرکزونو کې د توقيف د مواردو سلنه راټيټه شوی وه چيرې چې د توقيفانو څخه غوښتل شوي و چې پرته لدې چې به محتوياتو باندې پوهه شي، اسناد لاسليک کړي. په زندانونو کې، د توقيف په **۷ سلنه** مواردو کې (له ۱۵۵ څخه ۱۱)، له توقيفيانو څخه غوښتل شوي وو چې پرته د محتوياتو له پوهيدو څخه يو سند لاسليک کړي. د ژېکيو د اصلاح او تربيت په مرکزونو کې، ياد شمير ۲۰.۴ سلنه (له ۵۴ قضيو څخه ۱۱) وه چې د محبوسينو په توپير لوړ و، مګر لاهم د توقيف ځايونو په پرتله ټيټ دی. په محبسونو او د ژېکيو د اصلاح و تربيت په مرکزونو کې ټيټه سلنه ممکن دې حقيقت ته اشاره وکړي چې کله چې اشخاص يا ژېکي يادو ادارو ته ليږدول شوي، د دوی بيانونه چې د دوی لاسليکونو ته اړتيا لري دمخه اخيستل شوي وو او د دغه کار ترسره کولو (لاسليک) لپاره لږ اړتيا وه. دا ګمان هم کيدای شي چې خارنوالان د هغوی د روزنې او شاليد په پام کې نيولو سره ممکن لازم وګڼي چې اړونده اشخاصو ته د لاسليک شوي سندونو محتويات توضيح کړي. لکه څنګه چې (په پورتنی ۵.۲ برخه کې) په ګوته شوي، يوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر د توقيف ځايونو په پرتله په محبوسونو او د ژېکيو د اصلاح و تربيت په مرکزونو کې د مدافع وکيلانو د ګمارلو لوړه سلنه ثبت کړې، او داسې بريښي چې د وکيل شتون ممکن د پيښو شميره کمه کړي وي چيرې چې له يوه شخص څخه غوښتنه شوې وي چې سند لاسليک کړي پرته لدې چې د سند په محتويات باندې پوهيدلې نه وي.

---

[65] د مدنې او سياسي حقونو نړيوال ميثاق، ۱۴ (۳) (ز)؛ د نړيوالې جزايي محکمې د روم اساسنامه، ۵۵ (۱)(الف) ماده.
[66] د نړيوالې جزايي محکمې د روم اساسنامه، ۵۵ (۲)(ب) ماده.
[67] د شکنجې ضد کميټه، نهايي ملاحظات: سويزرلاند (۲۰۰۱)(CCPR/CO/73/UK)، ۱۷ پاراګراف؛ همدغه راز، د نړيوالې جزايي محکمې د روم اساسنامې، ۶۷ ماده وګورئ.

چوکاټ 5.5: پرته د محتویاتو له پوهیدلو، اسناد پې لاسلیک کړي

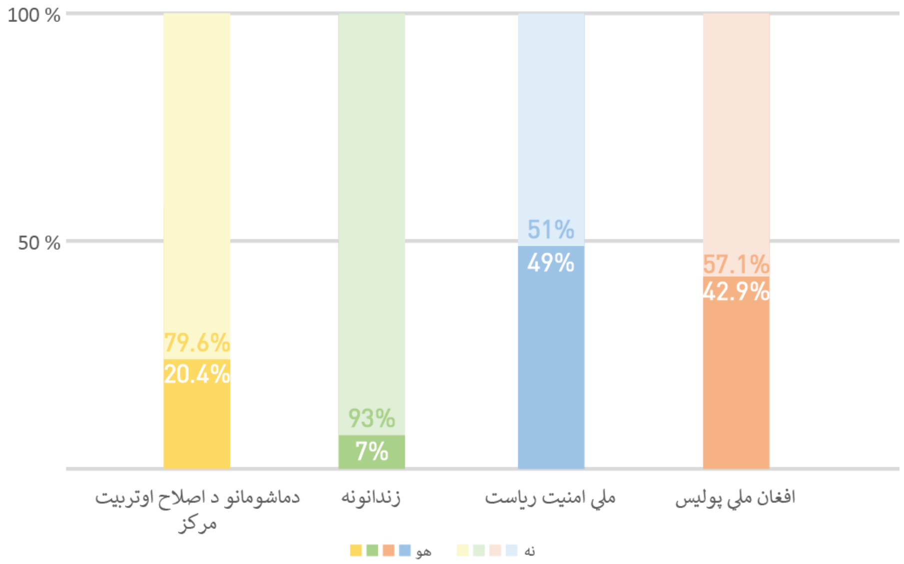

۶. څارنه، تفتیش او حساب ورکونه

د توقیف ځایونو تفتیش او لیدنې لپاره بې پرې او خپلواک میکانیزمونه د شکنجې او ناوړه چلند مخنیوي لپاره مهم رول لوبوي. په ورته ډول، له آزادۍ څخه محروم اشخاص ته د اقداماتو شتون چې دوی ته اجازه ورکوي چې خپل شکایتونه په سم لاسي او بې طرفه توګه بررسي کړي د شکنجې او ناوړه چلند د مخنیوي لپاره هم خورا مهم ګڼل کیږي[68]. په دواړو یادو برخو کې، د افغانستان د بشري حقونو خپلواک کمیسون، او همدارنګه د شکنجې ضد کمیسیون مهم رول لوبوي. افغانستان مکلف دی چې د شکنجې د منعې کنوانسیون په اختیاري پروتوکول کې د یو غړي په توګه، د مخنیوي ملي میکانیز رامنځته کړي چې دنده ولري ترڅو د نورو چارو ترڅنګ د توقیف ځایونو څخه په بې پرې او خپلواکه توګه لیدنه او څارنه وکړي. د ۲۰۲۰ تر پای پورې، د داسې یوې اداري رامنځته کولو په اړه بحث لاهم د ادارو ترمنځ روان و.

۶.۱. د داخلي میکانیزمونو نقش

یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د ملي پولیسو او ملي امنیت ریاستونو کې د بشري حقونو اړوندو ریاستونو د هڅو څخه چې د توقیف ځارنیز لیدنو له لارې له آزادۍ څخه محروم شویو اشخاصو پر واړاندې چلند ښه کولو لپاره ترسره کوي، هرکلی کوي.

د کورنیو چارو وزارت د بشري حقونو افسران

د کورنیو چارو وزارت د جنډر ، ژنکیو حقونو او بشري حقونو ریاست ته واک ورکړل شوی چې په توقیف ځایونو کې څارنه وکړي، ترڅو د بشري حقونو سرغړونې تورونه وڅیړي (د نورو اتهامونو ترڅنګ، د آزادۍ څخه محروم شویو اشخاصو د شکنجې او ناوړه چلند تورونه)، او د عدلي تعقیب لپاره قضیې اړوندو مراجعو ته راجع کړي. په ولایتي کچه، د دې څارنې او څیړنې فعالیت د کورنیو چارو وزارت د بشري حقونو د افسرانو لخوا پرمخ وړل کیږي. د ملي امنیت د بشری حقونو د افسرانو برخلاف (لاندې وګورئ) د کورنیو چارو وزارت د بشري حقونو افسران د ولایت امنیه قومندان لخوا ګمارل کیږي او هغه یاد افسران د خپلو اجراآتو راپور ورکوي. د راپورونو سره سم، دا د کورنیو چارو وزارت د بشري حقونو افسرانو لپاره ننګونه منځته راوړي چې د ولایت په کچه ، د توقیف ځایونو پشمول، د هرډول سرغړونو راپور د ولایت امنیه قومندان ته ورکړي

د ۲۰۱۹کال د جنوري له ۱ څخه د مارچ تر ۳۱ پورې، یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر ثبت کړي چې په توقیف ځایونو کې یوازې ۳ سلنه قضیې (د ۳۳۵ څخه په ۱۰ موردو کې) ، د کورنیو چارو وزارت د بشري حقونو افسر د ملي پولیسو په توقیف ځایونو کې مرکه شویو څخه لیدنه کړې.

د ملي پولیسو لخوا د توقیف د ۹۱ قضیو څخه چې په اړه باوري او کره ادعا شوې شکنجه او ناوړه چلند شوي، یوازې په ۳ قضیو کې توقیفیانو د توقیف کارمندانو او تحقیق کونکو ته راپور ورکړی او په یادو مواردو کې هیڅ یو د کورنیو چارو وزارت بشري حقونو مامورینو لیدنه نده کړې

باوجود ددې چې د کورنیو چارو وزارت د بشري حقونو افسران د توقیف د څارنې ترسره کولو واک لري، خو، هغوی د دې مسؤلیت په ترسره کولو کې فعال نه ښکاري.

چوکاټ 6.1: د کورنیو چارو وزارت د بشري حقونو افسرانو سره ولیدل

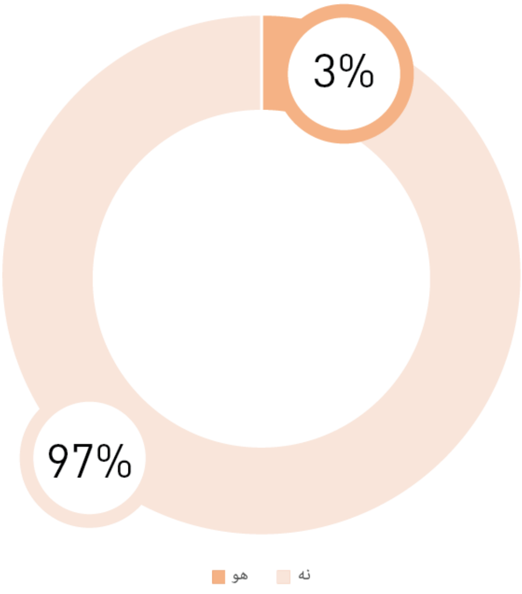

[68] د شکنجې ضد کمیټه، ۲مه عمومي تبصره، هماغه، ۱۴.۸ پاراګرافونه.

د ملي امنیت د بشري حقونو افسران

دملي امنيت رياست د جنډر او بشري حقونو رياست (۱۳ رياست) د بشري حقونو سرغړونې د پېژندلو داخلي مسؤليت لري او دملي امنيت په توقيف ځايونو کې د توقيفيانو شکايتونو ته رسيدګي کوي. د ملي امنيت د بشري حقونو افسران په دايمي توګه په ټول هيواد کې د ملي امنيت نږدې ټولو دفترونو کې شتون لري. د توقيف شوي اشخاصو سره د مرکو ترسره کولو او د شکنجې او ناوړه چلند تورونو د څېړنې په ګډون، یاد افسران د سيستماتيکې څارنې مسوليت په غاړه لري. دوی په مستقيمه توګه د ملي امنيت عمومي رييس ته راپور ورکوي، نه د ولايت ملي امنيت رئيسانو ته. په تيوري کې، دا چاره تر يوې کچې دوی ته د خپلواکۍ اجازه ورکوي، سره له دې چې حقيقت دا دی چې دوی د ملي امنيت عمومي رئيس د قومندې په چوکاټ کې پاتې دي، کوم چې ممکن د ګټو د تنازع سبب وګرځي.

د ۲۰۱۹ کال د جنور له ۱ او د مارچ ۳۱ ترمنځ، يوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر ثبت کړي چې په توقيف کې په ۲۹.۷ سلنه کې (له ۷۲۵ څخه په ۲۱۶ مواردو کې)، د ملي امنيت د بشري حقونو يوه افسر د ملي امنيت په توقيف کې له مرکه شويو اشخاص څخه ليدنه کړې. يوناما/ د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر د توقيف ۱۶ قضيې مستندې کړي دي چېرته چې توقيفيانو شکايت کړی چې دوی د ملي امنيت په توقيف ځای کې د شکنجې او ناوړه چلند سره مخ شوي دي. د توقيف په ۱۳مواردو کې، د ملي امنيت د بشري حقونو مامورينو ته دا ډول شکايت شوی (په ۲ مواردو کې، طبي پرسونل ته دا ډول شکايت شوی او په ۱ مورد کې توقيفي توضيح نه کړی چې چا ته يې شکايت کړی دی). دا د ملي امنيت د بشري حقونو د افسرانو د پام وړ نقش په ګوته کوي، څوک چې د آزادۍ څخه محروم شويو افرادو لپاره د يو رابط په توګه عمل کوي ترڅو توقيفيان دغه ډول شکايتونو هغوی ته مطرح کړي. په خواشينۍ سره، ۱۳ مرکه شويو اشخاصو چا چې د ناوړه چلند او شکنجې په اړه شکايت کړی، د چارواکو لخوا هيڅ ځواب نه دی ترلاسه کړی .

چوکاټ 6.2: د ملي امنيت د بشري حقونو افسرانو سره وليدل

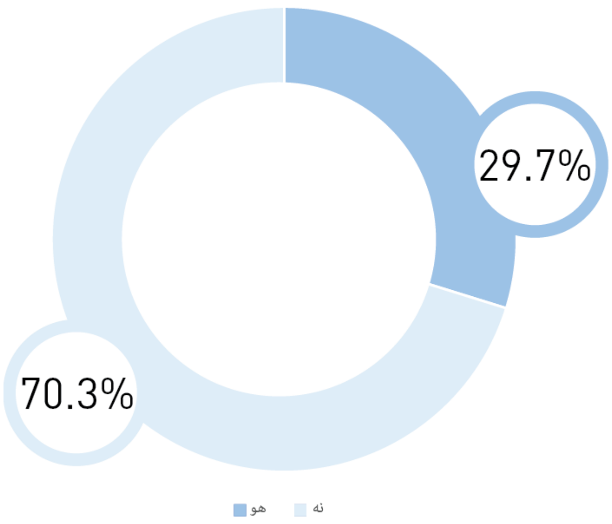

يوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر د ملي امنيت د بشري حقونو د افسرانو لخوا د توقيف څارنې فعال فعاليت څخه هرکلی کوي. په ورته وخت کې، يوناما/ د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر د ملي امنيت د بشري حقونو له افسرانو څخه غوښتنه کوي چې د شکنجې او ناوړه چلند هر ډول شکايتونه وڅېړي او هغو کسانو ته د خپلو اجراآتو په اړه معلومات وړاندې کړي چې شکايتونه وړاندې کوي.

۲.۶. د لويې څارنوالۍ په چوکاټ کې د شکنجې ضد کميټې نقش او د شکنجې د قضيو څېړنه او عدلي تعقيب

د لويې څارنوالۍ په چوکاټ کې د شکنجې ضد کميټه واک لري چې د شکنجې ضد قانون پلي کړي او د شکنجې قضيې وڅيړي چې د ولايتي څارنوالۍ لخوا ورته راجع کيږي. ياده کميټه د ادعا شوي شکنجې د نوي قضيو معلومات توحيد کوي او د شکنجې احتمالي تورونو لپاره تيرې قضيې د بياکتنې لاندې نيسي. ياده کميټه د فرعي کميټو له لارې چې د ولايت په کچه رامنځته شوي، په ولايتونو کې د څارنوالانو لخوا د شکنجې تحقيق او تعقيب شوي قضيې، تر څارنې لاندې نيسي. کميټه په ۳۲ ولايتونو کې د ولايت په کچه فرعي کميټې نه لري. هره فرعي کميټه د ولايتي استيناف څارنوالۍ د رئيس لخوا رهبري کيږي او پکې د داخلي او بهرني امنيت پر وړاندې د جرمونو پر ضد څارنوالان، نظامي څارنوالان او د تفتيش/ ارزونې څارنوالان شامل دي.

د شکنجې ضد کميټې د معلوماتو پر بنسټ، د ۲۰۱۹ کال د جنوري ۱ او د اکتوبر ۲۱ ترمنځ، ۱۸ قضيې د جزا کود ۴۵۰ مادې سره سم، عدلي تعقيب او محاکمه شوي (د شکنجې جرم). په پنځو قضيو کې، ادعا شوي مرتکبين به جزا محکوم شوي. په دريو قضيو کې، ادعا شوي عاملين برائت شوي دي. د ۲۰۲۰ کال د اکتوبر تر ۲۱ نيټې پورې، پنځه قضيې تر قضايي تعقيب لاندې وې؛ دوه قضيې د صورت دعوا په مرحله کې وې؛ او درې قضيې په څارنوالۍ کې تر دوران لاندې وې.

يوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر د لويې څارنوالۍ په چوکاټ کې د شکنجې ضد کميټې لخوا د شکنجې او ناوړه چلند تورونو تحقيق او عدلي تعقيب په موخه د هڅو څخه هرکلی کوي.

۳.۶. نمونوي قضيې

يوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کميشنر دفتر د تورونو د جدي والي له امله په ځانګړي ډول د شکنجې او ناوړه چلند د قضيو تحقيق او عدلي تعقيب څارلې دي. دوه هغه يې لاندې وړاندې شوي.

د غزني ولایت، د ۲۰۱۹ کال می میاشت

د ۲۰۱۹ کال د می میاشت په ۲۰مه نیټه کې، ښاغلي حاجی صدیق الله د بسم الله زوی، ۴۳ کلن هټۍ وال، د غزني د ملي پولیسو قوماندانۍ څخه لیدنه وکړه کله چې د غزني د ولایت د ملي پولیسو مرستیال مشر لخوا غوښتنه وشوه څوک چې د ملي پولیسو د ترورېزم سره د مبارزې مشر هم و. ښاغلي حاجی صدیق الله د خپل ورور سره د تلیفون له لارې خبرې وکړې کله چې هغه د ماسپښین شاوخوا ۱:۳۰ بجې د ملي پولیسو مرکز ته روان و. ماښام کله چې هغه بیا د تلیفون له لارې خبرې وکړې، ښاغلي حاجی صدیق الله خپل ورور ته وویل چې هغه اوس هم د ملي پولیسو د قوماندانۍ په قرارګاه کې دی. کله چې ناوخته ماښام د ښاغلي حاجی صدیق الله ورور هغه ته بیا تلیفون وکړ، خو تلیفون یې بند شوی و. د ۲۰۱۹ د مارچ په ۲۱، د ښاغلي حاجی صدیق الله کورنۍ د هغه مړی په سیمه ایز روغتون کې وموند، وروسته له هغه چې هغوی ته د تلیفون وویل شو چې هغه ناروغه دی او په روغتون کې دی. د۲۰۱۹ کال د می په پای کې، د غزني ولایت د ملي پولیسو د امنیه قوماندان معاون د ښاغلي حاجي صدیق الله د وژنې په تړاو ونیول شو او د راپورونو سره سم د ملي پولیسو د ترورېزم پروړاندې د مبارزې ریاست په غوښتنه کابل ته واستول شو. د ۲۰۱۹ کا په اګست کې، د غزني د ملي پولیسو د قوماندان معاون غزني ته راستون شو او خپلې د ملي پولیسو دندې یې بیا پیل کړې.

د ۲۰۱۹ کال په اکتوبر کې، د غزنې د ملي پولیسو او د ترورېزم سره د مبارزې مرستیال د نظامي محکمې لخوا د شکنجې په جرم (د جزا قانون ۴۵۰ ماده) په جرم محکوم شو او د ښاغلي حاجې صدیق الله د مړینې په تړاو په ۱۶ کاله بند محکوم شو پرته له دې چې د مجازاتو د تعلیق احتمال شتون ولري. د غزنی ولایت د ملي پولیسو د امنیه قوماندان معاون، د نظامي څارنوال لخوا د شکنجې په ارتکاب کې د مرسته کولو په تړاو ګرم وپېژندل شو. مګر، د هغه قضیه لاهم تر دوران لاندې ده او هغه د خپل رسمي دندې تر سره کولو ته دوام ورکوي.

د پکتیکا ولایت، د ۲۰۲۰ کال د مارچ میاشت

د ۲۰۲۰ کال د مارچ په ۸ مه، ښاغلي محمد غوث د عمر زوی، ۱۷ کلن زده کونکی، د پکتیکا ولایت په متاخان ولسوالۍ کې د ملي پولیسو د قوماندان لخوا نیول شوی وو. د نیول کیدو نه وروسته، ښاغلي غوث په متاخان ولسوالۍ کې د ملي پولیسو په حبس کې ونیول شو. د ملي پولیسو څلورو افسرانو د ښاغلي غوث څخه په هغه ځای کې پوښتنې ګرویږنې ترسره کړې چېرته چې د ملي پولیسو قوماندان ښاغلي غوث یې وهلی او ډبولې و. وروسته له هغې، د ملي پولیسو قوماندان یوازې د ښاغلي غوث سره پاتې شو. سبا سهار، یو نوکریوال افسر د ښاغلي غوث مړی په توقیف خونه کې وموند.

د پکتیکا د ملي پولیسو د داخلي استخباراتو ریاست په پیل کې دا قضیه وپلټله او د نورو تحقیقاتو لپاره یې نظامي څارنوالۍ ته راجع کړه. نظامي څارنوال د ملي پولیسو قوماندان د شکنجې په جرم تورن کړ (د جزا کوډ، ۴۵۰ او ۴۵۱ مادې او ۵ نور نوکریوال پولیس یې د وظیفوي غفلت په تور تورن کړل (د جزا کوډ، ۱ ضمیمه، د ۱۷ مادې ۲ فقره). د ۲۰۲۰کال د می په ۳، ابتدائیه محکمې د ملي پولیسو قوماندان په ۲۱ کلن بند محکوم کړ. لکه څنګه چې د ښاغلي غوث پروړاندې د شکنجې کړنه د هغه د مرګ لامل وګرځید، د ملي پولیسو قوماندان د جزا د کوډ د ۵۴۷ (۱) [۳] مادې پراساس "قتل د شکنجې سره" په سزا محکوم شو. د ملي پولیسو پنځه نور افسران هر یو د وظیفوي غفلت له کبله په شپږو میاشتو حبس محکوم شول.

s

۷. سپارښتنې

یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د افغانستان دولت د پرلپسې هڅو څخه هرکلی کوي چې د آزادۍ څخه محروم شویو ټولو اشخاصو لپاره د شکنجې او ناوړه چلند مخه نیسي. د امنیت یا تروریزم اړوند جرمونو په تړاو د آزادۍ څخه محروم شویو اشخاصو سره د یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر مرکو موندلې چې حکومت هڅه کړې چې د ۲۰۱۹ او ۲۰۲۰ کلونو په اوږدو کې د داسې توقیف شویو سره د حکومت د کارکونوکو دشکنجې او ناوړه چلند کارولو ته رسیدګې وکړي. د یو شمیر هڅو سره سره، د دولتي چارواکو لخوا د شکنجې او ناوړه چلند کارول د پام وړ شتون لري او د دولت د مکلفیت پروړاندې د داسې چلند د مطلق ممنوعیت پرخلاف د دغې چارې ترسره کول جریان لري. د شکنجې او ناوړه چلند ختمول او د آزادۍ څخه محروم شویو اشخاصو سره چلند ښه کول به په جزایي عدلي سیستم او په عمومي ډول په افغانستان کې د قانون په حاکمیت باندې باور ډیر کړي.

فلهذا، یوناما / د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عالي کمیشنر دفتر د افغانستان دولت په کلکه هڅوي چې د شکنجې له منځه وړلو په موخه خپلو هڅو ته دوام ورکړي او لاندې سپارښتنې پلي کړي.

د ولسمشر دفتر ته

د قانون حاکمیت عالي شورا ته

د عدلیې وزارت ته

پارلمان ته

۱. د جزایي اجراآتو په قانون کې تعدیل راوستل شي ترڅو دا مکلفیت رامنځته شي چې هر توقیف شوي شخص د ۴۸ ساعتونو په اوږدو کې محکمې ته راجع شي ترڅو لاندې موارد وڅیړي: (الف) د توقیف قانوني والی، (ب) د اضافي توقیف اړتیا، او (ج) د نیونې په جریان کې او وروسته په توقیف کې هر ډول ناوړه چلند. ژێکي د ۲۴ ساعتونو په اوږدو کې باید محکمې ته راجع شي.

۲. د جزایي اجراآتو په قانون کې تعدیل راوستل شي ترڅو د مظنون څخه د اظهاراتو ترلاسه کولول په اړه کشفي ارګانونو ته روښانه لارښود منځته راوړي. پدغه لارښود کې باید د برائت الذمه له اصل څخه پیروي وشي او اړوند موظفین مکلف شي چې مخکې له دې چې د مظنونینو څخه اظهارات واخلي، د حق السکوت، برائت الذمه، د ځان پروړاندې د نه شاهدې حق او د حقوقي مرستې حق پشمول، هغوی ته حقونه يې تشریح کړي.

۳. د عسکري جزایي اجراآتو په قانون کې سمون راوستل شي ترڅو د عسکري جزایي اجراآتو قانون پر ځای، د جزایي اجراآتو قانون پلي شي کله چې د افغان ملي امنیتي ځواکونو منسوب د جزاکوډ د ۴۵۰ مادې له مخې د شکنجې په جرم تورن وي.

۴. د لاندې کړنو د ترسره کولو له لارې د جزایي اجراآتو د قانون لمړي ضمیمه تعدیل شي ترڅو په بشپړ ډول د بشری حقونو له قانون سره مطابقت پیدا کړي: (الف) به صریح ډول ژێکیو باندې د لومړي ضمیمه پلې کول مستثنی وګرځول شي پرته له دې چې دوی د هرډول جرم په ارتکاب باندې مظنون پیژندل شوي اوسي او داډ ترلاسه شي چې یوازې هغه قواعد پلې شي چې پر ژێکیو د تطبیق وړ دي او (ب) د جزایي اجراآتو د قانون لومړی ضمیمه په هغه ځایونو کې پلې شي چیرې چې جرم پیښ شوی یا مظنون نیول شوی دی، تر څو مدارکو ته د لاسرسی آسانه شي او محاکمه ګړندي کړای شي.

۵. د شکنجې ضد قانون څخه هرډول خنډونه لیرې شي لکه د خسارې جبران لپاره د شکنجې پر قربانیانو د شواهدو او مدارکو د وړاندې کولو دروند بار.

۶. د لاندې کړنو په ترسره کولو له لارې د پولیسو په قانون کې تعدیل راشي: (الف) هغه اشخاص مکلف کول چې په پوښتنو ګرویرنو کې ښکیل دي ترڅو د مظنونینو هوساینې او حقونو د تامینولو څخه ډاډ ترلاسه شي او هغوي وشي کولای چې هر ډول ناوړه چلند یا عمل و ننګوي؛ او (ب) د نامناسب چلند او عمل نه راپور ورکول د انضباطي جرم په توګه وګڼل شي

۷. د PEACE مصاحبې د موډل[69] په شمول، د قانون پلي کونکو ټولو ادارو لپاره د غیر قهری (نه ډاروونکي) پوښتنو ګرویرنو په اړه لارښودونه غوره شي.

---

[69] د PEACE موډل، چې په اصل کې په انګلستان کې رامنځته شوی، اوس په نړیواله کچه یو موډل دی چې د بشری حقونو مطابقت کونکې په توګه پیژندل شوی او د ښې معلوماتو په ترلاسه کولو کې اغیزمن هم دی. د یادې اصطلاح بشپړ ډول دا دي: پلان / چمتووالی، بوختیا / توضیحات، حساب، بندول، او ارزیابي.

۸. د اجباري ورکيدنې څخه د ټولو افرادو د ساتنې په اړه نړيوال کنوانسيون ته غړيتوب په پام کې ونيسي.

۹. د اعدامونو د تنفيذ لپاره يوه سملاسي مهلت رامنځته کول په پام کې ونيسي، چې هدف يې د ټولو جرمونو لپاره د مرګ سزا له مينځه وړل وي؛ او د مرګ د مجازاتو په ټولو قضيو کې د تخفيف پيشبينی کول په پام کې ونيسي.

۱۰. د شکنجې د منع کنوانسيون د الحاقي پروتوکول له مخې د افغانستان د مکلفيتونو سره سم له موجوده ادارو سره د موثرې همغږۍ او کافي سرچينو په درلودلو سره د يوه خپلواک او بې طرفه مخه نيوونکي ميکانيزم رامنځته کول په پام کې نيول چې د نورو دندو ترڅنګ له توقيف ځايونو څخه د ليدنې صلاحيت ولري.

سترې محکمې ته

۱. قاضيانو ته واضح لارښوونې صادر کړي ترڅو دا ډاډ ترلاسه شي چې په محکمه کې د مدافع عليه هر ډول بيان د هغه په بشپړ رضايت او پوهاوي سره ورکړل شي، او ډاډ ترلاسه شي چې اجباری يا نور غيرقانوني لاسته راغلي بيانونه د محاکمې په جريان کې، په هيڅ حالت کې، د شواهدو او مدارکو په توګه نه منل کيږي.

۲. ډاډ ترلاسه کړي چې د اجباري بيان ورکولو په اړه د شکنجې او ناوړه چلند هر ډول تورونه په بشپړ ډول وڅيړل شي، حتی که چيرې طبي اسناد سمدلاسه شتون ونلري او د شکنجې او ناوړه چلند عاملين مسؤل وګڼل شي.

۳. قاضيانو ته واضح لارښوونې صادر شي ترڅو د متهمينو په مجازات کولو کې په اعترافاتو تکيه کمه کړي او له تحقيقاتي مراجعيو څخه د مثبته يا تکميلي مدارکو غوښتل الزامي کړي.

لويي څارنوالی ته

۱. د څارنوالانو لپاره د غير قهري پوښتنو تخنيکونو لپاره روزنې زياتې کړي او د مظنون د بيان اخيستلو لپاره پر کشفي ارګانونو اتکا کمه کړي.

۲. ډاډ ترلاسه کړي چې د مظنونينو او متهمينو حقونو په اړه د جزايي اجزاآتو قانون ۸مه ماده په مؤثره توګه پلي شي او د دې مادې پر اساس، محضر ته عامه لاسرسي الزامي شي.

د کورنيو چارو وزارت ته

۱. ډاډ ترلاسه کړي چې د لومړيو پوښتنو ګرويږنو څخه دمخه، ټول مظنونين له خپلو حقونو څخه خبر کړای شي او لازم تدابير ورته برابر شي ترڅو د مدافع وکيل په ترلاسه کولو باندې قادر شي.

۲. د ټولو افسرانو لپاره د لارښود کتاب چمتو کړي چې له مخې يې، د PEACE پوښتنې موډل د پلي کولو پشمول، پوښتنې ګرويږنې په غير قهري ډول ترسره کړي.

۳. د هغو افسرانو لپاره انضباطي تدبيرونو رامنځته کړي څوک چې د قوانينو څخه سرغړونې کوې په کوم کې چې د پوښتنو ګرويږنو لپاره د مشخصو معيارونو رعايت درج شوي دي.

۴. د PEACE پوښتنې موډل پشمول، د غيرقهري مرکه کولو تخنيکونو په اړه د روزنې رامنځته کول په پام کې ونيسي، پدې هدف چې ياده روزنه د ملي پوليسو افسرانو لپاره په منظم نصاب کې درج کولو لازمي کړای شي.

۵. د اړونده روزنې نه وروسته د پوښتنې ګرويږنې په برخه کې د عملياتي قابليتونو د ارزونې جاري سيستم رامنځته کړي، د عملياتي معيارونو سره په مطابقت کې د ټولو مستنطقينو د کلنۍ کاري ځای د ارزونې پشمول.

۶. ډاډ ترلاسه کړي چې د جزايي اجراآتو د قانون ۱۵۷مې مادې سره سم، چې هر شخص د پوښتنو ګرويږنو پرمهال مخکې له دې چې بيان لاسليک کړي د هغه په محتوياتو پوه شوی وي.

۷. لږترلږه يو دايمي طبي کارمند د ولايت په کچه د پوليسو ټولو توقيف ځايونو ته واستوي ترڅو ډاډ ترلاسه شي چې توقيف ځاي ته استول شوی هر شخص د لومړۍ پوښتنې ګرويږنې دمخه، د بدنې معاينې پشمول، طبي معاينات ترلاسه کړي وي.

۸. د ملي پوليسو په ټولو توقيف ځايونو کې د تليفونونو د شتون څخه ډاډ ترلاسه کړي چې د آزادۍ څخه محروم شويو اشخاصو لخوا په وړيا ډول وکارول شي ترڅو خپلو کورنيو او وکيلانو سره په خصوصي توګه اړيکه ونيسي.

۹. د کورنیو چارو وزارت د بشري حقونو د افسرانو د استخدام طرزالعمل او د راپور ورکولو مکلفیت اصلاح شي ترڅو دوی د کورنیو چارو وزارت مرکزي دفترونو لخوا استخدام شي او په کابل کې د کورنیو چارو وزارت د جنډر، ژیکیو حقونو او بشري حقونو ریاست ته راپور ورکړي، نه د ولایت د پولیسو امنیه قومندان ته.

د ملي امنیت ریاست ته

۱. سمدستي د انفرادي او تجریدي توقیف ترسره کول ودروي.

۲. د ژیکیو توقیفول وارزول او ودرول شي. کله چې د یو شخص د عمر په اړه ناڅرګندتیا شتون ولري، هغه شخص باید د ژیکیو د اصلاح و تربیت په مرکزونو کې وساتل شي تر هغه چې د هغه د عمر ارزونه د نړیوالو معیارونو سره سم ترسره شوې نه وي.

۳. لکه څنګه چې د جزايي اجراآتو قانون په ۷ (۴) ماده کې تصریح شوي، داړ ترلاسه شي چې د ملي امنیت توقیف ځایونو کې د نیول شوي اشخاصو کورنۍ یا خپلوان د نیول کیدو پر مهال د هغو د ځای په اړه خبر شي.

۴. د اساسی قانون ۳۱ مادې سره سم، داډ ترلاسه کړي چې د لومړیو پوښتنو ګرویږنو څخه دمخه، ټول مظنونین له خپلو حقونو څخه خبر کړای شي او لازم تدابیر ورته برابر شي ترڅو د مدافع وکیل په ترلاسه کولو باندي قادر شي.

۵. داډ ترلاسه کړي چې د جزايي اجراآتو د قانون ۱۵۷ مادې سره سم، چې هر شخص د پوښتنو ګرویږنو پرمهال د بیان په محتویاتو پوه شي مخکې له دې چې هغه لاسلیک کړي.

۶. د ټولو افسرانو لپاره د لارښود کتاب چمتو کړي چې له مخې یې ، د PEACE پوښتنې موډل د پلي کولو پشمول، پوښتنې ګرویږنې په غیر قهري ډول ترسره کړي.

۷. د هغو افسرانو لپاره انضباطي تدبیرونو رامنځته کړي څوک چې د قوانینو څخه سرغړونې کوي په کوم کې چې د پوښتنو ګرویږنو لپاره د مشخصو معیارونو رعایت درج شوي دي او داډ ترلاسه کړي چې د شکنجې او ناوړه چلند د ممنوعیت څخه هر ډول سرغړونه، څارنوالی ته راجع کیږي.

۸. د اړوندې روزنې څخه وروسته د پوښتنې په برخه کې د عملیاتي قابلیتونو د ارزونې جاري سیسټم رامنځته کړئ، د عملیاتي معیارونو سره په مطابقت کې د ټولو مستنطقینو د کلنی کاري ځای د ارزونې پشمول.

۹. لېترلږه یو دایمي طبي کارمند د ولایت په کچه د ملي امنیت ټولو توقیف ځایونو ته واستوي ترڅو داډ ترلاسه شي چې توقیف ځای ته استول شوی هر شخص د لومړۍ پوښتنې ګرویږنې څخه د مخه، د بدني معاینې پشمول، طبي معاینات ترسره کړي وي.

۱۰. د ملي امنیت په ټولو توقیف ځایونو کې د تلیفونونو د شتون څخه داډ ترلاسه کړي چې د آزادۍ څخه محروم شویو اشخاصو لخوا په وړیا ډول وکارول شي ترڅو خپلو کورنیو او وکیلانو سره په خصوصي توګه اړیکه ونیسي.

د دفاع وزارت ته

۱. داډ ترلاسه کړي چې مدافع وکیلان وکولای شي د اونۍ په هره ورځ د رسمي ساعتونو په اوږدو کې د پروان په توقیف ځای کې د خپلو موکلینو سره وګوري.

۳. داډ ترلاسه کړي چې د پروان توقیف ځای اضافي خونې ولري چیرې چې د آزادۍ څخه محروم شوي اشخاص او د دوی مدافع وکیلان وکولای شي چې په خونديي ډول سره وګوري.

۴. د ذهني ناروغۍ او / یا معلولیت لرونکي افرادو په حبس باندې بیاکتنه وکړي او د هغوی د خوښې کیدو یا د جزا کوډ د ۱۸۷ او ۱۸۸ مادو سره سم، روغتیايي انستیټیوټ ته د رواني ناروغ لیږدولو لپاره ګزینې راوسپړي.

د زندانونو د چارو اداري ته

۱. داډ ترلاسه کړي چې مدافع وکیلان وکولای شي د اونۍ په هره ورځ د رسمي ساعتونو په اوږدو کې په محبسونو او د ژیکیو د اصلاح او تربیت په مرکزونو کې د خپلو موکلینو سره وګوري.

۲. داډ ترلاسه کړي چې هر محبس او د ژیکیو د اصلاح و تربیت مرکز اضافي خونې ولري چې له آزادۍ محروم شوي اشخاص او ژیکي او د هغوی د مدافع وکیلانو تر منځ په خونديي ډول خصوصي ناستې ته زمینه برابره کړي.

۳. ډاډ ترلاسه کړي چې هر محبس او د ژېکیو د اصلاح او تربیت مرکزونه تلیفونونه ولري چې له آزادۍ څخه محروم شوي اشخاص او ژېکي وکولای شي د خپلو مدافع وکیلانو او کورنیو لپاره یاد تلیفون د تماس نیولو لپاره په وړیا وکاروي.

د عدلیې وزارت ته

۱. د حقوقي مساعدینو شمیر ډیر کړي ترڅو په توقیف ځایونو کې هر شخص د کشف ارګانونو لخوا د دوی د ابتدایي مرکو دمخه وکیلانو ته په وخت سره لاسرسی ولري.

لومړۍ ضمیمه: د نړیوال قانون له مخې د شکنجې او ظالمانه، غیر انساني یا له سپکاوي ډک چلند یا سزا د نورو شکلونو ممنوعیت

ګڼ شمیر نړیوال تړونونه چې افغانستان پې غړیتوب لري، شکنجه او نور ظالمانه، غیرانساني یا له سپکاوي ډک چلند یا سزا منع کوي. په دې کې د شکنجې د منع کنوانسیون، د مدني او سیاسي حقونو نړیوال کنوانسیون، د جینوا د ۱۹۹۴ کنوانسیونونه، د نړیوالې جزایي محکمې د روم اساسنامه او د ژنیکیو د حقونو کنوانسیون شامل دي[70]. د دولت د مکلفیت د دغو ډول کړنو د ممنوعیت رعایت د فسخ کولو وړ نه دی، په دې مانا چې دا هیڅکله د توجیه وړ نه ده چې د شکنجې ممنوعیت تعلیق شي یا يي په رعایت کولو کې پاتې راشي[71].

الف. د شکنجې او ناوړه چلند د نورو ډولونو تعریف

د شکنجې د منعې کنوانسیون پراساس د شکنجې تعریف په اوسني فعالیت کې تر ټولو زیات ذکر شوي او باصلاحیته تعریف دی:

د دې کنوانسیون په نظر شکنجه داسې تعریفیږي: هر قصدي عمل چې له عمله يي فرد او یا د دریيم شخص څخه د معلوماتو د ترلاسه کولو یا د اقرار د اخیستلو په منظور د هغه پر خلاف سخت جسمي یا روحي درد یا کړاو عملي کیږي، شکنجه نومیږي. (دغه راز) فردي مجازات د داسې عمل په توګه چې هغه یا دریيم شخص ترسره کړې دی یا شایې چې ترسره يي کړي، په ګواښ او اجبار سره او د هر ډول تبعیض پر بنسټ چې د دغه درد او کړاو وارديدل او یا په تحریک او ترغیب سره او د دولتي مامور او یا د بل هرمقام د خاوند په رضات او نه مخالف سره ترسره شي، شکنجه بلل کیږي. په دغه تعریف کې هغه شکنجه او ځورونه نه شامليږي کوم چې له قانوني او یا تصادفي تعزیراتو څخه رامنځته کیږي[72]."

په دغه تعریف کې څلور عنصرونه شامل دي:

(۱) د شدید درد یا کړاو اړول؛

(۲) قصد؛

(۳) هدف (لکه د معلوماتو یا اعتراف ترلاسه کول، سزا، تهدید؛ اکراه او اجبار یا تبعیض)[73]؛ او

(۴) د دولتي چارواکو یا دبل هر شخص ښکیلتیا چې په دولتي ظرفیت/چوکاټ کې فعالیت کوي.

ظالمانه، غیرانساني یا له سپکاوي ډک چلند یا سزا (" ناوړه چلند") همدارنګه حقوقي اصطلاح ګاڼي دي چې هغه چلند ته راجع کیږي چې مختلفې اندازې کړاونه اړوي کوم چې نه باید د یوه مشخص هدف لپاره واړول شي[74]. د ناوړه چلند د مخنیوي مکلفیت په عمل کې تر ډیره د شکنجې د مخنیوی له مکلفیت سره تړاو لري. تجربه په ډاګه کوي، هغه حالت چې ناوړه چلند راولاړوي په مکرر ډول شکنجې ته لار هواروي، او له همدې امله اړوند تدابیر باید تطبیق شي څو د دغه ډول هر چلند مخنیوی وشي[75].

---

[70] افغان حکومت د شکنجې او نورو ظالمانه، غیرانساني او له سپکاوي ډک چلند یا سزا د منعې کنوانسیون د ۱۹۸۷ په جون کې، د یاد کنوانسیون اختیاری پروتوکول د ۲۰۱۸ په اپریل کې، د مدني او سیاسي حقونو نړیوال کنوانسیون د ۱۹۹۳ په اپریل کې، د جینوا کنوانسیونونه د ۱۹۵۶ په سپتمبر (د دوو الحاقي پروتوکولونو په استثنا سره)، او د ژنیکیو د حقونو کنوانسیون په ۱۹۹۴ کې تصویب کړل. د نړیوالې جزایي محکمې د روم اساسنامه، چې د افغانستان له خوا د ۲۰۰۳ په فبروري کې تصویب شوې، په ډاګه کوي چې په غیر نړیواله وسله واله جګړه کې شکنجه په لاندې حالاتو ي جنګي جرمونه تشکیلوي: " د نړیوال خاصیت نه درلودونکې د وسله واله جګړې په قضیه کې، د ۱۹۴۹ د اګست په ۲مه د ځینوا څلورو کنوانسیونونو له دریيمې مشترکې مادې څخه په سرغړونو کې لاندې موارد شامليږي، د هغو اشخاصو په ضد د [...] شکنجه [...] کړنو ترسره کول چې په جګړو/خصومتونو کې په فعال ډول برخه نه اخلي، د وسله والو ځواکونو د هغو غړو په ګډون چې وسله يي پر ځمکه ایښې وي او هغه اشخاص چې د ناروغۍ، ټپونو، توقیف یا بل کوم دلیل له امله له جګړې لویدلي وي " (۸)(۲)(ج)(ه) ماده. په غیر نړیواله وسله واله جګړه کې د شکنجې د جنګي جرم عنصرونه دا دي، چې مرتکب یو شخص ته سخت فزیکي یا رواني درد یا کړاو واړوي؛ چې مرتکب دغه کار د دغو موخو لپاره کړی وي، لکه د معلوماتو یا اعتراف ترلاسه کول، سزا، تهدید، اجبار او اکراه یا د هر بل کوم دلیل لپاره چې پرتبعیض ولاړ وي؛ او هغه شخص چې شکنجه شوي له جګړې لویدلی شخص، ملکي وګړي، طبي پرسونل یا مذهبي شخص وي چې په جګړه او خصومتونو کې په فعال ډول برخه نه اخلي؛ دا چې مرتکب له هغو واقعي حالاتو خبر وي چې دغه وضعیت يي رامنځ ته کړي؛ دا چې ترسره شوي عمل په داسې زمینه کې رامنځ ته شوي چې له وسله والې جګړې سره تړاو لري کومه چې د نړیوال خاصیت درلودونکې نه ده؛ او دا چې مرتکب له هغو واقعي حالاتو خبر وي د وسله والې جګړې شتون يي رامنځ ته کړی وي".

[71] د مدني او سیاسي حقونو د نړیوال کنوانسیون ۴ (۲) ماده؛ د شکنجې د منعې کنوانسیون ۲ (۲) ماده.

[72] د شکنجې د منعې کنوانسیون ۱ ماده.

[73] د شکنجې د منې کمیټه تصریح کوي چې " د قصد او هدف {...}عنصرونه د مرتکبینو د لمسونو ذهني پلټنه نه رانغاړي، بلکې پرځای يي باید ترحالاتو لاندې واقعې تصمیمونه وي" ؛ د شکنجې د منعې کمیټه، ۲مه شمیره عمومي تبصره (د غړو هیوادونو له خوا د ۲مې مادې تطبیق)، د ۲۰۰۸ د جنوري ۲۴ CAT/C/GC/2، ۹ پاراګراف.

[74]د شکنجې ضد کمیټهو ۲مه عمومي تبصره، هماغه، ۱۰ پاراګراف، ټیپینا، پولونا، د شکنجې د راپوروکولو لارښود کتاب، دویم چاپ، (د بشري حقونو مرکز، د ایسیکس پوهنتون، ۲۰۱۵، ۲۳ مخ.) دغه کتاب په دغه لینک کې په آنلاین بڼه شتون لري

www1.essex.ac.uk/hrc/documents/practice/torture-reporting-handbook-second-edition.pdf

[75] د شکنجې د منعې کمیټه، ۲مه عمومي تبصره، ۹ پاراګراف.

ب. د نړیوال قانون پر اساس، د شکنجې او ناوړه چلند د مخنیوي په موخه د دولت مکلفیتونه

د شکنجې او ناوړه چلند مطلق ممنوعیت له دولتونو د مثبتو تدابیرو – قانوني، اداري، قضایي او نور اقداماتو – د ترسره کولو غوښتنه کوي څو یقیني کړي چې دغه ډول عمل او د هغوی د بیا پیښیدلو په موثر ډول مخه نیول شوې[76]. د شکنجې د منع کنوانسیون په څرګنده د یو شمیر تدابیرو غوښتنه کوي، د لاندې هغو په ګډون:

- جرم ګڼل: څو یقیني کړي چې د دولت د جزا تر قانون لاندې د شکنجې ټولې کړنې جرمونه ګڼل کیږي، کوم چې باید د مناسبو زاګانو له لارې د مجازاتو وړ وي، چې د هغوی شدید ماهیت په پام کې نیسي.
- څیړنې او قرباني شکایتونه : څو څټکې او بې پرې څیړنه ترسره کړي، چیرې چې ددې معقول دلیل شتون ولري څو د دې باور وشي چې د شکنجې کړنه ترسره شوې؛ دا یقیني کړي چې هر شخص د دې حق لري چې صلاحیت لرونکو چارواکو ته شکایت وکړي؛ او شکایت کوونکې او شاهدان له ګچ یا تهدید څخه خوندي وساتي.
- روزنه: د شکنجې د ممنوعیت په اړه ټولو هغو اشخاصو ته خبر او روزنه ورکړي څوک چې ښایي په نظارت، پوښتنو ګرویږنو یا د هر انفرادي توقیفي سره په چلند کې ښکیل وي.
- قواعد، لارښوونې، طرزالعملونه: د شکنجې منع (ممنوعیت) هغو اشخاصو ته په صادر شویو قواعدو او لارښوونو کې شامل کړېو څوک چې په نظارت، پوښتنو ګرویږنو یا له توقیفیانو سره په چلند کې ښکیل وي، او اړوند قواعد تر سیستماتیکې بیاکتنې لاندې وساتي.
- د خسارې جبران: دا یقیني کړي چې د شکنجې د کړنې قرباني د جسارې جبران ترلاسه کوي او عادلانه او مناسب جبران ته د نافذیدو وړ حق لري، تر ممکنه حد پورې د بشپړې رغیدنې د وسیلو په ګډون.
- د بطلان قاعده: دا یقیني کړي چې هر هغه بیان چې د شکنجې سره مخ کیدو په پایله کې ورکړل شوی وي په اجراآتو کې د شواهدو په څیر و نه ګڼل شي، په استثنا د هغه چا په وړاندې چې هغه په شکنجې تورن وي او دا بیان د ثبوت په توګه وړاندې کړل شي.

سربیره پر دې، د بشري حقونو نړیوال قانون له آزادۍ څخه د محروم شویو اشخاصو لپاره قانوني او اجراآتي محافظتونه وضع کوي چې د شکنجې او ناوړه چلند د مخنیوي لپاره د هر ساتندوي چوکاټ داخلي برخه ګڼل کیږي. په دغو محافظتونو کې لاندې حقونه شامل دي:

- د دوې تر نیوې وروسته د هغوي کورنۍ غړي یا دریم لوري ته د هغوي د ځای ځایګي په اړه خبر[77]؛
- د خپلې دفاع لپاره چټکه خپلواکه حقوقي مرسته او کافي وخت او اسانتیاوې ترلاسه کوي[78]؛
- طبي ډاکټر، که شوني وي د خپلې خوښې هغه ته چټک او منظم لاس رسی لري[79]؛
- د نیونې د لاملونو او جرمي تورونو په اړه خبر شوې[80]؛
- تر هغې چې د قانون سره سم مجرم نه وي ثابت شوي بې ګناه ګڼل کیږي او نه باید د خپل ځان په ضد اقرار یا ناسم اعتراف ته اړ کړای شي[81]؛
- په مناسبه زماني موده کې د قاضي/محکمې په وړاندې احضار کړای شي[82]؛
- د خپل توقیف او چلند قانونیت وننګوي (محکمې ته د احضاریدو حق)[83]؛
- له خپل سرې یا ناقانونه نیونې یا توقیف سره نه وي مخ شوې[84]؛ او
- د دغه حقونو په اړه په هغه ژبه پوه شوي وي چې هغوی ته د پوهیدو وړ وي[85].

نور هغه کلیدي تدابیر چې د شکنجې او ناوړه چلند په مخنیوي کې مرسته کوي، د نورو په ګډون، د توقیف ځایونو د څارنې او لیدنې بې پرې میکانیزمونه؛ د ګچ له کومې ویرې پرته د راپور ورکولو میکانیزمونه؛ او د ثبت ساتل رانغاړي[86].

---

[76] د شکنجې د منعې کنوانسیون، ۲ او ۱۶ مادې.
[77] د نیلسن منډیلا قواعد، ۶۸مه قاعده.
[78] د مدني او سیاي حقونو د نړیوال کنوانسیون ۱۴(۳) ماده؛ دغه راز، د بشري حقونو د کمیټې ۳۲مه عمومي تبصره وګورئ
[79] د نیلسن منډیلا قواعد، ۳۰، ۳۴، ۱۱۸ قاعدې؛ د روغتیا پالنې خدمتونو په اړه ۲۴ او نور عمومي قواعد وګورئ.
[80] د مدني او سیاي حقونو د نړیوال کنوانسیون ۹ (۲) او ۱۴(۳) مادې
[81] هماغه، ۱۴ (۲) او (۳) ماده
[82] هماغه، ۹ (۳) ماده
[83] هماغه، ۹ (۴) ماده
[84] هماغه، ۹ (۱) ماده
[85] د نیلسن منډیلا قواعد، ۵۳.۵۵ قاعدې.
[86] هماغه، د محبوسینو د دوسیو د تنظیمولو ؛ محبوسینو ته معلومات و د هغوی لخوا شکایت؛ او داخلي او خارجي تفتیش او بررسی په اړه اړوندې قاعدې وګورئ

مرکزي حوزه

د ملي امنیت د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

دا جدولونه د یوناما د توقیف څخه د نظارت د موندنو لنډیز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمینځ وړاندې کوي. یوناما په توقیف ځایونو کې د توقیف او چلند بیلګې، د توقیفیانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړي. سیمه هغه سیمې/ولایتونه په ګوته کوي چې د یوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندې دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کاروړی نه دی (*N/A*) د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کېږي چیرې چې یوناما ونشو کولای د توقیف کومې پیښې ثبت کړي.

د ملي امنیت د ولایت او ولسوالی په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بیلګو شمېر	د شکنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیان د ملي امنیت د بشري حقونو د افسر لخوا لیدل شوي	%
کابل	20	2	10 %	7	35 %
کاپیسا	7	1	14.3 %	2	28.6 %
لوګر	3*	-	-	-	-
پنجشیر	0	-	-	-	-
پروان	13	2	15.4 %	7	53.8 %
وردک	2*	-	-	-	-
ټوله سیمه	**45**	**5**	**11.1 %**	**16**	**35.6 %**
په ټول هیواد کې	725	116	**16 %**	**216**	**29.7 %**

د ملي امنیت د ولایت او ولسوالی په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بیلګو شمېر	د هغو بیلګو شمېر چیري چې توقیفیانو د پوښتنو دمخه وکیل ترلاسه کړی		د هغو بیلګو شمېر چیري چې توقیفیانو، د توقیف په وخت کې، وکیل ترلاسه کړی		د هغو بیلګو شمېر چیري چې توقیفیانو د خپلو کورنیو سره اړیکه نیولې ده		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د محتویاتو د پوهیدو پرته، اسناد لاسلیک کړي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې د توقیفیانو د بدن معاینه د پوښتنو د مخه ترسره شوي	
		#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
کابل	20	0	0 %	0	0 %	1	5 %	5	25 %	2	10 %	4	20 %
کاپیسا	7	1	14.3 %	1	14.3 %	2	28.6 %	3	42.9 %	2	28.6 %	0	0
لوګر	3*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
پنجشیر	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
پروان	13	0	0 %	4	30.8 %	1	7.7 %	4	30.8 %	6	46.2 %	3	23.1 %
وردک	2*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ټوله سیمه	**45**	**1**	**2.2 %**	**5**	**11.1 %**	**5**	**11.1 %**	**13**	**28.9 %**	**10**	**22.2 %**	**7**	**15.6 %**
په ټول هیواد کې	**725**	**5**	**0.7 %**	**83**	**11.4 %**	**143**	**19.7 %**	**356**	**49.1 %**	**92**	**12.7 %**	**64**	**8.8 %**

*کله چې د توقیف ثبت شوي بیلګې له 3 څخه لږ وي، نو موندنې د مرکو د راز پټ ساتلو په خاطر نه په ګوته کېږي.

مرکزي حوزه

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

دا جدولونه د یوناما د توقیف څخه د نظارت د موندنو لنډیز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمینځ وړاندې کوي. یوناما په توقیف ځایونو کې د توقیف او چلند بیلګې، د توقیفیانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړې. سیمه هغه سیمې/ولایتونه په ګوته کوي چې د یوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندې دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کارورې نه دی *(N/A)* د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کېږي چیرې چې یوناما ونشو کولای د توقیف کومې پېښې ثبت کړي.

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالی په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بېلګو شمېر	د شکنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیان د ملي پولیسو د بشري حقونو د افسر لخوا لیدل شوي	%
کابل	2	-	-	-	-
کاپیسا	3	-	-	-	-
لوګر	1	-	-	-	-
پنجشیر	0	-	-	-	-
پروان	6	2	33.3 %	0	0 %
وردک	0	-	-	-	-
ټوله سیمه	12	2	16.7 %	**0**	**0 %**
په ټول هیواد کې	**335**	**92**	**27.5 %**	**10**	**3.0 %**

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالی په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	**د توقیف د بیلګو شمېر**	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د پوښتنو دمخه وکیل ترلاسه کړی		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو ، د توقیف په وخت کې، وکیل ترلاسه ک		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د خپلو کورنیو سره اړیکه نیولې ده		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو ، د محتویاتو د پوهیدو پرته، اسناد لاسلیک کړي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې د توقیفیانو د بدن معاینه د پوښتنو د مخه ترسره شوي	
		#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
کابل	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
کاپیسا	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
لوګر	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
پنجشیر	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
پروان	6	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
وردک	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ټوله سیمه	**12**	0	0 %	0	0 %	1	8.3 %	3	25 %	0	0 %	0	0 %

ختیځه حوزې

د ملي امنیت د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

دا جدولونه د یوناما د توقیف څخه د نظارت د موندنو لنډیز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمینځ وړاندې کوي. یوناما په توقیف ځایونو کې د توقیف او چلند بیلګې، د توقیفیانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړي. سیمه هغه سیمې/ولایتونه په ګوته کوي چې د یوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندې دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کاروړی نه دی (*N/A*) د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کیږي چیرې چې یوناما ونشو کولای د توقیف کومې پیښې ثبت کړي.

د ملي امنیت د ولایت او ولسوالی په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بیلګو شمېر	د شکنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیان د ملي امنیت د بشري حقونو د افسر لخوا لیدل شوي	%
کنړ	53	5	9.4 %	16	30.2 %
لغمان	25	5	20 %	16	64 %
ننګرهار	28	4	14.3 %	15	53.4 %
نورستان	0	-	-	-	-
ټوله سیمه	106	14	13.2 %	47	44.3 %
په ټول هیواد کې	725	**116**	**16 %**	**216**	**29.7 %**

د ملي امنیت د ولایت او ولسوالی په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بیلګو شمېر	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د پوښتنو دمخه وکیل ترلاسه کړی		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د توقیف په وخت کې، وکیل ترلاسه کړی		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د خپلو کورنیو سره اړیکه نیولې ده		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د محتویاتو د پوهیدو پرته، اسناد لاسلیک کړي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې د توقیفیانو د بدن معاینه د پوښتنو د مخه ترسره شوي	
		#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
کنړ	53	0	0 %	2	3.8 %	4	7.5 %	34	64.2 %	1	1.9 %	2	3.8 %
لغمان	25	0	0 %	0	0 %	0	0 %	13	52 %	0	0 %	2	8 %
ننګرهار	28	0	0 %	0	0 %	6	21.4 %	14	50 %	4	14.3 %	1	3.6 %
نورستان	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ټوله سیمه	106	0	0 %	2	1.9 %	10	9.4	61	57.5	5	4.7	5	4.7
په ټول هیواد کې	**725**	**5**	**0.7 %**	**83**	**11.4 %**	**143**	**19.7 %**	**356**	**49.1 %**	**92**	**12.7 %**	**64**	**8.8 %**

*کله چې د توقیف ثبت شوي بیلګې له 3 څخه لږ وي، نو موندنې د مرکو د راز پټ ساتلو په خاطر نه په ګوته کیږي.

ختیځه حوزې

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

دا جدولونه د یوناما د توقیف څخه د نظارت د موندنو لنډیز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمینځ وړاندې کوي. یوناما په توقیف ځایونو کې د توقیف او چلند بیلګې، د توقیفیانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړي. سیمه هغه سیمې/ولایتونه په ګوته کوي چې د یوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندې دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کاروړی نه دی (N/A) د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کیږي چیرې چې یوناما ونشو کولای د توقیف کومې پیښې ثبت کړي.

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بیلګو شمېر	د شکنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%
کنر	23	2	8.7 %
لغمان	3	-	-
ننګرهار	5	1	20 %
نورستان	0	-	-
توله سیمه	**31**	**3**	**9.7 %**
په ټول هیواد کې	**335**	**92**	**27.5 %**

د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیان د ملي پولیسو د بشري حقونو د افسر لخوا لیدل شوي	%
0	0 %
-	-
2	40 %
-	-
2	**6.5 %**
10	**3.0 %**

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بیلګو شمېر	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د پوښتنو دمخه وکیل ترلاسه کړی		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د توقیف په وخت کې، وکیل ترلاسه ک		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د خپلو کورنیو سره اړیکه نیولې ده		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د محتویاتو د پوهیدو پرته، اسناد لاسلیک کړي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې د توقیفیانو د بدن معاینه د پوښتنو د مخه ترسره شوي	
		#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
کنر	23	0	0 %	0	0 %	4	17.4 %	6	26.1 %	2	8.7 %	0	0 %
لغمان	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ننګرهار	5	1	20 %	2	40 %	1	20 %	0	0 %		0 %	0	0 %
نورستان	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
توله سیمه	**31**	**1**	**3.2 %**	**2**	**6.4 %**	**6**	**19.4 %**	**8**	**25.8 %**	**2**	**6.5 %**	**0**	**0 %**
په ټول هیواد کې	**335**	**2**	**0.6 %**	**21**	**6.3 %**	**91**	**27.2 %**	**144**	**43.0 %**	**18**	**5.4 %**	**1**	**0.3 %**

*کله چې د توقیف ثبت شوي بیلګې له 3 څخه لږ وي، نو موندنې د مرکو د راز پټ ساتلو په خاطر نه په ګوته کیږي.

شمال ختيځه حوزه

د ملي امنيت د ولايت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

دا جدولونه د یوناما د توقیف څخه د نظارت د موندنو لنډیز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمینځ وړاندې کوي. یوناما په توقیف ځایونو کې د توقیف او چلند بیلګې، د توقیفیانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړې. سیمه هغه سیمې/ولایتونه په ګوته کوي چې د یوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندې دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کارورې نه دی (*N/A*) د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کیږي چیرې چې یوناما ونشو کولای د توقیف کومې پیښې ثبت کړي.

د ملي امنيت د ولايت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقيف د بيلګو شمېر	د شکنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%
بدخشان	43	2	4.7 %
بغلان	34	6	17.6 %
کندوز	40	9	22.5 %
تخار	14	1	7.1 %
ټوله سيمه	**131**	**18**	**13.7 %**
په ټول هيواد کې	**725**	**116**	**16 %**

د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيان د ملي امنيت د بشري حقونو د افسر لخوا ليدل شوي	%
19	44.2 %
16	47.1 %
16	40 %
4	28.6 %
55	**41 %**
216	**29.7 %**

د ملي امنيت د ولايت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقيف د بيلګو شمېر	د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيانو د پوښتنو دمخه وکيل تر لاسه کړی		د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيانو، د توقيف په وخت کې، وکيل تر لاسه کړی		د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيانو د خپلو کورنيو سره اړيکه نيولې ده		د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيانو، د محتوياتو د پوهيدو پرته، اسناد لاسليک کړي		د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي		د هغو بيلګو شمېر چيرې چې د توقيفيانو د بدن معاينه د پوښتنو د مخه ترسره شوي	
		#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
بدخشان	43	0	0 %	11	25.6 %	11	25.6 %	26	60.5 %	12	27.9 %	2	4.7 %
بغلان	34	0	0 %	9	26.5 %	14	41.2 %	10	29.4 %	5	14.7 %	3	8.8 %
کندوز	40	0	0 %	1	2.5 %	7	17.5 %	21	52.5 %	10	25 %	1	2.5 %
تخار	14	0	0 %	7	50 %	9	64.3 %	4	28.6 %	5	35.7 %	0	0 %
ټوله سيمه	**131**	**0**	**0 %**	**28**	**21.4 %**	**41**	**31.3 %**	**61**	**46.6 %**	**32**	**24.4 %**	**6**	**4.6 %**
په ټول هيواد کې	**725**	**5**	**0.7 %**	**83**	**11.4 %**	**143**	**19.7 %**	**356**	**49.1 %**	**92**	**12.7 %**	**64**	**8.8 %**

*کله چې د توقيف ثبت شوي بيلګې له 3 څخه لږ وي، نو موندنې د مرکو د راز پټ ساتلو په خاطر نه په ګوته کيږي.

شمال ختیځه حوزه

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو کډ معلومات

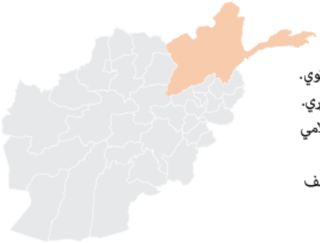

دا جدولونه د یوناما د توقیف ځخه د نظارت د موندنو لنډیز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمینځ وړاندې کوي. یوناما په توقیف ځایونو کې د توقیف او چلند بیلګې، د توقیفیانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړې. سیمه هغه سیمې/ولایتونه په ګوته کوي چې د یوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندې دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کاروړی نه دی (N/A) د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کیږي چیرې چې یوناما ونشو کولای د توقیف کومې پیښې ثبت کړي.

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالي په کچه مرکزونه (کډ معلومات)	د توقیف د بیلګو شمېر	د شکنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%
بدخشان	43	4	9.3 %
بغلان	26	5	19.2 %
کندوز	13	0	0 %
تخار	6	0	0 %
توله سیمه	88	9	10.2 %
په ټول هیواد کې	**335**	**92**	**27.5 %**

د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیان د ملي پولیسو د بشري حقونو د افسر لخوا لیدل شوي	%
1	2.3 %
0	0 %
0	0 %
0	0 %
1	**1.1 %**
10	**3.0 %**

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالي په کچه مرکزونه (کډ معلومات)	د توقیف د بیلګو شمېر	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د پوښتنو دمخه وکیل ترلاسه کړی #	%	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د توقیف په وخت کې، وکیل ترلاسه ک #	%	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د خپلو کورنیو سره اړیکه نیولې ده #	%	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د محتویاتو د پوهیدو پرته، اسناد لاسلیک کړي #	%	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي #	%	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې د توقیفیانو د بدن معاینه د پوښتنو د مخه ترسره شوي #	%
بدخشان	43	0	0 %	2	4.7 %	12	27.9 %	19	44.2 %	10	23.3 %	0	0 %
بغلان	26	1	3.8 %	9	34.6 %	10	38.5 %	6	23.1 %	1	3.9 %	0	0 %
کندوز	13	0	0 %	2	15.4 %	5	38.5 %	6	46.2 %	1	7.7 %	0	0 %
تخار	6	0	0 %	0	0 %	1	16.7 %	1	16.7 %	0	0 %	0	0 %
توله سیمه	88	1	1.1 %	13	14.8 %	28	31.8 %	32	36.4 %	12	13.4 %	0	0 %
په ټول هیواد کې	**335**	**2**	**0.6 %**	**21**	**6.3 %**	**91**	**27.2 %**	**144**	**43 %**	**18**	**5.4 %**	**1**	**0.3 %**

*کله چې د توقیف ثبت شوي بیلګې له 3 ځخه لږ وي، نو موندنې د مرکو د راز پټ ساتلو په خاطر نه په ګوته کیږي.

شمال حوزه

د ملي امنيت د ولايت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

دا جدولونه د یوناما د توقیف څخه د نظارت د موندنو لنډیز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمينځ وړاندې کوي. یوناما په توقیف ځایونو کې د توقیف او چلند بیلګې، د توقیفیانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړي. سیمه هغه سیمې/ولایتونه په ګوته کوي چې د یوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندې دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کارورې نه دی (*N/A*) د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کیږي چیرې چې یوناما ونشو کولای د توقیف کومې پیښې ثبت کړي.

د ملي امنيت د ولايت او ولسوالۍ په کچه مركزونه (ګډ معلومات)	د توقيف د بيلګو شمېر	د شكنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%
بلخ	42	7	16.7 %
فارياب	15	1	6.7 %
جوزجان	1	-	-
سمنګان	29	7	24.1 %
سرپل	0	-	-
ټوله سیمه	**87**	**15**	**17.2 %**
په ټول هیواد کې	**725**	**116**	**16 %**

د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيان د ملي امنيت د بشري حقونو د افسر لخوا ليدل شوي	%
13	31 %
5	33.3 %
-	-
6	20.7 %
-	-
24	**27.6 %**
216	**29.7 %**

د ملي امنيت د ولايت او ولسوالى په كچه مركزونه (ګډ معلومات)	د توقيف د بيلګو شمېر	د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو د پوښتنو دمخه وكيل ترلاسه كړی		د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو، د توقيف په وخت كې، وكيل ترلاسه كړی		د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو د خپلو كورنيو سره اړيكه نيولې ده		د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو، د محتوياتو د پوهيدو پرته، اسناد لاسليک كړي		د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات وركړل شوي		د هغو بيلګو شمېر چيري چې د توقيفيانو د بدن معاينه د پوښتنو د مخه ترسره شوي	
		#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
بلخ	42	1	2.4 %	10	23.8 %	19	45.2 %	20	47.6 %	5	11.9 %	1	2.4 %
فارياب	15	1	6.7 %	2	13.3 %	3	20 %	10	66.7 %	1	6.7 %	1	6.7 %
جوزجان	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
سمنګان	29	2	6.9 %	10	34.5 %	8	27.6 %	13	44.8 %	10	34.5 %	5	17.2 %
سرپل	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ټوله سیمه	**87**	**4**	**4.6 %**	**22**	**25.3 %**	**30**	**34.5 %**	**44**	**50.6 %**	**16**	**18.4 %**	**7**	**8 %**
په ټول هیواد کې	**725**	**5**	**0.7 %**	**83**	**11.4 %**	**143**	**19.7 %**	**356**	**49.1 %**	**92**	**12.7 %**	**64**	**8.8 %**

*کله چې د توقیف ثبت شوي بیلګې له 3 څخه لږ وي، نو موندنې د مرکو د راز پټ ساتلو په خاطر نه په ګوته کیږي.

شمال حوزه

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

دا جدولونه د یوناما د توقیف څخه د نظارت د موندنو لنډیز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمينځ وړاندې کوي. یوناما په توقیف ځایونو کې د توقیف او چلند بیلګې، د توقیفیانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړي. سیمه هغه سیمې/ولایتونه په ګوته کوي چې د یوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندې دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کاروړی نه دی (N/A) د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کیږي چیرې چې یوناما ونشو کولای د توقیف کومې پیښې ثبت کړي.

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بېلګو شمېر	د شکنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیان د ملي پولیسو د بشري حقونو افسر لخوا لیدل شوي	%
بلخ	6	2	33.3 %	0	0 %
فاریاب	10	2	20 %	1	10 %
جوزجان	0	-	-	-	-
سمنګان	11	4	36.4 %	0	0 %
سرپل	0	-	-	-	-
ټوله سیمه	27	8	29.6 %	1	**3.7 %**
په ټول هیواد کې	**335**	**92**	**27.5 %**	**10**	**3.0 %**

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	**د توقیف د بیلګو شمېر**	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د پوښتنو دمخه وکیل ترلاسه کړی		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د توقیف په وخت کې، وکیل ترلاسه ک		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د خپلو کورنیو سره اړیکه نیولې ده		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د محتویاتو د پوهېدو پرته، اسناد لاسلیک کړي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې د توقیفیانو د بدن معاینه د پوښتنو د مخه ترسره شوي	
		#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
بلخ	6	0	0 %	0	0 %	3	50 %	5	83.3 %	0	0 %	0	0 %
فاریاب	10	0	0 %	2	20 %	2	20 %	2	20 %	0	0 %	0	0 %
جوزجان	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
سمنګان	11	0	0 %	0	0 %	2	18.2 %	2	18.2 %	0	0 %	1	9.1 %
سرپل	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ټوله سیمه	27	0	0 %	2	7.4 %	7	25.3 %	9	33.3 %	0	0 %	1	3.7 %
په ټول هیواد کې	**335**	**2**	**0.6 %**	**21**	**6.3 %**	**91**	**27.2 %**	**144**	**43.0 %**	**18**	**5.4 %**	**1**	**0.3 %**

شمال ختيځه حوزه

د ملي امنيت د ولايت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

دا جدولونه د يوناما د توقيف څخه د نظارت د موندنو لنډيز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمينځ وړاندې کوي. يوناما په توقيف ځايونو کې د توقيف او چلند بيلګې، د توقيفيانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړي. سيمه هغه سيمې/ولايتونه په ګوته کوي چې د يوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندې دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کاروړی نه دی (N/A) د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کيږي چيرې چې يوناما ونشو کولای د توقيف کومې پيښې ثبت کړي.

د ملي امنيت د ولايت او ولسوالی په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقيف د بېلګو شمېر	د شکنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%
غزنی	9	2	22.2 %
خوست	38	6	15.8 %
پکتيکا	25	3	12 %
پکتيا	33	5	15.2 %
ټوله سيمه	105	16	15.2 %
په ټول هيواد کې	**725**	**116**	**16 %**

د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيان د ملي امنيت د بشري حقونو د افسر لخوا ليدل شوي	%
0	0 %
13	34.2 %
0	0 %
14	42.4 %
27	25.7 %
216	**29.7 %**

د ملي امنيت د ولايت او ولسوالی په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقيف د بيلګو شمېر	د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو د پوښتنو دمخه وکيل ترلاسه کړی		د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو، د توقيف په وخت کې، وکيل ترلاسه کړی		د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو د خپلو کورنيو سره اړيکه نيولې ده		د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيانو، د محتوياتو د پوهيدو پرته، اسناد لاسليک کړي		د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي		د هغو بيلګو شمېر چيري چې د توقيفيانو د بدن معاينه د پوښتنو د مخه ترسره شوي	
		#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
غزنی	9	0	0 %	1	11.1 %	0	0 %	4	44.4 %	0	0 %	0	0 %
خوست	38	0	0 %	5	13.2 %	5	13.2 %	20	52.6 %	8	21.1 %	2	5.3 %
پکتيکا	25	0	0 %	1	4 %	12	48 %	9	36 %	1	4 %	1	4 %
پکتيا	33	0	0 %	0	0 %	7	21.2 %	18	54.5 %	5	15.2 %	4	12.1 %
ټوله سيمه	105	0	0 %	7	6.7 %	24	22.9 %	51	48.6 %	14	13.3 %	7	6.7 %
په ټول هيواد کې	**725**	**5**	**0.7 %**	**83**	**11.4 %**	**143**	**19.7 %**	**356**	**49.1 %**	**92**	**12.7 %**	**64**	**8.8 %**

*کله چې د توقيف ثبت شوي بيلګې له 3 څخه لږ وي، نو موندنې د مرکو د راز ساتلو په خاطر نه په ګوته کيږي.

شمال ختیځه حوزه

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

دا جدولونه د یوناما د توقیف څخه د نظارت د موندنو لنډیز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمینځ وړاندې کوي. یوناما په توقیف ځایونو کې د توقیف او چلند بیلګې، د توقیفیانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړې. سیمه هغه سیمې/ولایتونه په ګوته کوي چې د یوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندي دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کارورې نه دی (N/A) د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کېږي چیرې چې یوناما ونشو کولای د توقیف کومې پیښې ثبت کړي.

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالي په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بیلګو شمېر	د شکنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%
غزنی	4	1	25 %
خوست	9	3	33.3 %
پکتیکا	36	11	30.6 %
پکتیا	2	-	-
توله سیمه	**51**	**16**	**31.3 %**
په ټول هیواد کې	**335**	**92**	**27.5 %**

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالي په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیان د ملي پولیسو د بشري حقونو د افسر لخوا لیدل شوي	%
غزنی	0	0 %
خوست	0	0 %
پکتیکا	6	16.7 %
پکتیا	-	-
توله سیمه	**6**	**11.8 %**
په ټول هیواد کې	**10**	**3.0 %**

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالی په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	**د توقیف د بیلګو شمېر**	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د پوښتنو دمخه وکیل ترلاسه کړی		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د توقیف په وخت کې، وکیل ترلاسه ک		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د خپلو کورنیو سره اړیکه نیولې ده		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د محتویاتو د پوهیدو پرته، اسناد لاسلیک کړي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې د توقیفیانو د بدن معاینه د پوښتنو د مخه ترسره شوي	
		#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
غزنی	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	2	50 %	0	0 %	0	0 %
خوست	9	0	0 %	0	0 %	1	11.1 %	7	77.8 %	0	0 %	0	0 %
پکتیکا	36	0	0 %	0	0 %	10	27. 8 %	21	58.3 %	0	0 %	0	0 %
پکتیا	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
توله سیمه	51	0	0 %	0	0 %	11	21.6 %	32	62.7 %	0	0 %	0	0 %
په ټول هیواد کې	**335**	**2**	**0.6 %**	**21**	**6.3 %**	**91**	**27.2 %**	**144**	**43.0 %**	**18**	**5.4 %**	**1**	**0.3 %**

سویلي حوزه

د ملي امنیت د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

دا جدولونه د یوناما د توقیف څخه د نظارت د موندنو لنډیز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمینځ وړاندې کوي. یوناما په توقیف ځایونو کې د توقیف او چلند بیلګې، د توقیفیانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړې. سیمه هغه سیمې/ولایتونه په ګوته کوي چې د یوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندې دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کارورۍ نه دی (N/A) د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کیږي چیرې چې یوناما ونشو کولای د توقیف کومې پیښې ثبت کړي.

د ملي امنیت د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بیلګو شمېر	د شکنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%
هلمند	12	4	33.3 %
کندهار	47	11	23.4 %
نیمروز	0	-	-
ارزګان	4	1	25 %
زابل	1	-	-
توله سیمه	64	17	26.6 %
په ټول هیواد کې	**725**	**116**	**16 %**

د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیان د ملي امنیت د بشري حقونو د افسر لخوا لیدل شوي	%
1	8.3 %
11	23.4 %
-	-
0	0 %
-	-
12	18.8 %
216	**29.7 %**

د ملي امنیت د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بیلګو شمېر	د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د پوښتنو دمخه وکیل ترلاسه کړی		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د توقیف په وخت کې، وکیل ترلاسه کړی		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو د خپلو کورنیو سره اړیکه نیولې ده		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو، د محتویاتو د پوهیدو پرته، اسناد لاسلیک کړي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي		د هغو بیلګو شمېر چیرې چې د توقیفیانو د بدن معاینه د پوښتنو د مخه ترسره شوي	
		#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
هلمند	12	0	0 %	1	8.3 %	0	0 %	5	41.7 %	0	0 %	0	0 %
کندهار	47	0	0 %	0	0 %	2	4.3 %	35	74.5 %	3	6.4 %	2	4.3 %
نیمروز	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ارزګان	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	4	100 %	0	0 %	0	0 %
زابل	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
توله سیمه	64	0	0 %	1	1.6 %	2	3.1 %	45	70.3 %	3	4.7 %	2	3.1 %
په ټول هیواد کې	**725**	**5**	**0.7 %**	**83**	**11.4 %**	**143**	**19.7 %**	**356**	**49.1 %**	**92**	**12.7 %**	**64**	**8.8 %**

سويلي حوزه

د ملي پوليسو د ولايت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

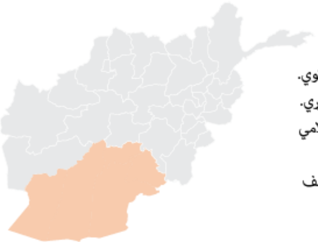

دا جدولونه د يوناما د توقيف ځخه د نظارت د موندنو لنډيز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمينځ وړاندې کوي. يوناما په توقيف ځايونو کې د توقيف او چلند بيلګې، د توقيفيانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړي. سيمه هغه سيمې/ولايتونه په ګوته کوي چې د يوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندي دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کاروړ نه دی *(N/A)* د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کيږي چيرې چې يوناما ونشو کولای د توقيف کومې پيښې ثبت کړي.

د ملي پوليسو د ولايت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقيف د بيلګو شمېر	د شکنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%
هلمند	2	-	-
کندهار	71	41	57.7 %
نيمروز	0	-	-
ارزګان	3	-	-
زابل	0	-	-
ټوله سيمه	76	42	55.3%
په ټول هيواد کې	**335**	**92**	**27.5 %**

د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيان د ملي پوليسو د بشري حقونو د افسر لخوا ليدل شوي	%
-	-
0	0 %
-	-
-	-
-	-
0	0 %
10	**3.0 %**

د ملي پوليسو د ولايت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	**د توقيف د بيلګو شمېر**	د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيانو د پوښتنو دمخه وکيل ترلاسه کړی #	%	د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيانو، د توقيف په وخت کې، وکيل ترلاسه ک #	%	د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيانو د خپلو کورنيو سره اړيکه نيولې ده #	%	د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيانو، د محتوياتو د پوهيدو پرته، اسناد لاسليک کړي #	%	د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي #	%	د هغو بيلګو شمېر چيرې چې د توقيفيانو د بدن معاينه د پوښتنو د مخه ترسره شوي #	%
هلمند	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
کندهار	71	0	0 %	0	0 %	20	28.2 %	40	56.3 %	0	0 %	0	0 %
نيمروز	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ارزګان	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
زابل	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ټوله سيمه	76	0	0 %	0	0 %	22	28.9 %	41	53.9 %	1	1.3 %	0	0 %
په ټول هيواد کې	**335**	**2**	**0.6 %**	**21**	**6.3 %**	**91**	**27.2 %**	**144**	**43.0 %**	**18**	**5.4 %**	**1**	**0.3 %**

*کله چې د توقيف ثبت شوي بيلګې له 3 څخه لږ وي، نو موندنې د مرکو د راز پټ ساتلو په خاطر نه په ګوته کيږي.

لويديځ حوزه

د ملي امنيت د ولايت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

دا جدولونه د يوناما د توقيف څخه د نظارت د موندنو لنډيز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمينځ وړاندې کوي. يوناما په توقيف ځايونو کې د توقيف او چلند بيلګې، د توقيفيانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړي. سيمه هغه سيمې/ولايتونه په ګوته کوي چې د يوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندې دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کاروړی نه دی (*N/A*) د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کېږي چيرې چې يوناما ونشو کولای د توقيف کومې پيښې ثبت کړي.

د ملي امنيت د ولايت او ولسوالی په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقيف د بېلګو شمېر	د شکنجې او ناوړه چلند د معتبرو تورونو شمېر	%	د هغو بيلګو شمېر چيرې چې توقيفيان د ملي امنيت د بشري حقونو د افسر لخوا ليدل شوي	%
بادغيس	4	1	25 %	0	0 %
فراه	0	-	-	-	-
غور	12	9	75 %	2	16.7 %
هرات	37	11	29.7 %	13	35.1 %
ټوله سيمه	53	21	39.6 %	15	28.3 %
په ټول هيواد کې	**725**	**116**	**16 %**	**216**	**29.7 %**

د ملي امنيت د ولايت او ولسوالی په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقيف د بيلګو شمېر	د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو د پوښتنو دمخه وکيل ترلاسه کړی		د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو، د توقيف په وخت کې، وکيل ترلاسه کړی		د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو د خپلو کورنيو سره اړيکه نيولې ده		د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو، د محتوياتو د پوهيدو پرته، اسناد لاسليک کړي		د هغو بيلګو شمېر چيري چې توقيفيانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي		د هغو بيلګو شمېر چيري چې د توقيفيانو د بدن معاينه د پوښتنو د مخه ترسره شوي	
		#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
بادغيس	4	0	0 %	2	50 %	1	25 %	2	50 %	0	0 %	0	0 %
فراه	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
غور	12	0	0 %	0	0 %	0	0 %	10	83.3 %	0	0 %	0	0 %
هرات	37	0	0 %	0	0 %	1	2.7 %	21	56.8 %	0	0 %	2	5.4 %
ټوله سيمه	53	0	0 %	2	3.7 %	2	3.8 %	33	62.3 %	0	0 %	2	3.8 %
په ټول هيواد کې	**725**	**5**	**0.7 %**	**83**	**11.4 %**	**143**	**19.7 %**	**356**	**49.1 %**	**92**	**12.7 %**	**64**	**8.8 %**

*کله چې د توقيف ثبت شوي بيلګې له 3 څخه لږ وي، نو موندنې د مرکو د راز پټ ساتلو په خاطر نه په ګوته کېږي.

لویدیځ حوزه

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونو ګډ معلومات

دا جدولونه د یوناما د توقیف څخه د نظارت د موندنو لنډیز د 1 جنوري 2019 او 30 مارچ 2020 ترمینځ وړاندې کوي. یوناما په توقیف ځایونو کې د توقیف او چلند بیلګې، د توقیفیانو سره د محرمو او داوطلبه مرکو له لارې، مستند کړي. سیمه هغه سیمې/ولایتونه په ګوته کوي چې د یوناما د ساحوي دفترونو تر پوښښ لاندي دي. دا د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت رسمي اداري واحدونه نه دي.

* کارورې نه دی (N/A) د هغو مرکزونو لپاره د سلنې په بدل کې کارول کیږي چیرې چې یوناما ونشو کولای د توقیف کومې پیښې ثبت کړي.

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	د توقیف د بیلګو شمېر	د شکنجې او ناوره چلند د معتبرو تورونو شمېر	%
بادغیس	1	-	-
فراه	0	-	-
غور	4	0	0 %
هرات	30	11	36.7 %
توله سیمه	35	11	31.4 %
په ټول هیواد کې	**335**	**92**	**27.5 %**

د هغو بیلګو شمېر چیرې چې توقیفیان د ملي پولیسو د بشري حقونو د افسر لخوا لیدل شوي	%
-	-
-	-
0	0 %
0	0 %
0	0 %
10	**3.0 %**

د ملي پولیسو د ولایت او ولسوالۍ په کچه مرکزونه (ګډ معلومات)	**د توقیف د بیلګو شمېر**	د هغو بیلګو شمېر چیري چې توقیفیانو د پوښتنو دمخه وکیل ترلاسه کړی		د هغو بیلګو شمېر چیري چې توقیفیانو، د توقیف په وخت کې، وکیل ترلاسه ک		د هغو بیلګو شمېر چیري چې توقیفیانو د خپلو کورنیو سره اړیکه نیولې ده		د هغو بیلګو شمېر چیري چې توقیفیانو، د محتویاتو د پوهیدو پرته، اسناد لاسلیک کړي		د هغو بیلګو شمېر چیري چې توقیفیانو ته د خپلو حقونو په اړه معلومات ورکړل شوي		د هغو بیلګو شمېر چیري چې د توقیفیانو د بدن معاینه د پوښتنو د مخه ترسره شوي	
		#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
بادغیس	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
فراه	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
غور	4	0	0 %	3	75 %	2	50 %	1	25 %	1	25 %	0	0 %
هرات	30	0	0 %	1	3.3 %	9	30 %	13	43.3 %	0	0 %	0	0 %
توله سیمه	35	0	0 %	4	11.4 %	12	34.3 %	15	42.9 %	1	2.9 %	0	0 %
په ټول هیواد کې	**335**	**2**	**0.6 %**	**21**	**6.3 %**	**91**	**27.2 %**	**144**	**43.0 %**	**18**	**5.4 %**	**1**	**0.3 %**

*کله چې د توقیف ثبت شوي بیلګې له 3 څخه لږ وي، نو موندنې د مرکو د راز پټ ساتلو په خاطر نه په ګوته کیږي.

به دفتر محترم حقوق بشر هئیت محترم معاونت سازمان ملل متحد:

در پیوند به ششمین گزارش بخش حقوق بشر یوناما / کمیشنری عالی حقوق بشر تحت عنوان) جلوگیری از شکنجه و رعایت حقوق توقیف شده گان در افغانستان (ذیلا نگاشته میشود :

ریاست عمومی امنیت ملی بر مبنای احکام قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان، میثاق ها، معاهدات و کنوانسیون های بین المللی که دولت افغانستان به آن ملحق شده است، اصول، ارزشهای اسلامی و فرهنگی مردم افغانستان به رعایت موازین حقوق بشری و رعایت حقوق اساسی شهروندان، متعهد میباشد .مطابق احکام قوانین نافذه دولت افغانستان، دایرکتیف مقام عالی ریاست جمهوری و اوامر رئیس عمومی امنیت ملی، میکانیزم مؤثر و تدابیر فعال برای جلوگیری از تخطی های حقوق بشری در ادارات امنیت ملی در تمام سطوح رویدست گرفته شده است .مطابق اوامر شماره ۰۱۴۱۱ مورخ/ 1398/12/05، شماره 024 مورخ 1398/01/07 و شماره 412 مورخ 1397/03/27 رئیس عمومی امنیت ملی، شکنجه و سایر اشکال بدرفتاری با مظنونین در تمام ادارات مرکزی و ولایتی امنیت ملی به صورت مطلق ممنوع می باشد و برای ناقضین حقوق بشر در امنیت ملی هیچ نوع معافیت وجود نداشته و همه متخلفین در هر سطحی که باشند در پیشگاه قانون مسؤل شناخته می شوند .

ریاست عمومی امنیت ملی، متن پیش نویس گزارش یافته های هیئت محترم معاونت سازمان ملل متحد (یوناما) /کمیشنری عالی حقوق بشر را اخذ و با دقت مطالعه کرده است .در این گزارش از کاهش ارقام ادعا های شکنجه و بدرفتاری با مظنونین در نظارت خانه های امنیت ملی تذکر رفته و گفته شده است که انکشاف مثبت در راستای جلوگیری و محو شکنجه در نظارت خانه های یاد شده به وجود آمده است .ریاست عمومی امنیت ملی ضمن استقبال از قضاوت مثبت یونما در مورد کاهش ۳/۴ درصدی سطح بدرفتاری با مظنونین در نظارت خانه ها، نگرانی های یونما که در گزارش

به آن پرداخته شده است را به دقت بررسی نموده و خلاء های احتمالی میکانیزم منع شکنجه و بدرفتاری سیستم خویش را بخصوص در عرصه ارائه خدمات به مظنونین، دسترسی به وکیل مدافع، تماس با فامیل، و آگاهی از حقوق شان) یکبار دیگر ارزیابی خواهد نمود .

با اغتنام از فرصت، توجه شما را به فشرده اجراات ریاست عمومی امنیت ملی در راستای نظارت بر رعایت حقوق بشر و تقویت میکانیزم منع شکنجه و بدرفتاری با مظنونین، از اول جنوری ۲۰۱۹ الی ۳۰ دسمبر ۲۰۲۰ جلب مینمایم.

اقدامات نظارتی انجام شده :

ناظرین حقوق بشر امنیت ملی از اول جنوری سال ۲۰۱۹ الی ۳۰ دسمبر سال ۲۰۲۰، جمعا با ۱۹۸۹۶ نفر مظنون و متهم در نظارتخانه های ادارات مرکزی و ولایتی امنیت ملی به طور انفرادی و محرمانه، مصاحبه کرده اند .در جریان این مصاحبه ها، به تعداد ۱۵۳ ادعا بعد از بررسی های ابتدائی توسط ناظرین حقوق بشر امنیت ملی قابل بررسی دانسته شده و از جانب مدیریت بررسی شکایات ریاست حقوق بشر امنیت ملی و ناظرین استقامتی در ولایات، مورد بررسی های دقیق، بیطرفانه و همه جانبه قرار گرفته است که در نتیجه بتعداد ۱۴قضیه مورد تائید این اداره قرار گرفته است .با در نظرداشت حقوق اساسی و انسانی طرفین و در چوکات قوانین نافذه کشور به تمام شکایت های طرح شده، رسیدگی لازم صورت گرفته است .در جریان بررسی این ادعا ها در مدت یاد شده به تعداد ۱۸ تن از منسوبین ادارات مرکزی و ولایتی در تمام سطوح و همچنین قطعات نظامی امنیت ملی، به ظن تخطی های حقوق بشری با در نظر داشت قوانین نافذه کشور و پالیسی حقوق بشری ارگان امنیت ملی مبتنی بر اصل شدت و خفت تخطی ها، مورد مجازات قرار گرفته اند .در جریان این بررسی ها همچنین مشخص گردیده است که برخی ادعا های تخطی حقوق بشری از سوی مظنونین در جریان توقیف آنان در نظارت خانه های امنیت ملی نبوده بلکه در زمان گرفتاری از اثر بی اعتنایی به هشدار نیروهای امنیتی، درگیری های مسلحانه، دست اندازی و مقاومت فزیکی و فرار مظنونین از ساحه

بوده است که در جریان آن نیرو های عملیاتی مجبور شده اند برای گرفتاری آنان از قوه متناسب قانونی، استفاده نمایند.

آموزش. آگاهی دهی و ظرفیت سازی:

ریاست عمومی امنیت ملی اطمینان میدهد که هیچ نوع شکنجه و بدرفتاری به صورت سیستماتیک در هیچ بخش امنیت ملی با مظنونین وجود ندارد و به خاطر جلوگیری از تخطی های حقوق بشری در قدمه های پایین که ممکن به خاطر عدم آگاهی عده ئی از کارمندان و منسوبین این ریاست با قوانین نافذه کشور، ارزش های حقوق بشری و تعهدات بین المللی دولت افغانستان به وجود آید، امنیت ملی یک بخش خاص آموزش های حقوق بشری را در نصاب تعلیمی پرسونل ایجاد نموده است تا هر منسوب و کارمند امنیت ملی از آغاز تقرر در این ارگان، با حساسیت، وسواس و دقت کامل به ارزشهای حقوق بشری در تمام بخش های نظامی و ملکی اجرای وظیفه نماید .

ریاست حقوق بشر امنیت ملی تنها از تاریخ اول جنوری سال ۲۰۱۹ الی اخیر دسمبر سال ۲۰۲۰، بتعداد ۲۲۹ سمینار آموزشی حقوق بشر را برای منسوبین امنیت ملی در تمام سطوح بخصوص افسران و قوماندانان قطعات خاص، کارمندان بخش عملیاتی و نظارت خانه های ادارات مرکزی و ولایتی، تدویر نموده است .در جریان این سمینار ها، علاوه بر تشریح پالیسی دولت افغانستان و امنیت ملی، تمامی موازین حقوق بشری با تمرکز بر ارزشهای اسلامی، فرهنگی و محتوای پروتوکول استانبول به اشتراک کننده گان توضیح داده شده است .علاوه بر آن، به تعداد ۱۴ ورکشاپ آموزشی برای ناظرین حقوق بشر این ارگان با اشتراک استادان نهاد های حقوق بشر بین المللی بشمول یونما در امنیت ملی تدویر گردیده که ۲۶ تن از ناظرین استقامتی و ۷ تن از کارمندان مرکزی حقوق بشر امنیت ملی برای فراگیری دوره های تخصصی حقوق بشر به ورکشاپ های آموزشی که از جانب نهاد های ملی و بین المللی بیرون از چوکات امنیت ملی دایر گردیده بود، اشتراک ورزیده اند .

نگرانی های یونما:

در گزارش یونما در کنار اینکه بر بهبود وضعیت حقوق بشری در امنیت ملی و کاهش دوامدار تعداد شکایات اشاره شده است، یک سلسله نگرانی ها پیرامون تخطی های حقوق بشری در تعدادی از ادارات امنیت ملی از جمله ولایات غور، هلمند، هرات، سمنگان، کندهار و ریاست ۲۴۱ ابراز گردیده است .با توجه به ملاحظات پیرامون احتمال تخطی های حقوق بشری در ولایات غور، کندهار، هرات، سمنگان و ۲۴۱، تغییرات گسترده در سطح رهبری ریاست امنیت ملی و قطعه خاص آن ولایات بمیان آمده است .ضمنا در ارتباط به یافته های یونما مبنی بر تخطی های حقوق بشر در سایر ادارات امنیت ملی، بمنظور بررسی وضعیت حقوق بشری، یک هیئت خاص جهت بررسی نگرانی های یونما از احتمال موجودیت تخطی های حقوق بشری در ولایات متذکره، توظیف خواهد شد و در صورت تثبیت کاستی های احتمالی حقوق بشری، بمنظور رفع آن اقدامات لازم و قانونی بعمل خواهد آمد .قابل ذکر است که مطابق یافته های کمیسیون ملی منع شکنجه از ولایت هرات در سال گذشته، از مجموع ادعا های مطرح شده، صرف یک مورد منسوب به امنیت ملی بوده است که آنهم قبلا از جانب بخش های داخلی این ارگان مورد بررسی و رسیدگی لازم قرار گرفته بود

درمتن پیش نویس گزارش یافته های یونما/ کمیشنری عالی حقوق بشر تذکر رفته است که در طول مدت یاد شده ۲۳ تن از مظنونین و متهمین زیر سن ۱۸ سال طی مصاحبه با ناظرین یونما ادعا نموده اند که در جریان توقیف شان در ادارات امنیت ملی، به نحوی مورد شکنجه و بدرفتاری قرار گرفته اند .شایان ذکر است که ادارات امنیت ملی مبتنی بر احکام قوانین نافذه کشور، امریه شماره ۵۵۵ مورخ 1392/07/08 و امریه شماره 432 مورخ 1395/4/12 رئیس عمومی امنیت ملی در رابطه به جلوگیری از استخدام و نگهداری افراد زیر سن ۱۸ سال در نظارت خانه های امنیت ملی و رعایت از ارزش های حقوق بشری اطفال ,هیچ اداره امنیت ملی اجازه نگهداری افراد زیر سن ۱۸ سال را در نظارت خانه های امنیت ملی ندارد . مظنونین زیر سن ۱۸ سال بعد از تثبیت سن غرض نگهداری به مراکز اصلاح و تربیت اطفال در مرکز و ولایات منتقل و پروسه تحقیق آنها توسط

حارنوالی اختصاصی اطفال، انجام می گردد .حارنوالی محترم اختصاصی اطفال طبق قانون، مؤظف است تا تمامی دوسیه های مربوط به شمولیت اطفال در منازعات مسلحانه را بر اساس شرایط سنی، رشد فزیکی و روانی اطفال مورد رسیدگی قرار دهد

در رابطه به یافته های یونما پیرامون عدم اطلاع دهی خانواده های مظنونین و متهمین باید گفت که از چند ماه بدینسو تلاش های دوامدار برای ایجاد مراکز مشخص تماس مظنونین با فامیل های شان، در ریاست های مرکزی و ولایتی امنیت ملی در جریان است و قرار است این مراکز، در تمامی ادارات ایجاد و فعال گردد .

در گزارش یونما نگرانی هایی از عدم دسترسی مظنونین و متهمین به وکیل مدافع ابراز شده است در مطابقت با صراحت مواد ۷ و ۸ قانون اجراآت جزایی تمامی حقوق اساسی مظنونین از جمله دسترسی به وکیل مدافع در هنگام دستگیری و قبل از استنطاق از جانب مؤظفین و مستنطقین امنیت ملی برای آنها تصریح میگردد .همچنان هیچ نوع ممانعتی در ارتباط به روند دسترسی مظنونین به وکیل مدافع در نظارتخانه های امنیت ملی وجود نداشته و هر زمانیکه خود مظنونین تقاضای داشتن وکیل مدافع رانمایند فورا زمینه تنظیم وکیل مدافع برایشان مساعد میگردد .اما در مورد چگونگی دسترسی اندک مظنونین به وکیل مدافع، یک سلسله چالش ها از جمله عدم علاقمندی مظنونین به داشتن وکیل مدافع، عدم موجودیت وکیل مدافع در تمامی نقاط کشور و بعضا عدم علاقمندی وکیل مدافع جهت پیشبرد قضایای تروریستی از جمله مواردی هستند که دسترسی مظنونین به وکیل مدافع را کند، ساخته است

فشرده گزارش اجراآت حقوق بشری ریاست عمومی امنیت ملی طی دو سال گذشته، فوقأ غرض مزید معلومات شما گسیل است .

بااحترام

رئیس
عمومی
امنیت ملی